

วารสารวิชาการ ครุศาสตร์สวนสุนันทา

Suan Sunandha Academic Journal of Education
ปีที่ 9 (ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม พ.ศ. 2568)

บทความวิจัย

การพัฒนากิจกรรมการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนวัดเวตวันธรรมาวาสด้วยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรม

- ปัญญาภา ละลี, มานิตา ทองสุข, สุพันธุ์ดี ไวยรูป และ ธิติกัญจน์ วิฑิตโสภณศักดิ์

การพัฒนากลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมพัฒนาความเข้มแข็งองค์กรสถานศึกษา เด็ก เยาวชน ในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- ศรายุทธ ธีศรีชัย

การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนากิจกรรมสมอเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

- วิภาดา กุลสอนนา, เอกลักษณ์ เพียสา และ พรเทพ เสถียรนพเก้า

แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

- ณัฐวิทย์ นิ่มนวล และ พงศกมล พงศกมลกุล

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

- กฤติยา อินธิแสน, ทรัพย์ศิริชัย จันทรักษ์ และ วลัยภา ฉลากบาง

การศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาความฉลาดทางสังคมของคนรุ่นใหม่

- สุทธิพร แท่นทอง, อัมพร ม้าคนอง และ ดุจดเดือน พันธุมนาวัน

การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี

- นิติมา รุจิเรชาสุวรรณ และ พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์

ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

- วรบุษ บัวลง และ บัณฑิตา อินสมบัติ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาที่มีต่อการส่งเสริมการคิดเชิงบวกในรายวิชาศาสตร์ และศิลปการสร้างความสุข สำหรับนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

- โชติกา ธรรมวิเศษ

การพัฒนากิจกรรมการอ่านคิดวิเคราะห์ ในรายวิชาภาษาไทย ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิค STAD ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีบางกลางวิทย์อนุสรณ์ อำเภอบ้านนิงस्ता จังหวัดยะลา

- นุอัสมัตตชาฮิด สาแลมิง, ญามีละห์ กิละ, บูรออาเซียน ตอยิบ และ ณรงค์ศักดิ์ รอบคอบ

ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมสะเต็มศึกษาเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการแยกสารผสมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 1 จังหวัดบุรีรัมย์

- กัลยวีร์ ละเอียดอ่อน และ ครุปรกรณ์ ละเอียดอ่อน

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการบริหารจัดการเรียนร่วม ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาพิเศษ สังกัดกรุงเทพมหานคร

- ศิริวิภา หมายเที่ยวกลาง, ปทุมพร เปียณอม และ กมลทิพย์ ทองคำแหง

วารสารวิชาการ ครุศาสตร์สวนสุนันทา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริม เผยแพร่ และตีพิมพ์บทความวิจัยที่มีคุณภาพด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีการจัดการความรู้ การวัดและประเมินผลทางการศึกษาและประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษา
2. เพื่อประชาสัมพันธ์และเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ความคิดเห็นทางด้านวิจัยและวิชาการระหว่างนักวิจัย นักวิชาการ ผู้บริหาร ครู อาจารย์ และผู้ที่สนใจ

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ชุตินาฏณ์ ศรีวิบูลย์	อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รองศาสตราจารย์ ดร.รจนา จันทราสา	รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและพัฒนา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มรกต วรชัยรุ่งเรือง	ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรรณิการ์ ภิรมย์รัตน์	คณบดีคณะครุศาสตร์

บรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.ดวงกมล จงเจริญ	รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ
---------------------------	-----------------------------------

เลขานุการกองบรรณาธิการ

นางสาวมณีนเตร รวมภักดี	นักวิชาการศึกษาฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ
------------------------	--

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.ทับทิมทอง กอบัวแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงศ์ บุญผดุง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รองศาสตราจารย์ ดร. อธิปัตย์ บุญเหมาะ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาธน์ เนื่องเฉลิม	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทรัพย์รวงทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษดา ผ่องพิทยา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุราษฎร์ พรหมจันทร์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (เกษียณ)
รองศาสตราจารย์ ดร.กานต์ อัมพานนท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
อาจารย์ ดร.สิทธิพร เอี่ยมแสน	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

กองการจัดการ

นางสาวจิรต์นัสริ จันทรเพ็ญ

นางสาวกัลยา สายประสิทธิ์

นางสาวภาณุมาส ดั่งเมือง

กำหนดการเผยแพร่

วารสารวิชาการครุศาสตร์ สอนสุนันทา มีกำหนดการเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - มิถุนายน

ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม

เจ้าของวารสาร

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

สำนักงาน

สำนักงานคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เลขที่ 1 ถนนอุททองนอก แขวงวชิรพยาบาล
เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300 โทรศัพท์ 0-2160-1061-2, โทรสาร 0-21601057

ออกแบบปก

นางสาวภูสุตา บุชบง

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการ ครุศาสตร์สวนสุนันทา มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริม เผยแพร่ และตีพิมพ์บทความวิจัยที่มีคุณภาพในด้านการศึกษที่เกี่ยวข้องกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีการจัดการความรู้ การวัดและประเมินทางด้านการศึกษาและประเด็นอื่นที่น่าสนใจต่อการพัฒนาการศึกษา และเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ความคิดเห็นทางด้านการวิจัยและวิชาการระหว่างนักวิจัย นักวิชาการ ผู้บริหาร ครู อาจารย์ และผู้ที่สนใจ

วารสารฉบับนี้มีบทความนำเสนอทั้งหมด 12 บทความ เป็นบทความที่นำเสนอเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน การพัฒนาวิชาชีพครู และการพัฒนาผู้บริหารทางการศึกษา ซึ่งบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารนี้จะได้รับการประเมินคุณภาพจากกองบรรณาธิการ และพิจารณากลับกรองโดยผู้ทรงคุณวุฒิตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ทางวิชาการ สำหรับนิสิต นักศึกษา นักวิจัย นักวิชาการและผู้สนใจทั่วไป ในการนำองค์ความรู้จากการวิจัยไปพัฒนาทางด้านการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน รวมถึงใช้เป็นแหล่งค้นคว้าอ้างอิงต่อไป

อาจารย์ ดร.ดวงกมล จงเจริญ
บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิจัย	หน้า
การพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนวัดเวตวันธรรมมาวาสด้วยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรม ปัญญาภา ละลี้, มานิตา ทองสุข, สุพันธ์วดี ไวยรูป และ จิตติกาญจน์ จิตติโสภณศักดิ์	1
การพัฒนากลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมพัฒนาความเข้มแข็งองค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชน ในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศรายุทธ อิศริชัย	12
การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะสมอง เพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 1 วิภาดา กุลสอนนา, เอกลักษณ์ เพียสา และ พรเทพ เสถียรนพแก้ว	26
แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนพื้นที่สูง ในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ณัฐวดี นิ่มนวล และ พงศกมล พลพัฒติกุล	39
แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 กฤติยา อินธิแสน, ทรัพย์หิรัญ จันทรักษ์ และ วลัยกา ฉลากบาง	50
การศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาความฉลาดทางสังคมของคนรุ่นใหม่ สุทธิพร แทนทอง, อัมพร ม้าคนอง และ ดุจเดือน พันธมนาวิน	63
การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี นิติมา รุจิเรชาสุวรรณ และ พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์	75

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย	หน้า
ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีซีที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 วรรณุช บัวลง และ บัณฑิตา อินสมบัติ	84
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาที่มีต่อการส่งเสริมการคิดเชิงบวกในรายวิชาศาสตร์และศิลป์การสร้างความสุขสำหรับนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โชติกา ธรรมวิเศษ	96
การพัฒนาทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ ในรายวิชาภาษาไทย ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีบางกลางวิทยานุสรณ์ อำเภอบ้านนิงस्ता จังหวัดยะลา มยุห์หมัดชาฮีด สาแลมิง, ญามีละห์ กิละ, นูรออาเซียน ตอยิบ และ ณรงค์ศักดิ์ รอบคอบ	107
ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมสะเต็มศึกษาเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการแยกสารผสมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 1 จังหวัดบุรีรัมย์ กัลยวีร์ ละเอียดอ่อน และ ครูปรกรณ์ ละเอียดอ่อน	116
ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการบริหารจัดการเรียนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาพิเศษ สังกัดกรุงเทพมหานคร ศิริวิภา หมายเกี่ยวกลาง, ปทุมพร เปี้ยณอม และ กมลทิพย์ ทองกำแหง	129

การพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2
โรงเรียนวัดเวตวันธรรมาวาสด้วยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรม

Developing problem-solving thinking skills of kindergarten students year 2
Watwetawanthummawat school by organizing creative art activities
through the engineering design process

ปัญญภา ละลี¹ มานิตา ทองสุข² สุพันธ์วิทย์ ไวยารูป^{3*} และ ธิติกาญจน์ ฐิติโสภณศักดิ์⁴
Panyapha Lalee¹ Manita Thongsukh² Suphanwadee Waiyaroop^{3*}
and Thitikan Thitisoponsak⁴

Received: June 12, 2024; Revised: November 1, 2025; Accepted: November 10, 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนวัดเวตวันธรรมาวาส และเพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนวัดเวตวันธรรมาวาสก่อนและหลังการใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 20 คนจาก 40 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เนื่องจากนักเรียนมีปัญหาด้านทักษะการคิดแก้ปัญหา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมจำนวน 12 แผน มีระดับคุณภาพมากที่สุด ($\bar{X} = 4.93$, S.D. = 0.30) และแบบประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหา มีค่าความสอดคล้องของเนื้อหาระหว่าง 0.67-1.00 สถิติที่ใช้ในวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความเที่ยงตรง ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนวัดเวตวันธรรมาวาสมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 84.10 /80.42 ซึ่งผ่านเกณฑ์ 80/80 ตามที่กำหนด และนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีทักษะการคิดแก้ปัญหา หลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

คำสำคัญ: ทักษะการคิดแก้ปัญหา, กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์, กระบวนการออกแบบทางวิศวกรรม

ABSTRACT

This research is a quasi - experimental research with the objective to create and determine the effectiveness of creative art activities through the engineering design process to develop problem-solving skills of students in kindergarten 2 at Watwetawanthummawat School with 80/80 criteria and to compare the problem-solving thinking skills of students in kindergarten 2 students at Watwetawanthummawat School before and after the implementation of creative art activities through the engineering design process. The sample group for this research consisted of 20 kindergarten 2 students selected from a total of 40 students. The sampling method used in this research was purposive sampling, chosen because the students had pre-existing issues with problem-solving thinking skills. The research instruments included: 12 lesson plans for creative art activities incorporating the engineering design process, which achieved the highest level of quality with an average mean 4.93 and an Index of Item-Objective Congruence (IOC) of 0.30. A problem-solving thinking skills assessment form, which demonstrated content validity with a Content Validity Index (CVI) ranging from 0.67 to 1.00. The statistics employed for data analysis were the Mean, Standard Deviation, and Validity. The results showed that the creative art activities through the engineering design process to develop the problem-solving thinking skills of Kindergarten 2 student at Watwetawanthammawat School were effective at 84.10 /80.42, which passed the 80/80 criterion as required. After organizing creative arts activities through the engineering design process, it was statistically significantly higher than before the event at the level of .05

Keywords: Problem-Solving Skills, Creative Arts, Engineering Design Processes

¹นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, E-mail: s63121112063@ssru.ac.th

²ครูชำนาญการ, โรงเรียนวัดเวตวันธรรมมาวาส, E-mail: Manitapangfoon@gmail.com

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,
E-mail: suphanwadee.wa@ssru.ac.th (*Corresponding author)

⁴อาจารย์สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, E-mail: thitikan.th@ssru.ac.th

¹Student in Early Childhood Education Program, Faculty of Education, Suan Sunandha Rajabhat University,
E-mail: s61131112006@ssru.ac.th

²Professional Teacher, Watwetawanthummawat School, E-mail: Manitapangfoon@gmail.com

³Assistant Professor in Early Childhood Education, Faculty of Education, Suan Sunandha Rajabhat University,
E-mail: suphanwadee.wa@ssru.ac.th (*Corresponding author)

⁴Lecturer in the Faculty of Education, Faculty of Education, Suan Sunandha Rajabhat University, E-mail: thitikan.th@ssru.ac.th

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีคุณภาพที่ดีนั้นต้องเริ่มให้ความสำคัญตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี ซึ่งเป็นช่วงปฐมวัยที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยเฉพาะด้านสติปัญญา สติปัญญาเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาการด้านการคิดต่างๆ ของเด็กปฐมวัย จึงควรจัดประสบการณ์ให้เด็กได้คิดริเริ่ม วางแผน ตัดสินใจลงมือกระทำ และนำเสนอความคิด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 41) ทั้งการสังเกต การลองผิดลองถูก การฝึกแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ตลอดจนการคิดสร้างสรรค์และอื่นๆ อีกมากมายตามความคิดและวิธีการของตนเอง เกิดการคิดที่เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ ในส่วนของการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา นับได้ว่าเป็นสิ่งที่จำเป็น เพราะทำให้เด็กปฐมวัยสามารถเชื่อมโยงความรู้จากประสบการณ์เดิมไปสู่ประสบการณ์ใหม่ หรือเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ในบริบทต่างๆ ได้ฝึกคิดวิเคราะห์ และหาวิธีการเพื่อให้ปัญหานั้นคลี่คลายลง ทำให้พร้อมในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ต่อไป พื้นฐานของการคิดที่ได้มาจากการฝึกแก้ปัญหาส่วนหนึ่งจะก่อให้เกิดการคิดรวบยอด การคิดเชิงเหตุผล การตัดสินใจและมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ปัญหาต่าง ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 43) การฝึกให้เด็กปฐมวัยคิดแก้ปัญหาอย่างถูกต้องในสถานการณ์ต่างๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้โดยเฉพาะในสภาพการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้น จึงควรจัดประสบการณ์เพื่อฝึกให้เด็กเรียนรู้ในการแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับวัย ฝึกสังเกต ทดลอง ปฏิบัติ ผ่านสัมผัสทั้งห้าหรือจากประสบการณ์ตรง สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ บรูเนอร์ (Bruner, 1969 อ้างถึงในปานอาภา วิชะรังสรรค์ นฤมล เนียมหอม อติกาญจน์ ฐิติโสภณศักดิ์ และสุพันธ์วิทย์ ไวยรูป, 2566: 21) ในขั้นการเรียนรู้จากความคิด บรูเนอร์ กล่าวว่า ในขั้นนี้อาศัยการใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ แล้วนำประสบการณ์ที่ได้จากการใช้ประสาทสัมผัส นั้นมาสร้างเป็นภาพขึ้นในใจ การสร้างภาพในใจขึ้นมาก่อนการกระทำจะเพิ่มขึ้นตามระดับอายุ เด็กยิ่งโตมากยิ่งขึ้นสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ออกมาเป็นสัญลักษณ์ได้มากขึ้น การใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าของเด็กผ่านการจัดการเรียนรู้จึงเปรียบเสมือนเป็นสื่อกลางให้เกิดพัฒนาการด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะพัฒนาการด้านสติปัญญาหรือทักษะการคิดด้านต่างๆ ในขั้นนี้จึงเป็นการรับรู้ภาพและจินตนาการ เมื่อเด็ก ๆ ได้รับประสบการณ์สำคัญควบคู่กับการศึกษาจะช่วยส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้พัฒนาด้านต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะการคิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ ทักษะการสืบค้นข้อมูล เด็กได้ลงมือปฏิบัติงาน หากเด็กปฐมวัยได้รับการจัดประสบการณ์แล้วจะช่วยทำให้เด็กมีทักษะพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนรู้ในระดับสูงขึ้น (ชลธิศ สมานิต, 2558: 110) เด็กปฐมวัยจึงควรได้รับการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาและสามารถนำไปปรับใช้ในอนาคตให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

จากการที่ผู้วิจัยฝึกปฏิบัติงานโรงเรียนวัดเวตวันธรรมาวาส เขตบางซื่อ สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ส่งเสริมสุขภาพ คุณธรรม จริยธรรม และพัฒนาคุณธรรม ผู้วิจัยพบว่า นักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวนหนึ่งยังขาดทักษะการคิดแก้ปัญหาที่เหมาะสมตามวัย คือ การแก้ปัญหาเมื่อทำน้ำหก หรือนมหก การแก้ปัญหาเมื่อพบผ้ากันเปื้อนกลับด้าน การแก้ปัญหาเมื่อสวมรองเท้าสลับข้าง และการแก้ปัญหาคารกของบันที่สูงให้ปลอดภัย ซึ่งเป็นปัญหาที่พบบ่อยครั้ง หากไม่รีบแก้ไขหรือปรับเปลี่ยนให้สามารถคิดแก้ไขปัญหาด้วยตนเองได้อาจส่งผลกระทบต่อการทำงานประจำวันปกติอื่นๆ ตลอดจนพัฒนาการทางด้านอารมณ์และสังคมต่อไป

จากสาเหตุข้างต้นที่กล่าวมาผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการแก้ไขในรูปแบบวิธีการต่าง ๆ ตลอดจนทบทวนเอกสารพบว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมสามารถช่วยพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนได้โดยผ่านการจัดกิจกรรม 6 ขั้นตอน ได้แก่ รู้จักปัญหา ระบุปัญหาที่เกิดขึ้น รวบรวมข้อมูล ออกแบบชิ้นงาน ทดลอง และนำเสนอชิ้นงานที่สร้างขึ้น เนื่องจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมเป็นส่วนหนึ่งของรูปแบบการเรียนการสอนแบบสตีมศึกษา ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง รู้จักสังเกต

ตั้งคำถาม แก้ไขปัญหาเป็นการเรียนรู้ที่สอดคล้องประสานสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ ศิลปะ และคณิตศาสตร์ ไว้อย่างลงตัว สะท้อนให้เห็นถึงองค์ความรู้ ความเข้าใจ การสื่อสาร ทักษะกระบวนการคิด กระบวนการทำงาน เน้นการจัด การเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการแก้ปัญหาด้วยการค้นคว้าหาข้อมูล การคิด การวางแผน การร่วมมือ และแก้ไขปัญหาผ่านการลงมือปฏิบัติจริงในประเด็นปัญหาที่สร้างสรรค์ ทำท่าย แปลกใหม่ และกระตุ้นให้ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าและสร้างสรรค์ผลงานและผลผลิตตลอดจนนวัตกรรมออกมาเพื่อแก้ปัญหานั้น ๆ ได้ (สุภัก โอฬารพิริยกุล, 2562: 14 – 15) โดยเฉพาะกิจกรรมศิลปะซึ่งเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย จูงใจและเป็นที่น่าสนใจ สำหรับนักเรียนสามารถกระตุ้นการเรียนรู้และต่อยอดการเรียนรู้ด้านอื่นๆ ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ผลการวิจัยของเกตุมนิ เหมรา และชลาริพ สมานทิโต (2560: 153) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดกิจกรรมสะเต็มศึกษาเรื่อง ของดีเมืองร้อยเอ็ดเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมสะเต็มศึกษาเรื่อง ของดีเมืองร้อยเอ็ดมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาสูงขึ้นหลังได้รับการจัดกิจกรรม และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสิริญลดาณ์ เกียรติทวี รัชชกาญจน์ ทองถาวร และไพบุลย์ อุปโน (2562: 508) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรู้จากงานของพ่อผ่านสะเต็มศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและประสบการณ์การเรียนรู้วิศวกรรมศาสตร์ของเด็กปฐมวัย พบว่า ทักษะการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยกลุ่มเป้าหมายได้คะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ และผลการศึกษาประสบการณ์การเรียนรู้วิศวกรรมศาสตร์ของเด็กปฐมวัยกลุ่มเป้าหมายสูงกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดเช่นกัน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาทักษะการคิดแก้ปัญหาโดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนวัดเวตวันธรรมवास ทั้งนี้เพื่อให้เด็กนักเรียนมีพัฒนาการเหมาะสมตามวัยและสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานและตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนวัดเวตวันธรรมवास
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนวัดเวตวันธรรมवासก่อนและหลังการใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรม

สมมติฐานการวิจัย

1. การใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรม เพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนวัดเวตวันธรรมवास มีประสิทธิภาพ
2. นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนวัดเวตวันธรรมवासมีทักษะการคิดแก้ปัญหาหลังใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมสูงกว่าก่อนใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัยตามรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนวัดเวตวันธรรมवास จำนวน 44 คน ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนวัดเวตวันธรรมवास จำนวน 20 คนจากจำนวน 44 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากนักเรียนมีปัญหาด้านทักษะการคิดแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ได้แก่ การแก้ปัญหาเมื่อน้ำหกหรือถนนหก การแก้ปัญหาเมื่อผ้ากันเปื้อนกลับด้าน การแก้ปัญหาเมื่อสวมรองเท้าสลับข้าง และการแก้ปัญหาการหยิบของบนที่สูง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมและแบบประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหา

2.1 ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรม

2.1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างกิจกรรม

2.1.2 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560

2.1.3 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมและการออกแบบแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการคิดแก้ปัญหาผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรม

2.1.4 นำข้อมูลที่ได้มาสร้างแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ ชื่อกิจกรรม วัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินกิจกรรม (กระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมทั้ง 6 ขั้นตอน ได้แก่ รู้จักปัญหา ระบุปัญหา รวบรวมข้อมูล ออกแบบชิ้นงาน ทดลอง และนำเสนอชิ้นงาน) สื่อการเรียนรู้ และการประเมินผล

2.1.5 นำแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรม ด้วยการประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ได้ค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.93$, S.D. = 0.26)

2.1.6 นำแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมที่ได้รับการตรวจสอบแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.1.7 นำแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมที่แก้ไขแล้วไปดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง

2.2 ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพแบบประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหา ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

2.2.1 ศึกษาตำราแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 และสมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย 3 - 5 ปี

2.2.2 นำข้อมูลที่ได้จากเอกสารและงานวิจัย มาสร้างแบบประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหา มีลักษณะเป็นแบบทดสอบตามสถานการณ์สมมติ จำนวน 4 รายการ ดังนี้ การแก้ปัญหาเมื่อน้ำหกหรือถนนหก การแก้ปัญหาเมื่อผ้ากันเปื้อนกลับด้าน การแก้ปัญหาเมื่อสวมรองเท้าสลับข้าง และการแก้ปัญหาการหยิบของบนที่สูง

2.2.3 สร้างเกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินการคิดแก้ปัญหาของแต่ละชุด ดังนี้

- 3 คะแนน หมายถึง สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง
- 2 คะแนน หมายถึง สามารถแก้ปัญหาเมื่อมีผู้ชี้แนะ
- 1 คะแนน หมายถึง ไม่สามารถแก้ปัญหาได้

2.2.4 นำแบบประเมินการคิดแก้ปัญหาที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ได้แก่ ครูผู้สอนระดับอนุบาลที่มีความชำนาญเพื่อตรวจสอบคุณภาพความถูกต้อง ความสอดคล้องและค่าความเที่ยงตรง (IOC) โดยมีค่าความสอดคล้องของเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้

2.2.5 นำแบบประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหา มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วดำเนินการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง

3. แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง โดยผู้วิจัยได้เลือกแบบวิจัยกลุ่มเดียวมีการวัดก่อนและหลัง (One Group Pretest – Posttest Design) (พิสนุ พองศรี, 2558: 128) เขียนเป็นสัญลักษณ์ ดังนี้

ตารางที่ 1 แบบแผนการทดลอง

Pre – test		Treatment		Post – test
O_1		X		O_2
โดย O_1	หมายถึง	ประเมินก่อนทำกิจกรรม		
X	หมายถึง	การทดลองใช้การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรม		
O_2	หมายถึง	ประเมินหลังจัดกิจกรรม		

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหา โดยใช้แบบประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นผ่านการหาค่าคุณภาพแล้วนำไปใช้เก็บข้อมูลก่อนทดลอง

4.2 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน ได้แก่ วันอังคารและวันพุธ วันละ 30 นาที ในช่วงกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เวลา 09.30 น. – 10.00 น.

4.3 เมื่อดำเนินการทดลองโดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมครบ 6 สัปดาห์ ผู้วิจัยนำแบบประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหาฉบับเดียวกับก่อนการทดลองไปประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหาหลังทดลอง

4.4 นำข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนวัดเวตะวันธรรมาวาส ก่อนการทดลองและหลังการทดลองไปวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติอนุมาน ได้แก่ ค่า t-test

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนวัดเวตวันธรรมवास โดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรม ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ประสิทธิภาพกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรม และแบบประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนวัดเวตวันธรรมवास

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา เพื่อหาค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1)

จำนวนแบบประเมิน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	E_1
6 ชุด	12	10.09	1.53	84.10

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา มีค่าเท่ากับ 10.09 คิดเป็นร้อยละ 84.10

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา เพื่อหาค่าประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ (E_2)

คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	E_2
12	9.65	1.23	80.42

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนการทำให้แบบประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหาหลังการจัดกิจกรรมด้วยแบบประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหาเท่ากับ 9.65 คิดเป็นร้อยละ 80.42

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของกิจกรรมกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา

จำนวนนักเรียน	ประสิทธิภาพด้านกระบวนการ (E_1)	ประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ (E_2)
20	84.10	80.42

จากตารางที่ 4 พบว่า จากการทำให้แบบประเมินหลังการจัดกิจกรรมด้วยแบบประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหา คิดเป็นร้อยละ 84.10 และมีคะแนนจากการทำให้แบบประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหาหลังการจัดกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 80.42 ดังนั้น แบบประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนวัดเวตวันธรรมवास จึงมีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.10 / 80.42

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนวัดเวตวันธรรมवास ก่อนและหลังโดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรม

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะการคิดแก้ปัญหาก่อนการจัดกิจกรรม และหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา

คะแนนเต็ม	คะแนนก่อนการจัดกิจกรรม		คะแนนหลังการจัดกิจกรรม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
12	4.60	0.60	9.65	1.23

จากตารางที่ 5 พบว่า คะแนนทักษะการคิดแก้ปัญหาจากการประเมินก่อนการจัดกิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 (S.D.=0.60) และจากการประเมินหลังการจัดกิจกรรมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 9.65 (S.D.= 1.23)

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรม

การประเมิน	จำนวนนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	df	t	sig
ก่อนการจัดกิจกรรม	20	4.60	0.60	19	-17.695**	< .001*
หลังการจัดกิจกรรม	20	9.65	1.23			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 6 พบว่า นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีทักษะการคิดแก้ปัญหาหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า นักเรียนที่มีคะแนนทักษะการคิดแก้ปัญหาสูงขึ้นเป็นผลที่เกิดขึ้นเนื่องจากการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรม

สรุปผลและอภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนวัดเวตวันธรรมवास ด้วยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรม สรุปผลได้ว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนวัดเวตวันธรรมवासมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 84.10 /80.42 และนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีทักษะการคิดแก้ปัญหา หลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลประสิทธิภาพด้านกระบวนการ (E_2) ซึ่งได้จากการทำแบบประเมินหลังจากการได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมทั้ง 12 กิจกรรม เมื่อรวมคะแนนการประเมินจากแบบประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหา ได้นำมาหาค่าเฉลี่ย และคิดเป็นร้อยละ ซึ่งมีค่าเท่ากับ 84.10 แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ (E_1) ที่ตั้งไว้ร้อยละ 80 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมเป็นกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีหลักการ ทำให้แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมกับวัยตามพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กและตรงตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ส่งผลให้เด็กคิดแก้ปัญหาได้ สามารถส่งเสริมและต่อยอดให้เด็กเข้าใจถึงการทำงานอย่างเป็นขั้นตอนโดยผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมทั้ง 6 ขั้นตอน ได้แก่ รู้จักปัญหา ระบุปัญหาที่เกิดขึ้น รวบรวมข้อมูล ออกแบบชิ้นงาน ทดลอง และนำเสนอชิ้นงานที่สร้างขึ้น เข้าใจถึงกระบวนการที่ได้มาซึ่งชิ้นงานของวิศวกรที่ต้องมีการวางแผนการทำงาน การทดสอบ ปรับปรุงแก้ไข การคิดค้นหาแนวทางที่หลากหลายเพื่อทดสอบวิธีการคิดแก้ปัญหาที่เหมาะสมที่สุด สามารถนำไปปรับใช้ได้ในอนาคตเมื่อนักเรียนพบเจอปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับความสำเร็จและแนวคิดของกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมที่กล่าวไว้ว่า กระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมนั้นเป็นกระบวนการที่ทำให้เด็กได้ฝึกทักษะในการคิดอย่างมีขั้นตอน เป็นการต่อยอดความรู้ที่เด็กมีอยู่ให้เพิ่มพูนขึ้น เมื่อพบเจอปัญหาสามารถมองหาแนวทางในการแก้ปัญหาใหม่ ๆ ได้อย่างถูกต้อง จนเป็นทักษะการแก้ปัญหาที่สามารถนำติดตัวไปใช้ได้ในอนาคต แนวคิดของกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมนั้นยังเป็นการประยุกต์แนวคิดอื่น ๆ เข้ามา

ใช้ร่วมกันด้วยได้แก่ แนวคิดทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนในการให้ผลลัพธ์ที่ดีและเหมาะสมที่สุดสำหรับเด็ก (สุจิตา การิณี, 2560: 24) และยังสอดคล้องกับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2556: ออนไลน์) ที่กล่าวถึงลักษณะและความสำคัญของกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมว่า นักเรียนทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจ และฝึกทักษะด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี ผู้เรียนต้องมีโอกาสนำความรู้มาออกแบบวิธีการหรือกระบวนการเพื่อตอบสนองความต้องการหรือแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เพื่อให้ได้เทคโนโลยีซึ่งเป็นผลผลิตจากกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนวัดเวตวันธรรมมาวาสพบว่า หลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมนักเรียนมีทักษะการคิดแก้ปัญหาสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อภิปรายได้ ดังนี้

การประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหาก่อนได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรม นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 จากคะแนนเต็ม 12 คะแนน ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนมีปัญหาด้านทักษะการคิดแก้ปัญหา โดยนักเรียนขาดทักษะการคิดแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ได้แก่ การแก้ปัญหาเมื่อน้ำหกหรือบนหมก การแก้ปัญหาเมื่อผ้ากันเปื้อนกลับด้าน การแก้ปัญหาเมื่อสวมรองเท้าสลับข้างและการแก้ปัญหาการหยิบของบนที่สูง นักเรียนไม่สามารถคิดแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง โดยต้องมีครูคอยให้คำแนะนำ จึงทำให้แบบประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหาก่อนได้รับการจัดกิจกรรมมีคะแนนต่ำ และจากการประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหาหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 9.65 ซึ่งจากการเปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์หลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมพบว่า สูงกว่าก่อนการได้รับการจัดกิจกรรม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนเกิดการสังเกตค้นพบว่าปัญหาคืออะไร ระบุปัญหาที่เกิดขึ้นได้ รวบรวมข้อมูลต่างๆ คิดวิธีปฏิบัติและทดลองจริงด้วยตนเองทำให้เกิดทักษะการคิดแก้ปัญหาที่ดีขึ้น เมื่อพิจารณารายบุคคลพบว่า นักเรียนที่ได้คะแนนที่สูงเนื่องจากมีประสบการณ์ที่เคยพบปัญหานั้นมาบ้างแล้วเมื่อผ่านกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจึงมีการประยุกต์ใช้ในการนำมาแก้ปัญหาที่พบได้มากกว่า นักเรียนกลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มแรกที่สามารถหาแนวคิดแก้ปัญหาได้เร็วกว่านักเรียนที่มีคะแนนต่ำ นักเรียนที่มีคะแนนต่ำอาจเนื่องมาจากไม่เคยเผชิญกับการแก้ปัญหาด้วยตนเอง เมื่อมีปัญหาเข้ามามักจะใช้วิธีการแก้ปัญหาที่ไม่เหมาะสมแทน เช่น การร้องไห้ การนั่ง จนถึงปฏิเสธไม่เห็นปัญหา เมื่อทำการทดลองในระยะแรกนักเรียนกลุ่มนี้จะรู้สึกไม่มั่นใจ กังวล ไม่รู้จะเริ่มจากตรงไหนจึงไม่สามารถแก้ปัญหาด้วยตนเองได้ ต่อมาเมื่อผ่านการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรม มีการลองผิดลองถูก มีการสังเกต รู้จักปัญหา ระบุปัญหาที่เกิดขึ้นได้ รวบรวมข้อมูลที่มี คิด ทดลอง และปฏิบัติด้วยตนเองจึงสามารถคิดวิธีแก้ปัญหาได้ในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มัลลิกา ตั้งความเพียรและปัทมาวดี เล่ห์มงคล (2565: 41) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาโดยใช้กิจกรรม STEAM จากวัสดุธรรมชาติของเด็กปฐมวัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมSTEAM จากวัสดุธรรมชาติมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ดังนั้น กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการทางวิศวกรรมในเชิงวิทยาศาสตร์จึงสามารถฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหาได้สอดคล้องกับ National Research Council (2011: 7) ที่กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ว่า ปัจจุบันมีความสำคัญสำหรับทุกคนในการใช้ชีวิตประจำวัน ทั้งนี้ หากได้มีการปลูกฝังให้นักเรียนตั้งแต่ระดับปฐมวัยซึ่งเป็นช่วงวัยพื้นฐานของการศึกษาก็จะสามารถนำไปต่อยอดการเรียนรู้ทักษะการคิดแก้ปัญหาในระดับที่สูงขึ้นต่อไปได้

ข้อเสนอแนะ

จากงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนวัดเวตะวันธรรมาวาสด้วยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรม ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมเป็นรูปแบบหนึ่งที่สามารถนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนได้ โดยผ่านการจัดกิจกรรมและให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง

2. ครูผู้สอนที่นำแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมไปใช้ควรศึกษาแผนการจัดกิจกรรมให้มีความเข้าใจ และจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ให้เพียงพอ และควรมีการปรับนวัตกรรมให้เข้ากับบริบทของนักเรียน โรงเรียนและสถานการณ์ในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรบูรณาการการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมกับทักษะอื่นๆ ของเด็กปฐมวัย เช่น การคิดเชิงวิทยาศาสตร์ ทักษะวิทยาศาสตร์ การทำงานเป็นทีม เป็นต้น

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาการคิดแก้ปัญหาด้วยกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมระหว่างระดับชั้นเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- เกตุเมณี เหมรา, และชลธิป สมบัติโต. (2560). การจัดกิจกรรมสะเต็มศึกษาเรื่องของดีเมืองร้อยเอ็ดเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย. *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*, 31(3), 153-160.
- ชลธิป สมบัติโต. (2558). การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาในระดับการศึกษาปฐมวัย. *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*, 30(2), 102-111
- ปานอาภา วิชะรังสรรค์, นฤมล เนียมหอม, อติกาญจน์ จิตโสภณศักดิ์ และสุพันธวิ ไวยรูป. (2566). การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ โดยใช้วิธีทัศน์เพื่อการสอนทางไกล. *วารสารวิชาการครุศาสตร์สวนสุนันทา*, 7(1), 14-21.
- พินญาดา จาปจินดา. (2566). การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร.*, 11(2), 495-507.
- พิสนุ พองศรี. (2558). *วิจัยชั้นเรียน: หลักการและเทคนิคปฏิบัติ*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). ด้านสุทธาการพิมพ์.
- มัลลิกา ตั้งความเพียร, และปัทมาวดี เล่ห์มงคล. (2565). การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาโดยใช้กิจกรรม STEAM จากวัฒนธรรมชาติของเด็กปฐมวัย. *วารสารจันทร์เกษมสาร*, 28(1), 30-45.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2560). *สะเต็มศึกษาและการออกแบบเชิงวิศวกรรม*. สืบค้น 15 สิงหาคม 2566, จาก http://designtechnology.ipst.ac.th/?page_id=1082.
- สิริญลดาณ์ เกียรติทวี, รัชชกาญจน์ ทองถาวร, และไพบุลย์ อุปโน. (2562). การจัดการเรียนรู้จากงานของพ่อผ่านสะเต็มศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและประสบการณ์ การเรียนรู้วิศวกรรมศาสตร์ของเด็กปฐมวัย. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 74(1), 508-525.

- สุธิดา การมี. (2560). การใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์และทักษะการแก้ปัญหา ตอนที่ 1. วารสารรอบรู้เทคโนโลยี, 46(209), 23-27.
- สุภัค โอฬารพิริยกุล. (2562). STEAM EDUCATION: นวัตกรรมการศึกษาบูรณาการสู่การจัดการเรียนรู้. วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร, 9(1), 1-15.
- National Research Council. (2011). *A Framework for K-12 Science Education: Practices, Crosscutting Concepts, and Core Ideas*. The National Academies Press.

การพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานส่งเสริมพัฒนาความเข้มแข็งองค์กรสถานักเรียน
เด็ก เยาวชนในสถานศึกษาตามแนวคิดการส่งเสริมภาวะผู้นำนักเรียนสู่การปฏิบัติ
ในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Development of Management Strategies to Promote and Develop
Organizational Strength Children's Student Council Youth in School
According to the Concept of Promoting Student Leadership in to Practice in
the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1 under the Office
Bangkok 1 under the Office of the Basic Education Commission

ศรายุทธ ธีศรีชัย

Sarayut Thisrichai

Received: June 13, 2024; Revised: November 7, 2025; Accepted: November 14, 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานส่งเสริม พัฒนาความเข้มแข็งองค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อพัฒนากลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริม พัฒนาความเข้มแข็งองค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 3) เพื่อประเมินผลการใช้กลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริม พัฒนาความเข้มแข็งองค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 201 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบประเมินกลยุทธ์ และแบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ $PNI_{modified}$

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานส่งเสริม พัฒนาความเข้มแข็งองค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) กลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริม พัฒนาความเข้มแข็งองค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์หลัก 9 กลยุทธ์รอง และ 35 วิธีดำเนินการ และ 3) ผลการประเมินผลการนำกลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริม พัฒนาความเข้มแข็งองค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: กลยุทธ์การดำเนินงาน, การส่งเสริมพัฒนาความเข้มแข็ง, องค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชน, แนวคิดการส่งเสริมภาวะผู้นำนักเรียน

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to study the current and desired conditions of promoting and developing the strength of student council organizations for children and youth in educational institutions under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office 1, Office of the Basic Education Commission; 2) to develop strategies for promoting and developing the strength of student council organizations for children and youth in educational institutions under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office 1, Office of the Basic Education Commission; and 3) to evaluate the results of implementing the strategies for promoting and developing the strength of student council organizations for children and youth in educational institutions under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office 1, Office of the Basic Education Commission. This research employed a mixed-methods approach. The sample consisted of 201 participants. The instruments used in this study were questionnaires, strategic evaluation form and satisfaction assessment forms. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and $PNI_{modified}$.

The research findings revealed that: 1) the current condition of promoting and developing the strength of student council organizations for children and youth in educational institutions under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office 1 was at a high level overall, while the desired condition was at the highest level overall; 2) the strategies for promoting and developing the strength of student council organizations for children and youth in educational institutions comprised 4 main strategies, 9 sub-strategies, and 35 implementation methods; and 3) the overall evaluation of the implementation of the strategies for promoting and developing the strength of student council organizations for children and youth in educational institutions was at a high level.

Keyword: Operational Strategies, Promoting and Develop Organizational Strength, Children' s Student Council Youth, Concept of Promoting Student Leadership

บทนำ

การศึกษาเป็นกลไกในการหล่อหลอมให้ผู้เรียนรู้จักหน้าที่ และเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลัก ในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญ ในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบ เศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบ เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งคนไทยในอนาคตจะต้องมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ (ราชกิจจานุเบกษา, 2561)

หากแต่ในสถานการณ์ปัจจุบันการไม่ยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่างและพฤติกรรมของกลุ่มบุคคลที่นิยมใช้ความรุนแรงได้แพร่กระจายไปสู่นานาชาติประเทศมากขึ้น ความขัดแย้งในเชิงความคิดเห็นของคนในสังคมมีมากขึ้น ส่งผลให้เกิดความไม่สงบ ประชาชนมีความหวาดระแวงและขาดความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินประเทศขาดความมั่นคงและความสงบสุข อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศได้รับผลกระทบ ระบบการศึกษาในฐานะกลไกหลักในการพัฒนาคุณภาพคนของประเทศ จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอนให้ประชาชนสามารถคิดวิเคราะห์ มีเหตุผล เข้าใจและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างแต่ไม่แตกแยก รวมทั้งการแก้ปัญหาด้วยสันติวิธีและสมานฉันท์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

จากปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าเยาวชนขาดความรับผิดชอบต่อความตระหนักรู้และการปฏิบัติตนในสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ของความเป็นพลเมืองที่ต้องพึงมีและปฏิบัติให้เหมาะสมถูกต้องควบคู่กันไป ดังนั้นสำหรับเด็กราย 13 - 25 ปี แนวทางการแก้ไขปัญหาคือการพัฒนาเด็กและเยาวชน จำเป็นต้องมีการป้องกันปัญหาความรุนแรงในสถานศึกษา การป้องกันปัญหาอาชญากรรมในเด็กและเยาวชนในและนอกสถานศึกษา การเรียนการสอนในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 เด็กและเยาวชนที่ได้รับผลกระทบจากสื่อออนไลน์ (คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2564)

รายงานวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง กล่าวว่า กลไกการสร้างความเป็นพลเมือง จำเป็นต้องใช้กระบวนการเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติ จนเกิดเป็นนิสัย ทักษะ ความชำนาญและฝังลึกในจิตวิญญาณ เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยเฉพาะพฤติกรรมดำรงชีวิตในสังคมประชาธิปไตย โดยปัจจัยสำคัญประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรที่เปรียบเสมือนม้านั่งของการจัดการศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน การวัดและประเมินผลในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมถึงหน่วยงานภายนอกที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ชุมชน ภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สื่อมวลชน และสื่อเทคโนโลยี (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559)

งานส่งเสริม พัฒนาความเข้มแข็งองค์กรสถานศึกษา เด็ก เยาวชนในสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญในการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษาในการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของเด็กนักเรียน สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดตั้งองค์กรสภาเด็กนักเรียนในสถานศึกษา และส่งเสริมพัฒนา ยกระดับการมีส่วนร่วมของนักเรียนในสถานศึกษา เนื่องจากสถานศึกษาเปรียบเสมือนเวทีสำหรับฝึกให้นักเรียนเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง คือ รู้จัก การเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และเป็นประโยชน์ในการปกครองโดย แบ่งเบาภาระของครูได้เป็นอย่างมาก (สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ในฐานะหน่วยงานทางการศึกษาที่มีหน้าที่กำกับดูแล และขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในกรุงเทพมหานคร จำนวน 67 โรงเรียน โดยมีวิสัยทัศน์ คือ จัดการศึกษาวิถีใหม่ บนพื้นฐานความหลากหลาย สู่เป้าหมายความเป็นหนึ่ง โดยเฉพาะในพันธกิจด้านจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและด้านจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะวิชาการ วิชาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน จะเห็นได้ว่าเขตพื้นที่การศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักหน้าที่ มีความพร้อมในการพลเมืองที่มีคุณภาพ และเป็นพลโลกที่เข้มแข็ง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1, 2566)

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงพัฒนากิจกรรมการดำเนินงานส่งเสริม พัฒนาความเข้มแข็งองค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวทางเชิงรุกในการพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกและพร้อมที่จะรับมือต่อความเสี่ยงที่จะนำความเสียหายมาสู่สถานศึกษาและผู้เรียน ภายใต้แนวคิดพลเมืองที่เข้มแข็ง เนื่องจากเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อม และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศเข้าสู่ความเป็นสากลของโลกในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานส่งเสริม พัฒนาความเข้มแข็งองค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อพัฒนากิจกรรมการดำเนินงานส่งเสริม พัฒนาความเข้มแข็งองค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อประเมินผลการใช้กลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริม พัฒนาความเข้มแข็งองค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods) ระหว่างวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research)

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานส่งเสริม พัฒนาความเข้มแข็งองค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 67 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 67 โรงเรียน โดยผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูที่รับผิดชอบงานส่งเสริมประชาธิปไตย โรงเรียนละ 3 คน ปีการศึกษา 2566 รวมทั้งสิ้น 201 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มีค่าความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) เท่ากับ 0.67-1.00 จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน จากนั้นทดลองใช้แบบสอบถาม (Try out) แล้ววิเคราะห์หาความสัมพันธ์อัลฟา

ของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient reliability) ซึ่งผลการตรวจสอบความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.99

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามของการดำเนินงานส่งเสริม พัฒนาความเข้มแข็ง องค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษาเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ จากสูตร $PNI_{modified}$ เพื่อกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคาม จากการวิเคราะห์ SWOT

ขั้นตอนที่ 4 พัฒนากลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริม พัฒนาความเข้มแข็งองค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษา โดยร่างเป็นกลยุทธ์ฉบับที่ 1 และจัดทำตาราง TOWS Matrix จากนั้นนำ SWOT ที่วิเคราะห์มาใส่ตาราง TOWS โดยเรียงลำดับ PNI_{modified} ของจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามจากมากไปน้อย จากนั้นนำมาจับคู่เพื่อกำหนดกลยุทธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก นำร่างกลยุทธ์ฉบับที่ 1 ที่ได้ไปตรวจสอบความเหมาะสม เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินกลยุทธ์ โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) แล้วนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขเป็นร่างกลยุทธ์ฉบับที่ 2 โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างกลยุทธ์ฉบับที่ 2 ในด้านการนำไปใช้เพื่อพัฒนาไปสู่กลยุทธ์ฉบับสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 5 ประเมินผลการใช้กลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมพัฒนาความเข้มแข็งองค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยดำเนินการ ดังนี้

5.1 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อบนนโยบายและกลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมพัฒนาความเข้มแข็ง องค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

5.2 จัดทำเอกสารคู่มือนำกลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมพัฒนาความเข้มแข็งองค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษาสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา

5.3 จัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนแกนนำองค์กรสถานักเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 4 โครงการ 12 กิจกรรม

5.4 ประเมินผลการใช้กลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมพัฒนาความเข้มแข็งองค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 4 ตอน คือ 1) ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ 2) ผลการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และภาวะคุกคาม 3) ผลการพัฒนากลยุทธ์จากการวิเคราะห์ SWOT และ TOWS Matrix และ 4) ผลการนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติในสถานศึกษา ซึ่งสามารถแสดงรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

1) ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ของการดำเนินงานส่งเสริมพัฒนาความเข้มแข็งองค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษา

1.1 จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในตามการส่งเสริมพัฒนาสร้างความเข้มแข็ง องค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษา ในภาพรวม การส่งเสริมพัฒนาสร้างความเข้มแข็ง องค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สนับสนุนการจัดตั้งสถานักเรียนในสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา จังหวัด และระดับชาติ ($\bar{X} = 4.416$, S.D.=0.49) รองลงมาคือ ติดตาม กำกับ

ดูแล ประเมินผล และรวบรวมผลการดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.399$, S.D.=0.496) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ส่งเสริม พัฒนา สร้างความเข้มแข็ง องค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.364$, S.D.=0.479)

สภาพที่พึงประสงค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ส่งเสริม สนับสนุน กิจกรรม โครงการ และสมัชชานักเรียนในทุกระดับให้มีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.667$, S.D.=0.491) รองลงมาคือ ติดตาม กำกับดูแล ประเมินผล และรวบรวมผลการดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.638$, S.D.=0.494) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ส่งเสริม พัฒนา สร้างความเข้มแข็ง องค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.458$, S.D.=0.496)

1.2 จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก พบว่า สภาพปัจจุบันของการส่งเสริม พัฒนา สร้างความเข้มแข็ง องค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านเทคโนโลยี ($\bar{X} = 4.354$, S.D.=0.502) รองลงมาคือ ด้านสภาพสังคม ($\bar{X} = 4.351$, S.D.=0.504) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการเมืองและนโยบายของรัฐ ($\bar{X} = 4.332$, S.D.=0.483)

สภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริม พัฒนา สร้างความเข้มแข็ง องค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกัน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือด้านสภาพสังคม ($\bar{X} = 4.548$, S.D.=0.489) รองลงมาคือ ด้านการเมืองและนโยบายของรัฐ ($\bar{X} = 4.532$, S.D.=0.491) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือด้านสภาพเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 4.520$, S.D.=0.505)

2) ผลการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และภาวะคุกคามของการดำเนินงานส่งเสริม พัฒนาความเข้มแข็งองค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษา

2.1 จากผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการส่งเสริม พัฒนา สร้างความเข้มแข็ง องค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน ในภาพรวมการส่งเสริม พัฒนา สร้างความเข้มแข็ง องค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษา พบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ได้แก่ ส่งเสริม สนับสนุน กิจกรรม โครงการ และสมัชชานักเรียนในทุกระดับให้มีประสิทธิภาพ ($PNI_{\text{modified}} = 0.062$) รองลงมาคือ ติดตาม กำกับดูแล ประเมินผล และรวบรวมผลการดำเนินงาน ($PNI_{\text{modified}} = 0.054$) ส่วนด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ สนับสนุนการจัดตั้งสถานักเรียนในสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา จังหวัด และระดับชาติ ($PNI_{\text{modified}} = 0.043$)

2.2 จากผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการส่งเสริม พัฒนา สร้างความเข้มแข็ง องค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก ในภาพรวม จำแนกตามรายคุณลักษณะภาวะผู้นำนักเรียนพบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ได้แก่ ด้านทักษะการแก้ปัญหา ($PNI_{\text{modified}} = 0.060$) รองลงมาคือ ด้านมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น ($PNI_{\text{modified}} = 0.056$) ส่วนด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ ด้านความซื่อสัตย์ ($PNI_{\text{modified}} = 0.046$)

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ SO/ST/WO/WT ของการดำเนินงานส่งเสริม พัฒนาความเข้มแข็งองค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชน ในสถานศึกษา

การดำเนินงานส่งเสริม พัฒนาความเข้มแข็งองค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชน ในสถานศึกษา	การเมืองและนโยบายของรัฐ (P)	สภาพเศรษฐกิจ (E)	สภาพสังคม (S)	เทคโนโลยี (T)
1. ส่งเสริม พัฒนาสร้างเสริมความเข้มแข็ง องค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษา	ST	ST	ST	ST
2. สนับสนุนการจัดตั้งสถานักเรียนในสถานศึกษา เขตพื้นที่ การศึกษา จังหวัด และระดับชาติ	SO	SO	SO	SO
3. ส่งเสริม สนับสนุน กิจกรรม โครงการ และสมัชชานักเรียนในทุก ระดับให้มีประสิทธิภาพ	WO	WO	WO	WO
4. ติดตาม กำกับดูแล ประเมินผล และรวบรวมผลการดำเนินงาน	WT	WT	WT	WT

3) ผลการพัฒนากลยุทธ์จากการวิเคราะห์ SWOT และ TOWS Matrix

ผู้วิจัยได้รวมแนวกลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริม พัฒนาความเข้มแข็งองค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์หลัก 9 กลยุทธ์รอง และ 35 วิธีดำเนินการ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

กลยุทธ์หลักที่ 1 พัฒนาการส่งเสริม สนับสนุน กิจกรรม โครงการและสมัชชานักเรียนในทุกระดับให้มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์รอง 8 วิธีดำเนินการ รายละเอียดดังนี้

กลยุทธ์รองที่ 1.1 การพัฒนาการดำเนินกิจกรรมสถานักเรียนตามคุณลักษณะผู้นำนักเรียน

วิธีดำเนินการ

1.1.1 แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาจัดทำคู่มือการพัฒนากิจกรรมสถานักเรียน

1.1.2 พัฒนาตัวอย่างกิจกรรมสถานักเรียนที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความรับผิดชอบ การมีวิสัยทัศน์แห่งผู้นำ และทักษะการแก้ปัญหา

1.1.3 จัดการแข่งขันกิจกรรมสถานักเรียนทั้งในระดับกลุ่มโรงเรียน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับประเทศ

1.1.4 สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือด้านบุคลากรการให้คำปรึกษาและคำแนะนำในการเตรียมความพร้อมและพัฒนาผู้นำนักเรียนในการเข้าร่วมการแข่งขันกิจกรรมสถานักเรียนในทุกระดับ

กลยุทธ์รองที่ 1.2 ส่งเสริมสถานักเรียนของโรงเรียนดำเนินโครงการที่สร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อสังคม

วิธีดำเนินการ

1.2.1 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการส่งเสริมสถานักเรียนระดับเขตพื้นที่การศึกษา

1.2.2 พัฒนาแนวทางการส่งเสริมสถานักเรียนระดับเขตพื้นที่การศึกษาเผยแพร่แก่สถานศึกษาในสังกัด

1.2.3 จัดกิจกรรมลงนามข้อตกลงความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในการจัดกิจกรรมสถานักเรียนที่หลากหลาย

1.2.4 รวบรวม วิถีปฏิบัติและนวัตกรรมที่เป็นเลิศของแต่ละสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมสถานักเรียน เพื่อเผยแพร่ต่อสถานศึกษาในสังกัดและสาธารณชน

กลยุทธ์หลักที่ 2 ส่งเสริมการสร้างเสริมความเข้มแข็งองค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษา ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์รอง 7 วิธีดำเนินการ รายละเอียดดังนี้

กลยุทธ์รองที่ 2.1 ส่งเสริมให้โรงเรียนสร้างความเข้มแข็งองค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษา

วิธีดำเนินการ

2.1.1 ประชุมคณะกรรมการส่งเสริมการสร้างเสริมความเข้มแข็งองค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษาตามคุณลักษณะผู้นำนักเรียนเพื่อสร้างความเข้าใจ และชี้แจงแนวทางการดำเนินงาน

2.1.2 เสริมพลังอำนาจในการสร้างผู้นำนักเรียน และผู้นำครู เพื่อเป็นแกนนำในการบริหารจัดการและดำเนินกิจกรรมสถานักเรียน

2.1.3 เพิ่มช่องทางในการสื่อสารผ่านระบบเทคโนโลยีการสื่อสาร (ICTs) และสื่อสังคมเพื่อเพิ่มโอกาสในการทำงานร่วมกัน การประสานความร่วมมือ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา

2.1.4 จัดเวทีเสวนาให้กับผู้นำสถานักเรียนในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน

กลยุทธ์รองที่ 2.2 ส่งเสริม สนับสนุนให้โรงเรียนดำเนินการพัฒนาครูและบุคลากรทุกระดับ

วิธีดำเนินการ

2.2.1 สนับสนุนการฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาและครูในการพัฒนากิจกรรมสถานักเรียน

2.2.2 ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาของครูและผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรมพัฒนาการกิจกรรมสถานักเรียน และสร้างกลไกการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

2.2.3 สนับสนุนการจัดตั้งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อให้ครูจัดกิจกรรมสถานักเรียน และจัดทำแผนบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์หลักที่ 3 ยกระดับการสนับสนุนการจัดตั้งสถานักเรียนในสถานศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์รอง 5 วิธีดำเนินการ รายละเอียดดังนี้

กลยุทธ์รองที่ 3.1 สร้างเครือข่ายสถานักเรียนกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน

วิธีดำเนินการ

3.1.1 จัดกิจกรรมให้ผู้นำนักเรียนจากสถานศึกษาในสังกัด ได้มีโอกาสสร้างเครือข่าย สัมพันธภาพ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

3.1.2 จัดทำแพลตฟอร์มการเผยแพร่ผลงาน และผลการดำเนินกิจกรรมสถานักเรียนต่อสาธารณชน

กลยุทธ์รองที่ 3.2 ส่งเสริมการจัดประชุมสถานักเรียนระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับประเทศ

วิธีดำเนินการ

3.2.1 สนับสนุนการจัดประชุมสถานักเรียนระดับเขตพื้นที่อย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง

3.2.2 จัดตั้งคณะกรรมการสถานักเรียนระดับเขตพื้นที่การศึกษา และมีปฏิทินการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม

3.2.3 ส่งเสริมให้สถานักเรียนระดับเขตพื้นที่การศึกษาจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำนักเรียน

กลยุทธ์หลักที่ 4 ปรับปรุงการติดตาม กำกับ ดูแล และประเมินผลการดำเนินงาน ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์รอง 15 วิธีดำเนินการ มีรายละเอียดดังนี้

กลยุทธ์รองที่ 4.1 ส่งเสริมการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล เพื่อพัฒนาการดำเนิน กิจกรรมสถานักเรียน ตามคุณลักษณะผู้นำนักเรียน

วิธีดำเนินการ

4.1.1 ประชุมวางแผนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และร่วมกันกำหนดตัวชี้วัดในการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนิน กิจกรรมสถานักเรียน

4.1.2 พัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ หรือเจ้าหน้าที่ ให้มีความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญในการให้ คำแนะนำหรือข้อเสนอแนะเพื่อนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินกิจกรรมสถานักเรียน

4.1.3 พัฒนาระบบสารสนเทศในการประเมินตนเองของสถานศึกษา เพื่อเป็นพื้นฐานในการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินกิจกรรมสถานักเรียน

4.1.4 ดำเนินการติดตาม กำกับ ดูแล ประเมินผลการดำเนินกิจกรรมสถานักเรียน อย่างน้อยปีการศึกษาละ 2 ครั้ง

4.1.5 การทบทวนหลังปฏิบัติงาน (After Action Review: AAR) หลังสิ้นสุดกิจกรรมโครงการต่าง ๆ โดยให้ครูและ นักเรียนได้มีโอกาสในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานสถานักเรียน

กลยุทธ์รองที่ 4.2 สนับสนุนการเผยแพร่ต้นแบบกิจกรรมสถานักเรียนดีเด่น

วิธีดำเนินการ

4.2.1 กำหนดคณะกรรมการดำเนินงาน และจัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อวางแผนการดำเนินงาน

4.2.2 จัดการประกวดโรงเรียนต้นแบบกิจกรรมสถานักเรียนดีเด่นเพื่อเสริมสร้างขวัญกำลังใจและยกย่องโรงเรียนที่มี การดำเนินกิจกรรมสถานักเรียนที่เป็นแบบอย่างได้

4.2.3 การสนับสนุนจัดทำสื่อวีดิทัศน์ ถอดบทเรียนการดำเนินกิจกรรมสถานักเรียนเผยแพร่ต่อสาธารณชน

4.2.4 จัดทำเอกสารและสื่อดิจิทัลเผยแพร่ แนวทางจัดกิจกรรมที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำ นักเรียน

4.2.5 กิจกรรมเวทีเสวนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแนวปฏิบัติที่ดีของสถานศึกษาต้นแบบกิจกรรมสถานักเรียน

4.2.6 การประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนร่วมกับการกิจกรรมสถานักเรียน

4.2.7 การนำผลการประเมินความพึงพอใจมาวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงวางแผนการดำเนินงานต่อไป

กลยุทธ์รองที่ 4.3 พัฒนาระบบสรุปรายงานผลการดำเนินการสถานักเรียน ระดับโรงเรียน และระดับเขตพื้นที่ การศึกษา

วิธีดำเนินการ

4.3.1 จัดทำรูปแบบการรายงานผลการดำเนินการสถานักเรียนที่สอดคล้องกับเป้าหมายในการดำเนินงาน และ สะท้อนให้เห็นแนวทางการพัฒนา

4.3.2 พัฒนาระบบการรายงานผลการดำเนินการสถานักเรียนในรูปแบบออนไลน์

4.3.3 จัดทำระบบการรายงานในลักษณะบูรณาการ โดยครอบคลุมคุณลักษณะผู้นำนักเรียน

จากกลยุทธ์การบริหารงานส่งเสริมพัฒนาความเข้มแข็งองค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชน ในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์หลัก 9 กลยุทธ์รอง 35 วิธีดำเนินการ ทำให้สรุปเป็นแผนภาพ กลยุทธ์ โดยมีรายละเอียดดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กลยุทธ์การบริหารงานส่งเสริมพัฒนาความเข้มแข็งองค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชน ในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากภาพที่ 1 อธิบายแผนภาพของกลยุทธ์การบริหารงานส่งเสริมพัฒนาความเข้มแข็งองค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชน ในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในแผนภาพวงกลมชั้นที่ 1 ตรงกลาง รูปวงกลมชั้นที่ 2 แบ่งเป็น 4 ส่วน สู่ถึงกลยุทธ์หลัก 4 กลยุทธ์ ประกอบด้วย กลยุทธ์หลักที่ 1 พัฒนาการส่งเสริม สนับสนุน กิจกรรม โครงการและสมาชิกนักเรียนในทุกกระดับ ให้มีประสิทธิภาพ กลยุทธ์หลักที่ 2 ส่งเสริมการสร้าง ความเข้มแข็งองค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษา กลยุทธ์หลักที่ 3 ยกระดับการสนับสนุนการจัดตั้งสถานักเรียนในสถานศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษา กลยุทธ์หลักที่ 4 ปรับปรุงการติดตาม กำกับ ดูแล และประเมินผลการดำเนินงาน ส่วนรูปวงกลมชั้นที่ 3 แบ่งเป็น 9 ส่วน สู่ถึงกลยุทธ์รอง 9 กลยุทธ์ ประกอบด้วย

กลยุทธ์รองที่ 1.1 การพัฒนาการดำเนินกิจกรรมสถานักเรียนตามคุณลักษณะผู้นำนักเรียน

กลยุทธ์รองที่ 1.2 ส่งเสริมสถานักเรียนของโรงเรียนดำเนินโครงการที่สร้างสรรค์และเป็น

กลยุทธ์รองที่ 2.1 ส่งเสริมให้โรงเรียนสร้างความเข้มแข็งองค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษา

กลยุทธ์รองที่ 2.2 ส่งเสริม สนับสนุนให้โรงเรียนดำเนินการพัฒนาครูและบุคลากรทุกระดับ

กลยุทธ์รองที่ 3.1 สร้างเครือข่ายสถานักเรียนกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน

กลยุทธ์รองที่ 3.2 ส่งเสริมการจัดประชุมสถานักเรียนระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับประเทศ

กลยุทธ์รองที่ 4.1 ส่งเสริมการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล เพื่อพัฒนาการดำเนิน กิจกรรมสถานักเรียนตามคุณลักษณะผู้นำนักเรียน

กลยุทธ์รองที่ 4.2 สนับสนุนการเผยแพร่ต้นแบบกิจกรรมสถานักเรียนดีเด่น

กลยุทธ์รองที่ 4.3 พัฒนาระบบสรุปรายงานผลการดำเนินการสถานักเรียน ระดับโรงเรียน และระดับเขตพื้นที่การศึกษา

4) ผลการนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติในสถานศึกษา

การประเมินผลการใช้กลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริม พัฒนาความเข้มแข็งองค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า มี 2 ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในการใช้กลยุทธ์อยู่ในระดับมากที่สุด คือ แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนแกนนำสถานักเรียนฯ และวิธีการดำเนินงานตามกลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริม พัฒนาความเข้มแข็งองค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษา ประเด็นอื่น ๆ มีความพึงพอใจในการใช้กลยุทธ์อยู่ในระดับมาก ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในการใช้กลยุทธ์ต่ำที่สุด คือ กลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริม พัฒนาความเข้มแข็งองค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษา สามารถดำเนินการได้ภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด

อภิปรายผล

ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลการวิจัย 3 ประเด็น คือ 1) จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และภาวะคุกคามของการดำเนินงานส่งเสริม พัฒนาความเข้มแข็งองค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษา 2) กลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริม พัฒนาความเข้มแข็งองค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษา และ 3) ผลการนำกลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริม พัฒนาความเข้มแข็งองค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษา

1. จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และภาวะคุกคามของการดำเนินงานส่งเสริม พัฒนาความเข้มแข็งองค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาเห็นถึงความสำคัญของการขับเคลื่อนสถานักเรียนเพื่อช่วยพัฒนาเยาวชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้เป็นพลเมืองดีที่มีวินัยในตนเอง ซื่อสัตย์สุจริต เชื่อมมั่นในตนเอง เสียสละเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม พุดเป็น ฟังเป็น คิดเป็น ทำเป็น มีน้ำใจเป็นนักกีฬา ยกย่องผู้อื่น อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดี เป็นผู้นำที่ดี เป็นผู้ตามที่ดี และปรับตัวเข้ากับสภาพสังคมแวดล้อมได้ดี กิจกรรมสถานักเรียนจึงเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่ และเป็นกลไกสำคัญให้นักเรียนเห็นคุณค่าของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย และเพื่อการพัฒนาสังคมในโรงเรียนให้เป็นสังคมประชาธิปไตย เป็นกระบวนการในการพัฒนา ศักยภาพการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีเป็นเวทีให้นักเรียนได้ฝึกทักษะและประสบการณ์ตามวิถี ชีวิตประชาธิปไตยและการใช้หลักธรรมาภิบาล สร้างโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกัน ในสังคมประชาธิปไตยอย่างสงบสุขเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการปลูกฝังจิตวิญญาณประชาธิปไตยและการใช้หลักธรรมาภิบาลให้นักเรียน (วีระศักดิ์ วงศ์นาแค, 2563)

2. กลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริม พัฒนาความเข้มแข็งองค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษา

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาการส่งเสริม สนับสนุน กิจกรรม โครงการ และสมัชชานักเรียนในทุกระดับให้มีประสิทธิภาพ เนื่องจากในปัจจุบัน พบว่า การประกวดแข่งขันกิจกรรมสถานักเรียนมีให้เห็นเด่นชัดในการแข่งขันศิลปหัตถกรรมนักเรียนในระดับเขตพื้นที่ ระดับภูมิภาค และระดับจังหวัด ซึ่งยังไม่สามารถสะท้อนการดำเนินงานสถานักเรียนในบริบทที่แตกต่างกันได้อย่างเด่นชัด สอดคล้องกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ (2560) ที่พบว่า จากการดำเนินงานที่ผ่านมา แม้ว่าจะมีโรงเรียนหลายแห่งและหลายระดับจะประสบผลสำเร็จทางด้านกิจกรรมสถานักเรียนไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนต้นแบบ ระดับชาติหรือระดับงานศิลปหัตถกรรมนักเรียนระดับชาติก็ตาม จากการประเมินผลการดำเนินการส่งเสริมสนับสนุน กิจกรรมสถานักเรียนในวาระต่าง ๆ พบว่า ยังมีปัญหาในการดำเนินงานสถานักเรียนในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมการสร้างเสริมความเข้มแข็งองค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้กับองค์กรสถานักเรียนนั้นเป่าประสงค์เป็นไปเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นผู้นำให้กับนักเรียนไปพร้อมกัน ดังนั้นโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ในการพัฒนาผู้นำนักเรียนจึงควรพัฒนาวิธีการดำเนินงานสถานักเรียนและพัฒนาคุณลักษณะความเป็นผู้นำนักเรียนที่ดีไปพร้อมกันด้วย สอดคล้องกับ ชัยศาสตร์ คเชนทร์สุวรรณ (2563) ที่กล่าวว่าการก้าวเข้าสู่สังคมยุค 4.0 ของประเทศไทยนั้นมีความต้องการผู้นำที่มีศักยภาพ และมีภาวะผู้นำที่ดีซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศชาติให้ทันต่อการกระแสโลกาภิวัตน์ ทั้งนี้ในการพัฒนาประเทศให้ไปสู่ความสำเร็จจำเป็นต้องอาศัยกำลังหลักสำคัญซึ่งเป็นเยาวชนคนรุ่นใหม่ที่มีความพร้อมและมีพลังในการขับเคลื่อนองค์กรอย่างสร้างสรรค์ไปสู่การเปลี่ยนแปลง ซึ่งการพัฒนาบุคคลให้มีศักยภาพและมีภาวะผู้นำนั้นจำเป็นต้องได้รับปลูกฝัง และพัฒนาให้ได้ใช้ ความสามารถอย่างเต็มศักยภาพตั้งแต่วัยเด็ก

กลยุทธ์ที่ 3 ยกระดับการสนับสนุนการจัดตั้งสถานักเรียนในสถานศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินงานสถานักเรียนให้ประสบความสำเร็จนั้น การมีส่วนร่วมจากทั้งหน่วยงานภายในและภายนอกเป็นเรื่องสำคัญ เพราะภาคีเครือข่ายด้านต่าง ๆ จะช่วยให้การดำเนินงานสถานักเรียนเป็นไปได้อย่างมีความเรียบร้อยทั้งในส่วนการช่วยเหลือด้านทรัพยากร แหล่งเรียนรู้ และองค์ความรู้ต่าง ๆ และช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้นำให้เกิดแก่นักเรียนอีกทางหนึ่ง สอดคล้องกับ เลิศพร อุดมพงษ์ (2564) สถานักเรียน เป็นสถาบันทางการเมืองหนึ่งในสถานศึกษาทุกแห่ง ทุกระดับทุกสังกัด ที่สร้างเสริมความรู้ความเข้าใจทักษะ และการตระหนักรู้ในความเป็นประชาธิปไตย ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของสถานักเรียน โดยการจำลองระบบการเมืองใหญ่ มาทำเป็นแบบฝึกหัดให้นักเรียนได้ฝึกฝน ได้เรียนรู้ผ่านสถานการณ์จำลองในรูปแบบต่าง ๆ ทุกกระบวนการของสถานักเรียน

กลยุทธ์ที่ 4 ปรับปรุงการติดตาม กำกับดูแล ประเมินผล และรวบรวมผลการดำเนินงาน ทั้งนี้ด้วยในปัจจุบันพบว่า ระบบการติดตาม กำกับดูแล ประเมินผล และรวบรวมผลการดำเนินงานในการดำเนินกิจกรรมสถานักเรียนที่ส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำนักเรียนในด้านต่าง ๆ ยังขาดการเชื่อมโยงจากการดำเนินงานตามปกติของสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดยังไม่สามารถพัฒนาระบบโดยการใช้เทคโนโลยีในการรายงานสารสนเทศต่าง ๆ ได้อย่างครอบคลุม ทั้งจำนวนนโยบายภารกิจ และโครงการจำนวนมากทำให้การให้ข้อเสนอแนะและกำกับดูแลจึงไม่ครอบคลุมเท่าที่ควร ส่งผลให้ครูผู้รับผิดชอบขาดความรู้ความเข้าใจ หรือข้อเสนอแนะในการดำเนินงานสถานักเรียนซึ่งส่งผลให้การดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียนยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

3. การประเมินผลการใช้กลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริม พัฒนาความเข้มแข็งองค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากเนื่องจากคู่มือได้พัฒนา แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนแกนนำองค์กรสถานักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เป็นตัวอย่างในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนไว้อย่างหลากหลาย สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง สอดคล้องกับวัยของผู้เรียนและบริบทของโรงเรียน

ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนาน และมุ่งมั่นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เข้าร่วมกิจกรรม เสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดี และส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำที่ดีอย่างรอบด้านซึ่งสอดคล้องกับ ชัยศาสตร์ คเชนทร์สุวรรณ (2563) ที่กล่าวว่า ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนยังมีข้อจำกัดด้านเวลา และสาระการเรียนรู้ที่มีมาก ชุดกิจกรรมเป็นเทคโนโลยีทางการศึกษารูปแบบหนึ่งที่มีบทบาทและความสำคัญอย่างมากในการพัฒนานักเรียน โดยกิจกรรมเสริมที่มุ่งเน้นการพัฒนาตามจุดประสงค์ ตลอดจนการใช้สื่อที่หลากหลายตามความเหมาะสม ซึ่งส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนมีความรู้ และทักษะที่เกิดจากประสบการณ์ นอกจากนี้ชุดกิจกรรมยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอนได้อีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประณิตา ทองพันธ์ และคณะ (2562) ที่รายงานว่า ชุดกิจกรรมเป็นเทคโนโลยีทางการศึกษาอีกทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริม และพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนใน ด้านต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้หรือข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา ควรกำหนดแนวทางดำเนินการเชิงรุก ในกลยุทธ์หลักที่ 1 พัฒนาการส่งเสริม สนับสนุน กิจกรรม โครงการ และสมัชชานักเรียนในทุกระดับให้มีประสิทธิภาพ อย่างเป็นรูปธรรม และมีความต่อเนื่อง
2. ผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา ควรจัดสรรงบประมาณ และทรัพยากรเพื่อส่งเสริม พัฒนาความเข้มแข็งองค์กรสถานักเรียน เด็ก เยาวชนในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาพัฒนาคู่มือการดำเนินการแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศโรงเรียนต้นแบบกิจกรรมสถานักเรียนดีเด่น
2. ควรมีการศึกษาพัฒนาเพื่อใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริม สนับสนุน กิจกรรม โครงการ และสมัชชานักเรียนในทุกระดับให้มีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2564). *รายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชน ประจำปี 2563*.
- ชัยศาสตร์ คเชนทร์สุวรรณ. (2563). *การพัฒนาภาวะผู้นำของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา*. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ประณิตา ทองพันธ์ และคณะ. (2562). ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตลอออุทิศ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต กรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต*, 15(1), 79-94.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580*. สำนักนายกรัฐมนตรี.
- เลิศพร อุดมพงษ์. (2564). การศึกษาบทบาทและแนวทางการส่งเสริมประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. *King Prajadhipok's Institute Journal*, 19(3), 29-47.
- วีระศักดิ์ วงศ์นาแค. (2563). แนวทางการบริหารกิจกรรมสถานักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. *Journal of MCU Nakhondhat*, 7(8), 283-295.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ. (2560). รายงานผลการดำเนินกิจกรรมสภานักเรียน ประจำปีการศึกษา 2560.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2579. บริษัท พรินทวาทกราฟฟิค จำกัด.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). รายงานการวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง. Web server without geographic relation, Web server without geographic relation (org): สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). คู่มือการจัดกิจกรรมฝึกอบรม สภานักเรียน. โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

**การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะสมอง
เพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1
Need Assessment in Executive Function Skills Early Childhood Development
under Sakonnakhon Primary Education al Area Office 1**

วิภาดา กุลสอนนาน¹ เอกลักษณ์ เพียสา² และ พรเทพ เสถียรนพเก้า^{3*}
Wipada Kunsonnan¹ Akkaluck Pheasa² and Pornthep Steannoppakao^{3*}

Received: June 25, 2024; Revised: November 6, 2025; Accepted: November 13, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย 3) ศึกษาประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย 4) ศึกษาแนวทางในการพัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูปฐมวัย จำนวน 359 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{modified})

ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 4.1) ทักษะความจำเพื่อใช้งาน 4.2) ทักษะการยับยั้งชั่งใจ - คิดไตร่ตรอง 4.3) ทักษะการยืดหยุ่นความคิด 4.4) ทักษะการใส่ใจจดจ่อ 4.5) การควบคุมอารมณ์ และ 4.6) การประเมินตนเอง 2. สภาพปัจจุบันของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่ควรจะเป็นของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3. ความต้องการจำเป็นของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย โดยภาพรวม เท่ากับ 0.399 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับกับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย พบว่าทักษะความจำเพื่อใช้งาน มีค่าสูงสุด (PNI_{modified} เท่ากับ 0.459) ลดลงมาได้แก่ ทักษะการยับยั้งชั่งใจ-คิดไตร่ตรอง (PNI_{modified} เท่ากับ 0.417) ทักษะการยืดหยุ่นความคิด (PNI_{modified} เท่ากับ 0.394) ทักษะการใส่ใจจดจ่อ (PNI_{modified} เท่ากับ 0.390) การควบคุมอารมณ์ (PNI_{modified} เท่ากับ 0.375) และการประเมินตนเอง (PNI_{modified} เท่ากับ 0.360) ตามลำดับ 4. แนวทางในการพัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย 4.1) ทักษะความจำเพื่อใช้งาน ครูเปิดโอกาสเด็กปฐมวัยได้คิด สงสัย สังเกต รวมทั้งตัดสินใจและลงมือทำด้วยตัวเอง จัดกิจกรรมที่หลากหลาย เน้นส่งเสริมการพัฒนาทักษะด้านความจำ กิจกรรมมีความน่าสนใจ กระตุ้นหรือทวนซ้ำให้เด็กได้คิดอย่างสม่ำเสมอ 4.2) ทักษะการยับยั้งชั่งใจ-คิดไตร่ตรอง ปฐมวัยมีความรู้เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา ด้านทักษะการยับยั้งชั่งใจ-คิดไตร่ตรองอย่างถูกต้อง และให้เด็กรู้จักควบคุมความต้องการของตนเอง อดทนต่อสิ่งยั่วยุต่าง ๆ รอบตัว โดยจัดกิจกรรมที่จำลองสถานการณ์ และสะท้อนเหตุการณ์ตามสถานการณ์นั้น ๆ เพื่อปรับเปลี่ยนความคิดให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป 4.3) ทักษะการยืดหยุ่นความคิด ครูปฐมวัยมีความรู้เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา “ด้านทักษะการยืดหยุ่นความคิดอย่างถูกต้อง มีรูปแบบการจัดกิจกรรมบูรณาการเรียนรู้ ควรกระตุ้นทักษะการยืดหยุ่นความคิดที่จะมีการปรับตัวได้อย่าง

รวดเร็วต่อสถานการณ์ใหม่ ให้เด็กฝึกตั้งข้อสงสัยต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการคิดนอกกรอบและตอบสนองต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างยืดหยุ่น

คำสำคัญ: การประเมินความต้องการจำเป็น, ทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จ, เด็กปฐมวัย

ABSTRACT

The purpose of this research were: 1) Study Executive Function Skills in early childhood; 2) study the current state of Executive Function Skills in early childhood development; 3) Study and assess the needs for developing Executive Function Skills in early childhood; 4) Study guidelines In developing Executive Function Skills in early childhood. The sample group used in the research consisted of 359 early childhood teachers, obtained from multi-stage sampling. The research tools were questionnaires, using a 5-level rating scale. Statistics used in data analysis included percentages, means, and standard deviations, and the index of prioritizing essential needs. ($PNI_{modified}$)

The findings were as follows; 1. The components of Executive Function Skills in Early Childhood Development consisted of 6 components which are 1.1) Working Memory Skills 1.2) Inhibitory Control Skills 1.3) Cognitive Flexibility Skills 1.4) Attention Skills 1.5) Emotional Control Skills and 1.6) Self – Monitoring Skills. 2. The current state of Executive Function Skills in Early Childhood Development at a moderate level, and the desired state of Executive Function Skills in Early Childhood Development under Sakonnakhon Primary Educational al the Area Office 1 were at a highest level. 3. The needs Assessment in Executive Function Skills in Early Childhood Development under Sakon Nakhon Primary Educational al Area Office 1. Overall, $PNI_{modified}$ was 0.517. When considering each side in descending order, it was found that working memory skills $PNI_{modified}$ were 0.727, Inhibitory Control Skills $PNI_{modified}$ were 0.521, Cognitive Flexibility Skills $PNI_{modified}$ were 0.481, and Attention Skills were $PNI_{modified}$ 0.399 emotional regulation $PNI_{modified}$ and Self-assessment $PNI_{modified}$ were 0.378, respectively. 4. Guidelines for Developing Executive Function Skills for Early Childhood Success; 4.1) Working Memory Skills Teachers should provide opportunities for young children to think, question, observe, make decisions, and take action on their own. A variety of activities should be organized to promote the development of working memory skills. These activities should be engaging, stimulating, and include repetition or revisiting of concepts to encourage children to think consistently. 4.2) Inhibitory Control and Reflective Thinking Skills Early childhood teachers should possess accurate knowledge on how to develop children's inhibitory control and reflective thinking skills. Children should be guided to regulate their own desires, remain patient, and resist various temptations around them. Teachers can organize activities that simulate real-life situations and include reflective discussions based on those situations, helping children adjust their thoughts and responses appropriately as circumstances change. 4.3) Cognitive Flexibility Skills Early childhood teachers must have a correct understanding of how to foster children's cognitive flexibility. Integrated learning activities should

be designed to stimulate this skill, enabling children to adapt quickly to new situations. Activities should encourage children to ask questions, think beyond conventional boundaries, and respond flexibly to various contexts.

Keywords: Need Assessment, Executive Function Skills, Early Childhood

¹ครู, สำนักงานเขตลาดกระบัง, โรงเรียนแดงเป้า (สิงสุขบุรณะ), E-mail: iamwipada11@gmail.com

²รองศาสตราจารย์, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, E-mail: akkaluck@snru.ac.th

³*รองศาสตราจารย์, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, E-mail: pornthep@snru.com

¹Teacher, Under the Secondary Educational Service Area Office Ladkrabung, Dangpao (SingsookBoorana) school, E-mail: iamwipada11@gmail.com

²Associate Professor, Faculty of Education, Sakonnakhon Rajabhat University, E-mail: akkaluck@snru.ac.th

³*Associate Professor, Faculty of Education, Sakonnakhon Rajabhat University, E-mail: pornthep@snru.com

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนด้านทักษะสมองจะเห็นได้จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดแนวทางการส่งเสริมทักษะสมองกับผู้เรียนในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาความพร้อมทางการเรียนได้มากกว่าระดับสติปัญญา นอกจากนั้นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดสมรรถนะสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนพึงได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ความรู้สึกรู้สึกนึกคิด ใ้รู้จักสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล รู้จักจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสมปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของทางด้านสังคมและสภาพแวดล้อม ป้องกันตัวเองในภาวะคับขันและจัดการกับชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับวัฒนธรรมและสังคม ทักษะสมองที่เข้มแข็ง และมีความสำคัญอย่างมากสืบเนื่องจากเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จทั้งในด้านการเรียน การทำงาน และการใช้ชีวิต ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้เรียนควรจะเข้าใจพัฒนาการทักษะสมอง เพื่อที่จะช่วยหาวิธีให้ผู้เรียนมีการพัฒนาอย่างสมวัย เพราะจะช่วยลดปัญหาพฤติกรรม ปัญหาสังคมต่าง ๆ ที่จะตามมาในภายหลัง (นวลจันทร์ จุฑาภักดิ์, 2558)

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ได้จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และการสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้แก่เด็ก โดยยึดแนวคิดสำคัญ คือ การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอง ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมองจะเป็นช่วงที่เซลล์สมองเจริญเติบโตและขยายเครือข่ายในสมองอย่างรวดเร็ว สามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ดี จากนโยบายและความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะช่วงเด็กปฐมวัยดังได้กำหนดข้างต้น ถือได้ว่าเป็นการเตรียมความพร้อมด้านกำลังคน และเสริมสร้างศักยภาพของคนทุกช่วงวัยให้มีคุณภาพที่ดี มีศักยภาพสูง ตลอดจนมีทักษะสมองซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ หากการจัดการศึกษาละเลยการปลูกฝังทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จ จะเป็นการพลาดโอกาสทองแห่งการบ่มเพาะการเรียนรู้ การที่คนไม่สามารถวิเคราะห์ไตร่ตรองตัดสินใจ สิ่งที่ต้องเหมาะสมได้แล้ว ใช้อารมณ์เป็นตัวนำทางชีวิต มีการกระทำโดยขาดการยั้งคิด จึงเกิดความผิดพลาดอยู่เสมอในการดำเนินชีวิต ทักษะสมองได้ถูกผลักดันเข้าสู่ระบบการศึกษาในหลายประเทศทั่วโลกซึ่งการศึกษาปัจจุบันต้องยึดหลักผลลัพธ์ทั้งในแง่ของความรู้ในวิชาแกนและทักษะกระบวนการคิดขั้นสูงเป็นผลลัพธ์ที่ประเทศ โรงเรียน สถานที่ทำงาน และชุมชนต่างเห็นคุณค่า ทักษะกระบวนการคิดขั้นสูงจะช่วยเตรียมความพร้อมให้นักเรียนรู้จักคิด การเรียนรู้ ทำงาน แก้ปัญหา สื่อสาร และร่วมมือทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพไปตลอดชีวิต ซึ่งทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย 9 ด้านจัดเป็น 3 กลุ่มทักษะ ได้แก่ (1) ด้านทักษะพื้นฐาน ประกอบด้วย 1.1 ความจำที่นำมาใช้งาน คือความสามารถในการเก็บประมวลผล และดึงข้อมูลที่เก็บในคลังสมองของเราออกมาใช้ตามสถานการณ์ 1.2 การยับยั้งชั่งใจ คิดไตร่ตรอง คือความสามารถในการควบคุมแรงปรารถนาของตัวเองในระดับที่เหมาะสม 1.3 การยืดหยุ่นความคิด คือความสามารถในการยืดหยุ่นความคิดเปลี่ยนจุดสนใจ เปลี่ยนโฟกัสหรือเปลี่ยนทิศทางให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น (2) ด้านทักษะกำกับตนเองประกอบด้วย 2.1 ความสามารถในการใส่ใจจดจ่อ คือ สนใจสิ่งที่ทำอย่างต่อเนื่องในช่วง เวลาหนึ่ง ๆ ไม่วอกแวกกับสิ่งที่เข้ามารบกวน 2.2 ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ คือควบคุมอารมณ์ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมจัดการความเครียด ความหงุดหงิดและแสดงออกแบบไม่รบกวนผู้อื่น 2.3 การติดตามและประเมินตนเอง คือ ความสามารถในการติดตามและประเมินผลงานตนเองและผู้อื่น และ (3) ด้านทักษะปฏิบัติ ประกอบด้วย 3.1 การริเริ่มสร้างสรรค์และลงมือทำ คือความสามารถในการริเริ่มสร้างสรรค์และลงมือทำงานตามที่คิด 3.2 การวางแผน และการจัดระบบ คือสามารถดำเนินการตั้งเป้าหมายเห็นภาพรวม จัดลำดับความสำคัญจัดระบบโครงสร้างจนถึงดำเนินการเป็นขั้นตอนและประเมินผล 3.3 ความพากเพียรมุ่งสู่เป้าหมาย คือความพร้อมพินิจอุปสรรคไปสู่ความสำเร็จ (สุภาวดี หาญเมธี, 2558: 24)

ปัญหาความเหลื่อมล้ำได้รับโอกาสทางการศึกษาจาก พรบ.การศึกษาปฐมวัย 2560 ได้กำหนดให้เด็กปฐมวัย เด็กต้องได้รับการพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาในระดับประถมศึกษา ให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการที่ครอบคลุมทั้งทางร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย เพื่อให้เกิดทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถเรียนรู้ได้อย่างสอดคล้องกับหลักการพัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคลและความต้องการจำเป็นพิเศษควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 6) ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2580 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดีเก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย จิตใจ สติปัญญา มีพัฒนา การที่ครอบคลุม และมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย เพื่อไม่ให้เป็นการปิดกั้นการพัฒนาสมองของเด็กตามวัยที่เหมาะสม เมื่อการศึกษาในระดับปฐมวัยเน้นแต่ด้านวิชาการทำให้ระบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนส่วนใหญ่ก็ เป็นไปตามนั้นทำให้เด็กมีโอกาสในการเล่นรวมถึงการเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ ที่ควรฝึกในช่วงปฐมวัยลดลง เช่น การฝึกกล้ามเนื้อ การปลูกฝังมารยาทและจิตสำนึกหรือแม้แต่การฝึกการเข้าสังคมกับเพื่อน ๆ ในวัยเดียวกัน สำนักงานเลขาธิการ (2561)

จากรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา : (SAR) ปีการศึกษา 2565 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนครเขต 1 พบว่าพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัยอยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง ร้อยละ 65 ไม่ผ่านเกณฑ์การ ประเมินพัฒนาการตามช่วงวัย เปรียบเทียบจากการประเมินพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็กปฐมวัย ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา พบว่าเด็กปฐมวัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 ขาดทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย เกี่ยวข้องกับการประเมินพัฒนาการด้านสติปัญญา ซึ่งมีความสำคัญกับเด็ก ปฐมวัยเป็นอย่างมาก จากปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิจัยเรื่องการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา ทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย เพื่อให้ทราบความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของเด็กในการพัฒนา ทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จ แล้วนำความต้องการจำเป็นเหล่านี้มาเรียงลำดับความสำคัญ และแนวทางพัฒนาที่เหมาะสม เพื่อนำแนวทางไปใช้ในการพัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนครเขต 1
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1
3. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1
4. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนครเขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 โดยใช้การวิเคราะห์เอกสาร และการวิจัยประเมินความต้องการ จำเป็น ผู้วิจัยได้กำหนดระยะดำเนินการวิจัยเป็น 4 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1

ระยะที่ 3 การประเมินความต้องการจำเป็นของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1

ระยะที่ 4 การศึกษาแนวทางในการพัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 ประจำปีการศึกษา 2565 จำนวน 359 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1, 2565)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 ปีการศึกษา 2565 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางของ (Krejcie and Morgan, 1970; อ้างถึงใน วาโร เฟิงส์วีสต์, 2551: 191) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 208 คน ใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) เป็นวิธีการสุ่มที่ใช้เมื่อประชากรมีขนาดใหญ่มาก หรือกระจายอยู่ในพื้นที่กว้าง ทำให้ไม่สะดวกที่จะสุ่มตัวอย่างทั้งหมดในขั้นตอนเดียว

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

2.1 ประเภทของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1

ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ที่สร้างและพัฒนาขึ้นจากการวิเคราะห์องค์ประกอบจากนักวิชาการในประเทศและต่างประเทศจำนวน 10 คน โดยสังเคราะห์ตัวแปร และองค์ประกอบตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนประยุกต์ตามแนวทางของ Likert (Likert Five's Rating Scale) และ บุญชม ศรีสะอาด (2553: 100) ซึ่งได้กำหนดค่าคะแนนของคะแนนช่วงน้ำหนักเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มาก

ระดับ 3 หมายถึง ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง น้อย

ระดับ 1 หมายถึง น้อยที่สุด

2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

2.2.1 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสรุปเพื่อสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1

2.2.2 ผู้วิจัยนำร่างข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 เสนอประธานกรรมการและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความเหมาะสม ความถูกต้อง ของการใช้ภาษา ความสอดคล้องและครอบคลุมเนื้อหาของการวิจัย แล้วนำมาปรับปรุง แก้ไขตามคำแนะนำ และข้อเสนอแนะของประธานกรรมการและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2.2.3 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของประธานกรรมการ และกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

2.2.4 นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน มาวิเคราะห์ตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ IOC รายข้อ คัดข้อคำถามที่มีค่า ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป พบว่าแบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่าง 0.80-1.00 ค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.51-0.91

2.2.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง

2.2.6 นำแบบทดสอบไปทดลองใช้ (Try out) กับครูปฐมวัย จำนวน 40 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถามโดยการหาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น ระหว่าง 0.32-0.75 ค่าความเชื่อมั่น 0.95

2.2.7 ปรับปรุงและแก้ไขแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้ง

2.2.8 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ไปยังกลุ่มตัวอย่างครูปฐมวัย ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม การวิจัย

3.2 ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังต้นสังกัดของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างพร้อมเอกสารแบบสอบถาม และขอความอนุเคราะห์ในการตอบกลับ

3.3 ผู้วิจัยรวบรวมเก็บแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด จำนวน 208 ฉบับ ตามที่ต้องการและนำมาตรวจสอบความถูกต้องแบบสอบถามได้คืนมา 191 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.82

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมมาดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

4.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืน มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ และนำข้อมูลมาประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางการวิจัย

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาความถี่ และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2554: 65)

ผลการวิจัย

องค์ประกอบทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ในครั้งนี้ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้องค์ประกอบทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 พบว่ามี 6 องค์ประกอบหลัก ดังนี้ 1) ทักษะความจำเพื่อใช้งาน 2) ทักษะการยับยั้งชั่งใจ-คิดไตร่ตรอง 3) ทักษะการยืดหยุ่นความคิด 4) ทักษะการใส่ใจจดจ่อ 5) การควบคุมอารมณ์ และ 6) การประเมินตนเอง จากนั้นจึงนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ยืนยันความเหมาะสมขององค์ประกอบโดยมีรายละเอียด ดังตาราง 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินองค์ประกอบทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1

ทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ	ลำดับ
1. ทักษะความจำเพื่อใช้งาน	4.91	0.28	มากที่สุด	2
2. ทักษะการยับยั้งชั่งใจ-คิดไตร่ตรอง	4.93	0.24	มากที่สุด	1
3. ทักษะการยืดหยุ่นความคิด	4.86	0.41	มากที่สุด	4
4. ทักษะการใส่ใจจดจ่อ	4.85	0.41	มากที่สุด	6
5. การควบคุมอารมณ์	4.87	0.44	มากที่สุด	3
6. การประเมินตนเอง	4.85	0.36	มากที่สุด	5
ค่าเฉลี่ยรวม	4.87	0.35	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 ผลการประเมินความเหมาะสมของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ทักษะการยับยั้งชั่งใจ-คิดไตร่ตรอง รองลงมาเป็น ทักษะความจำเพื่อใช้งาน ทักษะการยืดหยุ่นความคิด ทักษะการใส่ใจจดจ่อ ทักษะการประเมินตนเอง และ ทักษะการควบคุมอารมณ์ ดังนั้นจึงนำไปใช้พัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1

ทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่ควรจะเป็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. ทักษะการยับยั้งชั่งใจ-คิดไตร่ตรอง	3.46	0.35	ปานกลาง	4.86	0.16	มากที่สุด
2. ทักษะความจำเพื่อใช้งาน	3.40	0.22	ปานกลาง	4.88	0.16	มากที่สุด
3. การควบคุมอารมณ์	3.56	0.34	มาก	4.85	0.14	มากที่สุด
4. ทักษะการยืดหยุ่นความคิด	3.52	0.36	มาก	4.87	0.13	มากที่สุด
5. การประเมินตนเอง	3.52	0.41	มาก	4.83	0.17	มากที่สุด
6. ทักษะการใส่ใจจดจ่อ	3.48	0.35	ปานกลาง	4.81	0.19	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	3.49	0.28	ปานกลาง	4.85	0.08	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพปัจจุบันของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.49$, S.D.=0.28) เรียงจากมากไปน้อย คือ ทักษะการควบคุมอารมณ์ ทักษะการยืดหยุ่นความคิด ทักษะการประเมินตนเอง ทักษะการใส่ใจจดจ่อ ทักษะการยับยั้งชั่งใจ-คิดไตร่ตรอง และทักษะความจำเพื่อใช้งาน ตามลำดับ

สภาพที่ควรจะเป็นของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.85$, S.D.=0.08) เรียงจากมากไปน้อย คือ ทักษะความจำเพื่อใช้งาน ทักษะการยืดหยุ่นความคิด ทักษะการยับยั้งชั่งใจ-คิดไตร่ตรอง ทักษะการควบคุมอารมณ์ ด้านทักษะการประเมินตนเอง และทักษะการใส่ใจจดจ่อ ตามลำดับ

ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1

ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 โดยมีรายละเอียด ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 โดยภาพรวม

ทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย	ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน (D)	ค่าเฉลี่ยสภาพที่ควรจะเป็น (I)	PNI	ลำดับความสำคัญ
1. ทักษะความจำเพื่อใช้งาน	3.40	4.88	0.459	1
2. ทักษะการยับยั้งชั่งใจ-คิดไตร่ตรอง	3.46	4.86	0.417	2
3. ทักษะการยืดหยุ่นความคิด	3.52	4.87	0.394	3
4. ทักษะการใส่ใจจดจ่อ	3.48	4.81	0.390	4
5. การควบคุมอารมณ์	3.56	4.85	0.375	5
6. การประเมินตนเอง	3.52	4.83	0.360	6
ภาพรวม	3.59	4.89	0.399	

จากตารางที่ 3 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 เมื่อจัดลำดับความสำคัญในการพัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย พบว่า มีด้านที่ควรพัฒนา 3 ด้านเนื่องจากค่า $PNI_{modified}$ มีค่าสูงกว่าภาพรวม คือ ด้านทักษะความจำที่นำมาใช้งาน ด้านทักษะการยับยั้งชั่งใจ-คิดไตร่ตรอง และด้านทักษะการยืดหยุ่นความคิด

สรุปผลและอภิปรายผล

ในการวิจัยเรื่องการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลในประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. การศึกษาองค์ประกอบทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 ครั้งนี้ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทำการพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อให้ได้องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 พบว่า กรอบแนวคิดทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 42 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ทักษะการยับยั้งชั่งใจ-คิดไตร่ตรอง ประกอบด้วย 8 ตัวบ่งชี้ 2) ทักษะความจำเพื่อใช้งาน ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ 3) การควบคุมอารมณ์ ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ 4) ทักษะการยืดหยุ่นความคิด ประกอบด้วย 8 ตัวบ่งชี้ 5) การประเมินตนเอง ประกอบด้วย 8 ตัวบ่งชี้ 6) ทักษะการใส่ใจจดจ่อ ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ ทั้งนี้ อาจจะเป็นทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 โดยจากธรรมชาติของเด็กปฐมวัยจะสนใจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว อยากรู้ อยากเห็น อยากทดลอง มีจินตนาการ ความคิดริเริ่ม ชอบอิสระ ชอบซักถามชอบสำรวจ โดยเฉพาะการเล่น หรือกิจกรรมเสริมประสบการณ์ การบูรณาการกิจกรรมต่าง ๆ เป็นกิจกรรมที่ทำหยาบที่เด็กชอบมากที่สุดเพื่อให้เด็กปฐมวัยมีทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จซึ่งสอดคล้องกับ ดาริกา ดวงบุ (2564) พบว่า องค์ประกอบทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ ทักษะความจำเพื่อใช้งาน ทักษะการยับยั้งชั่งใจ-คิดไตร่ตรอง ทักษะการยืดหยุ่นความคิด ทักษะการใส่ใจจดจ่อ ทักษะการประเมินตนเอง และทักษะการควบคุมอารมณ์

2. สภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1

2.1 สภาพปัจจุบันของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง เรียงจากมากไปน้อย คือ ทักษะการควบคุมอารมณ์ ทักษะการยืดหยุ่นความคิด ทักษะการประเมินตนเอง ทักษะการใส่ใจจดจ่อ ทักษะการยับยั้งชั่งใจ-คิดไตร่ตรอง และทักษะความจำเพื่อใช้งานตามลำดับ จากสภาพปัจจุบันความต้องการของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยให้มีสุขภาพกายและใจที่ดีมีทักษะทางสมอง ทักษะการเรียนรู้ ทักษะชีวิตและทักษะทางสังคม เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ จากองค์ประกอบทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ, 2559: 11) หลักการในการส่งเสริม ทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จ EF คือ สามารถส่งเสริมทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จ EF ผ่านการเล่นและการเรียนรู้ ซึ่งได้กำหนดองค์ประกอบ 1) ทักษะความจำเพื่อใช้งาน 2) ทักษะการยับยั้งชั่งใจ-คิดไตร่ตรอง 3) ทักษะการยืดหยุ่นความคิด 4) ทักษะการใส่ใจจดจ่อ 5) การควบคุมอารมณ์ และ 6) การประเมินตนเอง 7) การริเริ่มและลงมือทำ 8) การวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ 9) การมุ่งเป้าหมาย

2.2 สภาพที่ควรจะเป็นของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปน้อย คือ ทักษะความจำเพื่อใช้งาน ทักษะการยืดหยุ่นความคิด ทักษะการยับยั้งชั่งใจ-คิดไตร่ตรอง ทักษะการควบคุมอารมณ์ ด้านทักษะการประเมินตนเอง และทักษะการใส่ใจจดจ่อตามลำดับ เด็กปฐมวัยพึงได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ความรู้สึกรู้สีกินคิดให้รู้จักสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลรู้จักจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสมปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของทางด้านสังคมและสภาพแวดล้อม ป้องกันตัวเองในภาวะคับขันและจัดการกับชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับวัฒนธรรมและสังคม ทักษะสมองที่เข้มแข็งจึง

และมีความสำคัญอย่างมากสืบเนื่องจากเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จทั้งในด้านการเรียน การทำงาน และการใช้ชีวิตในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับ (นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล, 2560: 44) ซึ่งได้กำหนดองค์ประกอบ 1) ทักษะความจำเพื่อใช้งาน 2) ทักษะการยับยั้งชั่งใจ-คิดไตร่ตรอง 3) ทักษะการยืดหยุ่นความคิด 4) ทักษะการใส่ใจจดจ่อ 5) การควบคุมอารมณ์ และ 6) การประเมินตนเอง

3. ความต้องการจำเป็นของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนครเขต 1 พบว่า

3.1 ความต้องการจำเป็นของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 โดยภาพรวม ($PNI_{modified}$) เท่ากับ 0.517 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากมากไปน้อย คือ ด้านทักษะความจำที่นำมาใช้งาน ด้านทักษะการยับยั้งชั่งใจ - คิดไตร่ตรอง ด้านทักษะการยืดหยุ่นความคิด ด้านทักษะการใส่ใจจดจ่อ ด้านทักษะการควบคุมอารมณ์ และด้านทักษะการประเมินตนเองตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้ก็อาจจะเป็นเพราะว่า ทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัยนั้นต้องเป็นมีกระบวนการทำงานของสมองของเด็กปฐมวัย ด้วยหลักการทักษะความจำที่นำมาใช้งาน เพื่อให้เด็กปฐมวัยจำที่นำมาใช้งาน หรือความสามารถในการเก็บประมวล และดึงข้อมูลที่เก็บในคลังสมองออกมาใช้ตามสถานการณ์ที่ต้องการ และต่อมาก็คือด้านทักษะการยับยั้งชั่งใจ - คิดไตร่ตรอง เพื่อให้เด็กปฐมวัยสามารถในการยังคิดไตร่ตรองควบคุมความอยาก หยุดคิดก่อนที่จะทำหรือพูด ตามด้วยด้านทักษะการยืดหยุ่นความคิด เพื่อให้เด็กปฐมวัยสามารถในการยืดหยุ่น พลิกแพลง ปรับตัวเป็นจุดตั้งต้นของการคิดนอกกรอบ คิดสร้างสรรค์ ตามด้วยด้านทักษะการใส่ใจจดจ่อ ใส่ใจจดจ่ออยู่กับสิ่งที่ทำอย่างต่อเนื่องในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ โดยไม่วกแวก ตามด้วยด้านการควบคุมอารมณ์ และ ด้านทักษะการประเมินตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ สิริยากร กองทอง (2559: 37-38) ได้กำหนดองค์ประกอบทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย ทักษะความจำเพื่อใช้งาน ทักษะการยับยั้งชั่งใจ-คิดไตร่ตรอง ทักษะการยืดหยุ่นความคิด ทักษะการใส่ใจจดจ่อ ทักษะการควบคุมอารมณ์ และลำดับสุดท้าย ทักษะการประเมินตนเอง

3.2 ค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) พบว่า โดยภาพรวมของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 มีค่าเท่ากับ 0.399 หากพิจารณาในรายละเอียดจะพบว่า ด้านที่ค่า $PNI_{modified}$ สูงกว่าค่า $PNI_{modified}$ ในภาพรวมคือ ด้านทักษะความจำที่นำมาใช้งาน รองลงมาคือ ด้านทักษะการยับยั้งชั่งใจ - คิดไตร่ตรอง และ ด้านทักษะการยืดหยุ่นความคิด เพราะฉะนั้นด้านที่ต้องนำไปหาแนวทางการพัฒนาในแต่ละองค์ประกอบย่อย เอาสามอันดับไปหาแนวทางพัฒนา ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัยนั้นเป็นสิ่งสำคัญมากเนื่องจากเป็นสิ่งที่ทำให้ปฐมวัยถือว่าเป็นช่วงโอกาสทองของการเรียนรู้ ในวัยนี้สมองเติบโตอย่างรวดเร็วถ้าเด็กได้รับการพัฒนาและการกระตุ้นด้วยวิธีที่ถูกต้อง จะช่วยสร้างเสริมให้มีความพร้อมสมบูรณ์ทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา จะเห็นได้เด็กปฐมวัยจะประสบความสำเร็จตามจุดหมายที่วางไว้หรือไม่ขึ้นอยู่กับกระบวนการพัฒนา จัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอง เป็นเรื่องที่สำคัญที่จะต้องปลูกฝัง สร้างเสริมให้กับเด็กปฐมวัยเพราะสมองของเด็กปฐมวัยอยู่ในช่วงของการพัฒนา ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ได้แก่ ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญของกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญต่อทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับ ดุษฎี อุปการ (2560: 54-61) ที่พบว่าทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัยมีกระบวนการทางสติปัญญาที่ควบคุมและบริหารจัดการให้บุคคลสามารถดำเนินงานไปสู่เป้าหมายอย่างประสบความสำเร็จ โดยต้องอาศัยทักษะประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความจำขณะทำงาน ความสามารถในการจดจำข้อมูลระยะเวลาสั้น ๆ ในขณะที่ทำกิจกรรมหรืองานที่มีความซับซ้อนจดจำเป้าหมายที่ตั้งไว้ตลอดการทำงาน จำลำดับขั้นตอนของการปฏิบัติงาน รู้ว่าข้อมูลใดสำคัญและสามารถนำไปใช้ได้ เพื่อให้ดำเนินงานไปสู่เป้าหมายอย่างประสบความสำเร็จ 2) การยับยั้งชั่งใจ ความสามารถในการควบคุมการกระทำของตนเองต่อสิ่งที่เข้ามากระตุ้นให้ไขว่เขว หรือการหยุดเพื่อคิดก่อน

ลงมือทำได้ในช่วงเวลาที่เหมาะสม พยายามทำตามกฎระเบียบเมื่อรู้ว่ากฎมีการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ดำเนินงานไปสู่เป้าหมายอย่างประสบความสำเร็จ และ 3) ความยืดหยุ่นทางสติปัญญา ความสามารถในการคิดที่ใช้เปลี่ยนแปลงการกระทำหรือปรับให้เหมาะสมกับความต้องการประยุกต์ใช้กฎเกณฑ์ที่แตกต่างเมื่อบริบทเปลี่ยนแปลงไป ปรับเปลี่ยนแผนให้เหมาะสมเมื่อพบอุปสรรค หรือเมื่อได้รับข้อมูลใหม่ หรือรู้ว่ามีความผิดพลาดเกิดขึ้น เพื่อให้ดำเนินงานไปสู่เป้าหมายอย่างประสบความสำเร็จ ซึ่งความสำคัญในการนำไปหาแนวทางพัฒนาการเสริมสร้าง 4 ข้อ คือ 1) การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กให้เอื้อต่อการเรียนรู้และทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัยไม่ให้อึดหรือจนเกินไป 2) สัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับเด็ก 3) กิจกรรมที่หลากหลายเหมาะสมกับวัย และเสริมสร้างทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย และ 4) การให้การเสริมแรงโดยสร้างแรงจูงใจให้เด็กใช้ทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้หรือข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สถานศึกษาควรนำผลการวิจัยทั้ง 6 ทักษะไปสร้างเป็นเกณฑ์ในการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย
2. สถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในวางแผนการจัดอบรม และส่งเสริมครูผู้สอนระดับปฐมวัย
3. ครูผู้สอนระดับปฐมวัยควรนำองค์ประกอบของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย ไปจัดทำแผนเสริมประสบการณ์เรียนรู้ในการพัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ควรนำองค์ประกอบเพื่อจะได้แสวงหารูปแบบ หรือแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมต่อไป
2. พัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัยตามสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ควรมีการทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาเด็กปฐมวัย
3. การศึกษาวิจัยรูปแบบ หรือตัวบ่งชี้ของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จของเด็กปฐมวัย ของสถานศึกษาทุกสังกัดที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 (สำหรับเด็กอายุ 3 - 6 ปี)*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- ดาร์กา ดวบบู. (2564) *การสร้างแบบวัดทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) ด้านทักษะพื้นฐานสำหรับนักเรียน* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ดุขฎิ อุปการ. (2560). การเสริมสร้างพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยควรเลือกใช้ หลักการใด “การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน” หรือ “การคิดเชิงบริหาร”. *วารสาร สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 11(1), 1635-1651.
- นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล. (2558). *เอกสารประกอบทางการศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูครั้งที่ 8 เรื่อง Exclusive function กับความพร้อมทางการเรียนในเด็กปฐมวัย*. สถาบันชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล มหาวิทยาลัยมหิดล.

- นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล. (2560). *ทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Function: EF) กับความพร้อมทางการเรียนในเด็กปฐมวัย*. สถาบันราชานุกูล.
- บุญชม ศรีสะอาด (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. สุวีริยาสาส์น
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัย*. สุวีริยาสาส์น.
- สิริยากร กองทอง. (2559). *กลยุทธ์การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มุ่งเน้นแนวคิดการทำงานทางสมองด้านการบริหารจัดการ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาวดี หาญเมธี. (2561). *คู่มือพัฒนาทักษะสมอง EF Executive Functions สำหรับครูปฐมวัย*. พิมพ์ครั้งที่ 4. บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน)
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2559). *รายงานประจำปี 2559 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)*. สืบค้น 10 พฤษภาคม 2567, จาก <https://www.thaihealth.or.th/e-book/>
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2580)*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

**แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนพื้นที่สูง
ในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2**
**Guidelines for Developing and Promoting Professional Learning Communities
of Highland Schools in Remote Areas Under Tak Primary Educational Service
Area Office**

ณัฐวดี นิ่มนวล¹ และ พฤตทิพย์ พฤตติกุล²
Natthawadee Nimnual¹ and Pruettipol Pruettikul²

Received: August 17, 2024; Revised: November 6, 2025; Accepted: November 13, 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และหาแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 แหล่งข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร จำนวน 320 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 66 คน และครูผู้สอนจำนวน 254 คน และผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์หาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน และปัญหาการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่พบมากที่สุด คือ สถานศึกษาขาดการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติงานส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) (2) แนวทางการพัฒนาการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร พบว่า 1) สถานศึกษาควรมีการจัดประชุมวางแผนโครงสร้าง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 2) สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูสร้างนวัตกรรมในการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน 3) ผู้บริหารทำข้อตกลง (MOU) กับครูผู้สอนในการพัฒนานวัตกรรม การแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน 4) สถานศึกษาประกาศชั่วโมงการปฏิบัติงาน ภาระงาน และแต่งตั้งคำสั่งการปฏิบัติงานในหน้าที่ของครู และ 5) ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางอาชีพ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมกันพัฒนานวัตกรรม ร่วมแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนการสอน

คำสำคัญ: แนวทางพัฒนา, การส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ, โรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร

ABSTRACT

The purposes of this research were to study the conditions, the problems and the Guidelines for Developing and Promoting Professional Learning Communities of Highland Schools in Remote Areas Under Tak Primary Educational Service Area Office. The samples consisted of 320 educators who were 66 school administrators and 254 teachers. The respondents consisted of 17 experts. The research instruments were a questionnaire and an interview. The data were analyzed using frequency distribution, percentage, mean and standard deviation.

The results revealed that (1) In general, the conditions of promoting a professional learning community were at the high level. The highest mean were collaborative support and leadership. The problems of promoting a professional learning community were found that the schools did not appoint the committee for promoting a professional learning community (PLC). (2) The guidelines for promoting a professional learning community of schools in the highland area were as follows: 1) the schools should set a meeting for organizational structure setting and appoint the committee for promoting a professional learning community of schools. 2) the schools should encourage teachers to create the innovation for solving instructional problems. 3) the administrators and teachers set Memorandum of Understanding (MOU) for innovation development. 4) the school announced teachers' performance and tasks and also assigned teachers' jobs. and 5) the administrators should support teachers for vocational learning community, learning exchange and cooperate my innovation development for solving instructional problems.

Keywords: Guideline, Promoting a Professional Learning Community, Schools in the Highland Area

¹นักศึกษาปริญญาโทสาขการบริหารการศึกษา, หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร,
E-mail: natthawadee7047@gmail.com

²อาจารย์, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, E-mail: pruettipol.thesis@gmail.com

¹Master's Degree Student in the Educational Administration Program, Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University, E-mail: natthawadee7047@gmail.com

²Lecturer, Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University, E-mail: pruettipol.thesis@gmail.com

บทนำ

ทิศทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จะต้องจัดการศึกษาให้สนองตอบกับโลกในยุคปัจจุบันที่สภาวะทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจและการเมืองเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและซับซ้อนมากขึ้น การศึกษานับว่ามีบทบาทสำคัญมาก เพราะเป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิตของมนุษย์ให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกได้ อีกทั้งความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยียังเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้มนุษย์จำเป็นต้องเรียนรู้ตลอดเวลา และตลอดช่วงชีวิต รวมทั้งการพัฒนาที่ยั่งยืนที่มุ่งจะยกระดับคุณภาพการศึกษาไปพร้อมๆ กับทิศทางการพัฒนาประเทศไปสู่ประเทศไทย 4.0 ที่ต้องการเน้นการขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม เป็นผลผลิตที่จะผลักดันรายได้ระดับสูงให้กับประเทศชาติ (Productivity and Innovation Driven) จะต้องทำให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนรู้เพื่อให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แต่ในสภาพปัจจุบันคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทยยังอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ เมื่อพิจารณาคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐานและผลคะแนนจากการทดสอบโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) ปัญหาเกิดจากข้อจำกัดเรื่องหลักสูตรและระบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการสอนเนื้อหา การพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและความจำมากกว่าการพัฒนาทักษะและสมรรถนะ ปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม การสอนเน้นความรู้สามัญ และทางอาชีพที่เน้นการท่องจำ และวัดผลในเรื่องเนื้อหาไม่ได้ฝึกการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจัย ละเลยการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ทำให้ผู้เรียนไม่ได้แสดงออกความเป็นตัวของตัวเองหรือคิดสร้างสรรค์ (สุสิทธิ์สุระโชติ, 2563) ดังนั้น กระบวนการ Professional Learning Community (PLC) เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้สนับสนุนให้สถานศึกษาทุกแห่งได้พัฒนาวิชาชีพครูด้วยกระบวนการ Professional Learning Community (PLC) โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และวางแผนเป้าหมายการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกัน ตรวจสอบ สะท้อน วิพากษ์ วิจารณ์การทำงานด้วยแนวคิดร่วมมือร่วมพลัง โดยมุ่งเน้นและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นองค์รวม (สุพรรณิการ์ ชนะนิล, และจิรัชย เนตรนอมศักดิ์, 2563)

โรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 เป็นโรงเรียนที่มีความลำบากในการจัดการศึกษา เพราะเป็นโรงเรียนที่มีบริบทที่แตกต่างและหลากหลาย ประกอบไปด้วย พื้นที่เป็นภูเขา สลับซับซ้อน มีนักเรียนที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ไม่ใช่ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ บางพื้นที่ไม่มีสัญญาณโทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต และไม่มีไฟฟ้า โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ได้รับการรับรองว่าเป็นโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำนวนทั้งสิ้น 90 โรงเรียน จากจำนวนทั้งสิ้น 121 โรงเรียน ซึ่งจากผลการประเมินการทดสอบนานาชาติ PISA (Programme for International Student Assessment) พบว่า ผลการประเมิน PISA ต่ำกว่ามาตรฐาน และมีแนวโน้มลดลง นอกจากนี้ยังพบปัญหาครูขาดเทคนิควิธีสอน และทักษะด้านเทคโนโลยี ควรได้รับการพัฒนาด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ เน้นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติ ฝึกทักษะคิดวิเคราะห์ และรู้จักตั้งคำถาม จากข้อมูลดังกล่าวส่งผลให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้ผลักดันหลักการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ หรือ PLC นำมาพัฒนาครู ใช้เครือข่ายในสถานศึกษา และชุมชน เรียนรู้ด้วยตนเองและจากเพื่อนครู นำไปสู่ร่วมกันประเมินและแก้ไขปัญหาร่วมกัน หลักการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ หรือ Professional Learning Community (PLC) จะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาครูได้อย่างต่อเนื่องและ ยั่งยืน การพัฒนาครูต้องพัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนาผู้เรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2, 2565)

ในยุคที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษานั้น จำเป็นต้องสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นใน โรงเรียน เป็นเรื่องใหม่ที่สำคัญและยากต่อการปฏิบัติแต่เป็นกระบวนการสำคัญที่ขาดไม่ได้ที่จะทำให้โรงเรียน กลายเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งผู้บริหารและครูจะต้องตระหนักและมองหาแนวทางในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยเฉพาะระดับวิชาชีพที่จะต้องมีการจัดตั้งชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพขึ้น ซึ่งเป็นกลไกสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของการเป็นโรงเรียนแห่งการ

เรียนรู้และสภาพของแนวทางพัฒนาการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารในปัจจุบันยังไม่มี แนวทางพัฒนาการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จึงเป็นคำตอบที่ชัดเจน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและหาแนวทางพัฒนาการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 เพื่อให้ได้คำตอบที่เป็นข้อมูลและเป็นแนวทางซึ่งเป็นที่ยอมรับ เหมาะสมและเป็นไปได้ ในการสร้างแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษานำไปปรับใช้ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัญหาการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำนวน 1,684 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 79 คน และครูผู้สอน จำนวน 1,605 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำนวน 320 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 66 คน และครูผู้สอนจำนวน 254 คน ซึ่งได้มาโดยการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

โดยใช้แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้แนวคิดที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน การสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน การเรียนรู้ร่วมกันและการประยุกต์ใช้ความรู้ การมีเงื่อนไขที่สนับสนุนและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) โดยสอบถามเกี่ยวกับเพศ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 สภาพการพัฒนาและส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน การสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน การเรียนรู้ร่วมกันและการประยุกต์ใช้ความรู้ การมีเงื่อนไขที่สนับสนุนและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) พบว่ามีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99

ตอนที่ 3 ปัญหาทางการพัฒนาและส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ใน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน การสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน การเรียนรู้ร่วมกันและการประยุกต์ใช้ความรู้ การมีเงื่อนไขที่สนับสนุนและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล โดยใช้คำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ทำการตอบแบบสอบถาม เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และจัดทำเป็นเครื่องมือเพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลในการหาแนวทางพัฒนาการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามด้วยตัวเอง ซึ่งดำเนินการเก็บข้อมูลได้ทั้งหมด จำนวน 320 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ (f) ร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

1. ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 คน ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 2 คน นักวิชาการศึกษา จำนวน 2 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 3 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 คน ครูผู้สอน จำนวน 4 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

แบบสัมภาษณ์การหาแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เพื่อใช้สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยแบบสัมภาษณ์มีทั้งหมด 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย ชื่อ - นามสกุล อาชีพ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน วุฒิการศึกษาสูงสุด และสถานที่ปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 มีทั้งหมด 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน 2) ด้านการเรียนรู้ร่วมกันและประยุกต์ใช้ความรู้ 3) ด้านวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกัน 4) ด้านการมีเงื่อนไขที่สนับสนุน และ 5) ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล จำนวน 27 ข้อ โดยใช้เกณฑ์การประเมินสภาพด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่นๆ และการประเมินปัญหาด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่าด้านอื่นๆ มาเป็นแนวทางในการสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์

3. วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์และจดบันทึกด้วยตนเอง ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ได้ทั้งหมด จำนวน 17 ท่าน และวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แจกแจงความถี่ (f) และจัดลำดับ

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยภาพรวม

ลำดับ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	การสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน	3.64	0.37	มาก
2	การเรียนรู้ร่วมกันและประยุกต์ใช้ความรู้	3.51	0.43	มาก
3	วิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกัน	3.65	0.41	มาก
4	การมีเงื่อนไขที่สนับสนุน	3.71	0.39	มาก
5	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล	3.69	0.35	มาก
รวมเฉลี่ย		3.64	0.33	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยภาพรวม มีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติจากสูงที่สุดไปหาต่ำสุด ได้ดังนี้ การมีเงื่อนไขที่สนับสนุน รองลงมา ได้แก่ วิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกัน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การเรียนรู้ร่วมกันและประยุกต์ใช้ความรู้

ตอนที่ 2 ปัญหาการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

ตารางที่ 2 แสดงความถี่และร้อยละของปัญหาการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยภาพรวม

ลำดับ	รายการ	ความถี่ (f)	ร้อยละ (%)
1	สถานศึกษาขาดการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติงานส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)	311	97.19
2	สถานศึกษาจัดเก็บองค์ความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูไม่เป็นระเบียบ	276	86.25

ตารางที่ 2 แสดงความถี่และร้อยละของปัญหาการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยภาพรวม (ต่อ)

ลำดับ	รายการ	ความถี่ (f)	ร้อยละ (%)
3	บุคลากรในสถานศึกษาไม่นำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ร่วมกันกำหนดไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน	235	73.44
4	สถานศึกษาขาดการตรวจสอบการปฏิบัติงานตามโครงสร้าง	232	72.50
5	สถานศึกษาขาดการตรวจสอบการจัดการเรียนการสอนของบุคลากรในสถานศึกษา	163	50.94

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัญหาการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยภาพรวม โดยเรียงข้อที่มีปัญหาสูงสุดโดยเรียงจาก 3 ลำดับแรก ได้แก่ สถานศึกษาขาดการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติงานส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) (ร้อยละ 97.19) รองลงมา คือ สถานศึกษาจัดเก็บองค์ความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูไม่เป็นระเบียบ (ร้อยละ 86.25) และบุคลากรในสถานศึกษาไม่นำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ร่วมกันกำหนดไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน (PLC) (ร้อยละ 73.44) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 แนวทางพัฒนาการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

ตารางที่ 3 แสดงความถี่และจัดลำดับของแนวทางพัฒนาการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยภาพรวม

ลำดับที่	รายการ	ความถี่ (f)
1	สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูสร้างนวัตกรรมในการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน	17
2	ผู้บริหารทำข้อตกลง (MOU) กับครูผู้สอนในการพัฒนานวัตกรรม การแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน	17
3	สถานศึกษาประกาศชั่วโมงการปฏิบัติงาน ภาระงาน และแต่งตั้งคำสั่งการปฏิบัติงานในหน้าที่ของครู	17
4	ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางอาชีพ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมกันพัฒนานวัตกรรม ร่วมแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนการสอน	17
5	โรงเรียนควรมีการจัดประชุม วางกรอบโครงสร้าง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน	16

จากตารางที่ 3 พบว่า แนวทางพัฒนาการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยภาพรวม โดยเรียงข้อที่มีความถี่สูงสุดโดยเรียงจาก 3 ลำดับแรก ได้แก่ สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูสร้างนวัตกรรมในการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน รองลงมา คือ ผู้บริหารทำข้อตกลง (MOU) กับครูผู้สอนในการพัฒนานวัตกรรม การแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน และสถานศึกษาประกาศชั่วโมงการปฏิบัติงาน ภาระงาน และแต่งตั้งคำสั่งการปฏิบัติงานในหน้าที่ของครู ตามลำดับ

สรุปผลและอภิปรายผล

1. สภาพการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยภาพรวม มีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษามีโครงสร้างการทำงาน ปฏิบัติงานตามโครงสร้างการทำงานที่วางไว้อย่างชัดเจน มีการกำหนดภาพความสำเร็จร่วมกันของสถานศึกษา และผู้บริหารและครูร่วมกันแก้ไขปัญหาและข้อบกพร่องในการเรียนรู้ของนักเรียน เช่น ความประพฤติ ผลการเรียนรู้ ทักษะการเรียนรู้ และทักษะการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม ดังนั้นการบริหารสถานศึกษาเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเพราะมีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรที่มุ่งสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพบรรลุวัตถุประสงค์อย่างโดยนัยหนึ่งตามที่บุคลากรในองค์กรร่วมกันกำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของปาริชาติ ช่างแก้ว และคณะ (2563) ที่พบว่า 1) สภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของกัลยาณี พันโบ และลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ (2564) ที่พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูต่อการขับเคลื่อน PLC ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 6 องค์ประกอบ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ วิสัยทัศน์ร่วม ทีมร่วมแรงร่วมใจ การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ โครงสร้างสนับสนุนชุมชนแห่งการเรียนรู้ ภาวะผู้นำร่วม และด้านชุมชนกัลยาณมิตร ตามลำดับ

2. ปัญหาการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยภาพรวม เรียงข้อที่มีปัญหาสูงสุดโดยเรียงจาก 3 ลำดับแรก ได้แก่ สถานศึกษาขาดการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติงานส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) รองลงมา คือ สถานศึกษาจัดเก็บองค์ความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูไม่เป็นระเบียบ และบุคลากรในสถานศึกษาไม่นำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ร่วมกันกำหนดไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน (PLC) ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาไม่ค่อยได้เสริมพลังอำนาจแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะการเป็นผู้นำที่เริ่มจากตนเองก่อน ไม่ค่อยเปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีบทบาทเป็นผู้นำร่วมกัน ขาดความตระหนักและใส่ใจในการให้ความสำคัญกับผู้ร่วมงานทุกคน ครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่ค่อยได้ทำความเข้าใจในการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ไม่ค่อยได้พูดคุยแลกเปลี่ยนกัน ขาดการทำความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และไม่ได้มีแนวปฏิบัติร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของอิสระ ดีศรี (2564) ที่พบว่า ปัญหาการส่งเสริม PLC มาจากปัญหาด้านวิสัยทัศน์ร่วมกันมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ ด้านร่วมแรง ร่วมใจ และร่วมมือ ด้านชุมชนกัลยาณมิตรและด้านภาวะผู้นำ ตามลำดับ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของอตุล วิทย์ ปิจจะ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางในการดำเนินงานกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงรายแล้วพบว่า มีปัญหาหลักเช่นเดียวกัน

3. แนวทางพัฒนาและส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยภาพรวม โดยเรียงข้อที่มีความถี่สูงสุดโดยเรียงจาก 3 ลำดับแรก ได้แก่ สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูสร้างนวัตกรรมในการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน รองลงมา คือ ผู้บริหารทำข้อตกลง (MOU) กับครูผู้สอนในการพัฒนานวัตกรรม การแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน และสถานศึกษาประกาศชั่วโมงการปฏิบัติงานภาระงาน และแต่งตั้งคำสั่งการปฏิบัติงานในหน้าที่ของครู ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของปาริชาติ ช่างแก้ว และคณะ (2563) ที่พบว่า แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 คือ 1) ด้านวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำร่วมสร้างให้เกิดภาวะผู้นำร่วม ส่งเสริมให้ครูได้แสดงออกด้วยความเต็มใจ เปิดใจ ใส่ใจในงานที่ได้รับมอบหมายร่วมกัน 2) ด้านงบประมาณ ควรกระจายอำนาจความรับผิดชอบให้ครู มีความคล่องตัวในการพัฒนางานระบบข้อมูลสารสนเทศ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล ควรมีการ

พูดเกี่ยวกับการปฏิบัติตนภายในสถานศึกษาของกันและกันอย่างเปิดเผยเพื่อการปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม 4) ด้านการบริหารทั่วไป ควรกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจร่วมกัน ร่วมคิด ร่วมพัฒนางาน ยอมรับความแตกต่างของบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบและประสานงานมีช่องทางการสื่อสารร่วมกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของกัลยาณี พันโบ และลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ (2564) ที่พบว่า แนวทางการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นบุรีรัมย์ กิจกรรมที่ส่งเสริม PLC ให้บรรลุเป้าหมาย 3 อันดับแรก คือ ให้ครูจัดกลุ่มตามความสนใจ มีคณะกรรมการขับเคลื่อนเป็นระบบ และกำหนดเวลาทำกิจกรรม PLC ลงตารางสอน บทบาทของผู้บริหารมีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนให้เกิด PLC ในโรงเรียน โดยควรให้การสนับสนุนการดำเนินกิจกรรม ให้ความรู้และอบรมครูให้เข้าใจวิธีการที่ชัดเจน ให้คำปรึกษาและกำกับติดตามอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. นำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาด้านนโยบาย ดังนี้

1.1 สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ควรนำแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร มาปรับใช้ในการกำหนดนโยบายของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในด้านการจัดทำแผนการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ขั้นตอนการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยยึดแนวทางการบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจที่สำคัญของการบริหารโรงเรียนตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 ถือเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุด เป็นหัวใจของการจัดการศึกษา มีการส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองโดยการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม พัฒนาวิสัยทัศน์ และพัฒนาระเบียบและวิธีการปฏิบัติงานให้ชัดเจนครอบคลุมภารกิจ เดินตามกรอบและสนับสนุนนโยบายของทางราชการต้นสังกัด และให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรนำแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร มาใช้ในด้านจัดทำแผนการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ขั้นตอนการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC สถานศึกษา โดยมาปรับใช้ในการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน โดยการมอบเกียรติบัตรหรือรางวัลให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีผลการปฏิบัติงานในด้านของการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนอยู่ในระดับดีเด่นและดีมาก ตามการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

2. นำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาองค์กร ดังนี้

2.1 สถานศึกษาขนาดเล็ก ควรนำแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารมาประยุกต์ใช้ในการสร้างความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ ผู้นำเชิงนวัตกรรม และผู้นำเชิงวิชาการ เพื่อนำมาพัฒนางาน พัฒนาบุคลากร และพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

2.2 สถานศึกษาขนาดกลาง ควรนำแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารมาประยุกต์ใช้ในการสร้างความเป็นผู้นำในด้านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผู้นำเชิงกลยุทธ์ ผู้นำเชิงนวัตกรรม และผู้นำเชิงวิชาการ เพื่อนำมาพัฒนางาน พัฒนาบุคลากร และพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพเทียบเคียงมาตรฐาน 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ

2.3 สถานศึกษาขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ ควรนำแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ในด้านการให้ความสำคัญกับบุคลากรทุกคน รวมไปถึงผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ในการมีบทบาทในการดำเนินงานวิชาการหรือกิจกรรมต่างๆ ภายในองค์กร มีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงและถูกต้อง

ตรวจสอบได้ ปรับปรุง สื่อ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ให้มีสภาพพร้อมใช้งาน และเพียงพอต่อจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการทุกคน เพื่อเกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนสูงสุด และพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพเทียบเคียงมาตรฐานสากล

3. นำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาบุคลากร ดังนี้

3.1 คณะกรรมการสถานศึกษา สามารถนำแนวทางทางการพัฒนาและส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารมาส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติงานให้กับผู้บริหาร ครู และบุคลากร ให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาที่พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

3.2 ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำแนวทางทางการพัฒนาและส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง ในด้านภาวะผู้นำทางการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งเป็นความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา ในการนำความรู้ ทักษะ ตลอดจนเทคนิคต่างๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานวิชาการให้บุคลากรในสถานศึกษาร่วมมือกันปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการสร้างแรงจูงใจให้กับตนเองในการปฏิบัติงานหรือการเป็นผู้นำในสถานศึกษาเพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษามีความรักความศรัทธาในตัวผู้บริหารเองนอกจากนี้ยังเป็นความสามารถในการบริหารบุคคลในการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ให้กระทำหรือจัดกิจกรรมด้านวิชาการ และกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุผลสำเร็จ ทำให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

3.3 ครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรนำแนวทางส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้และให้ความสำคัญไปที่คุณภาพผู้เรียนซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่สุด และดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในโครงการให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการทำงานร่วมกัน การทำงานเป็นทีม เพื่อพัฒนาตนเองสู่ความเป็นเลิศในการทำงานและมีผลงานที่มีคุณภาพ รวมถึงการก่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะไม่ว่าเหตุการณ์ปัจจุบันจะเปลี่ยนแปลงไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาสาเหตุของการบริหารโรงเรียนที่ไม่สามารถนำแนวทางส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารไปใช้ได้
2. ควรวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลทำให้การบริหารโรงเรียนด้วยแนวทางส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ
3. ควรศึกษาในกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เช่น ในจังหวัดอื่น ๆ หรือทุกจังหวัด เพื่อที่จะได้รับผลการวิจัยที่ครอบคลุมและกว้างขวางขึ้น
4. ควรวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กัลยาณี พันโบ และลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์. (2564). แนวทางการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*, 12(2). 111-127.
- ชูลีพร สุระโชติ. (2563). การพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (PLC) [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต ไม้ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปาริชาติ แข่งแก้ว และคณะ. (2563). แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3. *วารสารการบริหารนิเทศบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 6(5), 336-345.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2. (2565). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2565*.
ตาก: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2.
- สุพรรณิการ์ ชนะนิล และธีรชัย เนตรถนอมศักดิ์. (2563). PLC ดีจริงหรือกับการพัฒนาการศึกษาไทย. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 14(1), 68-81.
- อดุลวิทย์ ปิจจะ. (2561). *การศึกษาแนวทางในการดำเนินงานกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย*. [สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- อิสระ ตีครัน. (2564). แนวทางการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนพบพระ-วาเล่ย์-รวมไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2. *วารสารวิชาการนอร์ทเทิร์น*, 8(2), 15-29.
- Krejcie R.V. & D.W. Morgan. (1970). "Determining Sample Size for Research Activities". *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

The Guidelines Leadership Development in the Vuca World of School
Administrators Under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 3กฤติยา อินธิแสน¹ ทศพร หิรัญ จันทักษ์² และ วลนิกา ฉลากบาง³Krittiya Intisaen¹ Suphirun Jantarak² and Wannika Chalakbang³

Received: August 25, 2024; Revised: November 4, 2025; Accepted: November 11, 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา 3) เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา และ 4) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 335 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ($PNI_{modified}$) โดยวิธีวิจัยแบบการประเมินความต้องการจำเป็น ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา มี 4 องค์ประกอบ คือ วิสัยทัศน์ ความเข้าใจ ความชัดเจน และ ความอ่อนไหว มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) สภาพที่เป็นจริงของภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$, S.D.=0.98) และสภาพที่ควรจะเป็นของภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D.=0.41) 3) ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา ค่าดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) จากมากไปน้อย พบว่า โดยด้านที่มีค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านความเข้าใจ ($PNI_{modified} = 0.34$) และด้านความชัดเจน ($PNI_{modified} = 0.34$) รองลงมา ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ ($PNI_{modified} = 0.33$) และด้านความอ่อนไหว ($PNI_{modified} = 0.31$) 4) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา มี 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การจัดระบบให้เรียบง่าย ($PNI_{modified}$) 0.39 2) เอาใจใส่ ($PNI_{modified}$) 0.37 3) การสร้างวิสัยทัศน์ ($PNI_{modified}$) 0.36 4) การสื่อสารวิสัยทัศน์ ($PNI_{modified}$) 0.34 และ 5) การมอบอำนาจ ($PNI_{modified}$) 0.32

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำยุคโลกผันผวน, วิสัยทัศน์, ความเข้าใจ, ความชัดเจน, ความอ่อนไหว

ABSTRACT

This research objective for study 1) component of leadership in the VUCA world of school administrators 2) Study The current state and the condition that should of leadership in a VUCA world for educational administrators 3) Study the assessment of the need for VUCA world leadership of school administrators and 4) Study the guidelines for developing VUCA world leadership of school administrators under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area 3. The sample group of this study comprised 335 participants used in this research consisted of school administrators and teachers under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 3. Research tools included a questionnaire with a 5-level rating scale Statistics used included frequency, percentage, mean, standard deviation and Modified Priority Need Index ($PNI_{modified}$). By researching needs assessment, the results of the research found that 1) Components of leadership in VUCA world of school administrators include 4 elements: vision, understanding, clarity, and agility. It is appropriate at the highest level. 2) The current state of VUCA world leadership of school administrators, the overall level was at a moderate level ($\bar{X} = 3.40$, S.D.=0.98) and the condition that should VUCA world leadership of school administrators, overall, was at the highest level ($\bar{X} = 4.51$, S.D.=0.41). 3) The results of the assessment of the need for VUCA world leadership of school administrators. When considering each side in descending order, it was found that understanding ($PNI_{modified} = 0.34$), clarity ($PNI_{modified} = 0.34$), vision ($PNI_{modified} = 0.33$) and agility ($PNI_{modified} = 0.31$). and 4) The guidelines for developing VUCA world leadership of school administrators consisted of 5 aspects: 1) simplification ($PNI_{modified}$) 0.39 2) empathy ($PNI_{modified}$) 0.37 3) creating a vision ($PNI_{modified}$) 0.36 4) communicating the vision ($PNI_{modified}$) 0.34 and 5) delegation of authority ($PNI_{modified}$) 0.32.

Keywords: Leadership in the VUCA world, Vision, Understanding, Clarity, Agility

¹นักศึกษาปริญญาโทสาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร,
E-mail: krittiyaintisaen@gmail.com

²อาจารย์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, E-mail: saraban@snru.ac.th

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, E-mail: saraban@snru.ac.th

¹Master's Degree Student in Educational Administration and Development, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University, E-mail: krittiyaintisaen@gmail.com

²Lecturer, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University, E-mail: saraban@snru.ac.th

³Assistant Professor, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University, E-mail: saraban@snru.ac.th

บทนำ

ความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและผันผวนของโลกสมัยใหม่หรือที่เรียกว่า VUCA World ซึ่งหมายถึงโลกที่มีสถานการณ์ความไม่แน่นอนซับซ้อนเห็นได้ชัด สาเหตุใหญ่เกิดจากการเติบโตของเทคโนโลยีที่ส่วนหนึ่งส่งผลให้มีการแข่งขันกันสูงมีการได้เปรียบเสียเปรียบกันเกือบทุกส่วนของโลกโดยคำว่า “VUCA” มีที่มาจาก 4 คำดังนี้ V คือ Volatility การเปลี่ยนแปลงง่ายหรือเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของสิ่งต่างๆ U คือ Uncertainty การที่ไม่มีอะไรหรือสภาพการณ์อะไรที่คงที่ตายตัวแน่นอน C คือ Complexity ความซับซ้อนสับสนวุ่นวายของสังคมรอบตัวเราทำให้เราไม่รู้ว่าอะไรเกิดขึ้นและ A คือ Ambiguity ความคลุมเครือกำกวมไม่ชัดเจนของเหตุการณ์หรือสถานการณ์ในสภาพแวดล้อม (ทศพณี ทศิธร, 2562) สอดคล้องกับ วิชัย วงษ์ใหญ่และมารุต พัฒนาผล (2562) กล่าวว่า เรากำลังเดินทางไปสู่สภาพใหม่ที่ไม่เหมือนเดิม VUCA เป็นโลกที่ทุกคนต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นอกจากนี้ Namprom (2019) กล่าวว่า VUCA World เป็นโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงพลิกผันอย่างรวดเร็ว VUCA World ถือว่าเป็น The New Normal หรือเป็นสภาวะปกติแบบใหม่ของโลกที่ผู้คนในสังคมจำเป็นต้องหาเทคนิค วิธีการหรือเครื่องมือ ในการอยู่กับ VUCA World ให้ได้ เพื่อให้ทันหรือนำการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และเข้าถึงโอกาสใหม่ ๆ ที่เข้ามาด้วยการสร้างความพร้อมในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี รวมถึงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ส่งผลกระทบต่อทั้งสภาพสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ อย่างไม่อาจคาดการณ์ได้ สำหรับภาคการศึกษาในยุคที่ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงรอบด้าน การบริหารสถานศึกษาในยุคโลกพลิกผันจึงจำเป็นต้องปูพื้นฐานการศึกษาที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสามารถรับมือกับโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ภาวะผู้นำมีความสำคัญยิ่งต่อผู้บริหารทุกคนเพราะจะเป็นแนวทางไปสู่การปฏิบัติงานในหน้าที่รับผิดชอบให้สำเร็จผลตามเป้าหมายจะต้องเป็นผู้นำองค์กรให้ก้าวหน้า ซึ่งจะต้องใช้ศิลปะในการโน้มนำให้บุคคลในองค์กรได้คล้อยตาม เพื่อให้ความร่วมมือและช่วยปฏิบัติงาน ผู้นำเพียงคนเดียวจะไม่สามารถทำงานให้สำเร็จได้ แต่ความสามารถของผู้นำในการชักจูงให้บุคคลในองค์กรคล้อยตามและยินยอมปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจจะเป็นส่วนสำคัญให้งานสำเร็จในภาพรวม ผู้นำช่วยนำทางองค์กรปฏิบัติงานตามภารกิจและในขณะเดียวกันก็จะช่วยสร้างพลัง และแรงยึดเหนี่ยวของกลุ่มให้มั่นคง (เทือน ทองแก้ว และคณะ, 2550 อ้างถึงใน ยุพิน กระต่ายทอง, 2557)

ด้วยการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบันที่กำลังจะกลายเป็นยุคโลกผันผวนในอนาคตและภาวะผู้นำมีความสำคัญเป็นอย่างมากกับผู้บริหารดังเหตุผลดังกล่าวที่กล่าวมาข้างต้น ภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในสถานการณ์ปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษาในยุค VUCA ต้องมีการปรับเปลี่ยนภาวะผู้นำให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านเทคโนโลยีดิจิทัลต้องมีการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา ต้องเปิดใจและใจกว้างพอที่จะยอมรับต่อความล้มเหลวที่อาจจะเกิดขึ้น ผู้นำองค์กรจำเป็นต้องมีทักษะการใช้ชีวิตหรือศิลปะการใช้ชีวิต ทักษะการเรียนรู้ ปรับตัวทักษะการสร้างและทักษะการทำงานเลี้ยงตัวเองได้ ผู้นำองค์กรต้องดำเนินการตามพันธกิจและความรับผิดชอบของแต่ละองค์กร มุ่งไปในทิศทางเดียวกันในโลกของ VUCA ต้องพร้อมตั้งรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ ต้องมีการวางแผนเตรียมไว้สำหรับจัดการในโลก VUCA ซึ่งอาจจะเกิดเหตุการณ์ที่ไม่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้า ผู้นำองค์กรจึงต้องมีความคล่องตัวตลอดจนถึงมีภูมิคุ้มกันเพียงพอที่จะรับมือกับสถานการณ์ในยุค VUCA World ได้ (พัชรภรณ์ ดวงชื่น, 2561)

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญของภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจทำวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เพื่อศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาสภาพจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา และหาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของ

ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เพื่อนำผลวิจัยไปใช้พัฒนาภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา
2. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
3. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
4. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนด

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครู ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 2,538 คน (เว็บไซต์สพ.สกลนคร เขต 3 ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา, 2565: 5)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครู ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 335 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan (อ้างถึงในวารุ เพ็งสวัสดิ์, 2551) การได้มาของกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

ระยะที่ 3 การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ระยะที่ 4 ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ใช้แบบสอบถามประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ การตอบแบบสอบถาม 335 คน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยด้านสภาพที่เป็นจริงมีค่าความเที่ยงตรงระหว่าง 0.80-1.00 ค่าอำนาจ

จำแนกระหว่าง 0.82-0.93 ค่าความเชื่อมั่น 0.99 และด้านสภาพที่ควรจะเป็นมีค่าความเที่ยงตรงระหว่าง 0.80-1.00 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.64-0.94 ค่าความเชื่อมั่น 0.99

ระยะที่ 3 การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ใช้ดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ($PNI_{modified}$)

$$PNI_{modified} = (I - D) / D$$

I คือ ค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็น

D คือ ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง

ตัวอย่างการคำนวณ วิสัยทัศน์ มีค่า $I=4.47$, $D=3.36$

$$PNI_{modified} = (4.47-3.36)/3.36 = 0.33$$

ระยะที่ 4 ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามความเหมาะสม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะนี้ ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

1. ติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิโดยตรง เพื่อสอบถามความสมัครใจและความเต็มใจที่จะให้ความร่วมมือในการวิจัย
2. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อขอหนังสือ

ราชการ ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาองค์ประกอบ

3. ส่งแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิโดยจัดทำแบบสอบถามในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ และรวบรวมผลการตอบแบบสอบถาม ตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยเสนอคำร้องต่อสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครทำหนังสือเพื่อขออนุญาต และขอความอนุเคราะห์ ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลส่งถึง ผู้บริหารและครูผู้สอน ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 335 ฉบับ ถึง ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยส่งและเก็บข้อมูลในบางส่วนด้วยตนเองและบางส่วนผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ลงทะเบียนโดยส่งไปที่ต้นสังกัดของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งจัดทำในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเกิดความสะดวกและประหยัดค่าใช้จ่าย

3. ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

4. กรณีผู้ตอบแบบสอบถามไม่ครบ ผู้วิจัยต้องติดตามแบบสอบถาม เพื่อให้ได้แบบสอบถามกลับคืนมาให้ครบ

5. เมื่อได้แบบสอบถามกลับมามีครบ แล้วจึงนำเข้าไปศึกษาคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อนำไปจัดทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 3 การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ใช้ดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ($PNI_{modified}$)

ระยะที่ 4 ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ดังนี้

1. ขออนุญาตขอเอกสารจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อขออนุญาตขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยนำส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยมีการนัดหมายล่วงหน้าก่อนที่ผู้วิจัยจะจัดส่งแบบสอบถาม
3. ดำเนินการเก็บข้อมูลตามที่ได้นัดหมายไว้ จากแบบสอบถาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลความหมายของค่าเฉลี่ย

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาความถี่ และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

2.1 ศึกษาสภาพที่เป็นจริงของภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.2 ศึกษาสภาพที่ควรจะเป็นของภาวะผู้นำยุคโลกผันผวน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 3 การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ใช้ดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ($PNI_{modified}$)

ระยะที่ 4 ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผู้วิจัยนำผลจากแบบสอบถามสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยนำองค์ประกอบหลักทุกด้านและด้านย่อยที่มีค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ($PNI_{modified}$) สูงกว่าค่าดัชนีในด้านนั้น ๆ กำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา

ผลการศึกษาองค์และยืนยันองค์ประกอบของภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ตารางที่ 1 แสดงผลการยืนยันองค์ประกอบภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา (ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน)

องค์ประกอบภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. วิสัยทัศน์	4.66	0.51	มากที่สุด
2. ความเข้าใจ	4.71	0.44	มากที่สุด
3. ความชัดเจน	4.57	0.62	มากที่สุด
4. ความว่องไว	4.60	0.51	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.64	0.52	มากที่สุด

จากตาราง 1 พบว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์ 2) ความเข้าใจ 3) ความชัดเจน และ 4) ความว่องไว โดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D.=0.52) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ระดับมากที่สุด โดยเรียงจากมากไปน้อย คือ ด้านความเข้าใจ ($\bar{X} = 4.71$, S.D.=0.44) ด้านวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.66$, S.D.=0.51) ด้านความว่องไว ($\bar{X} = 4.60$, S.D.=0.51) และด้านความชัดเจน ($\bar{X} = 4.57$, S.D.=0.62)

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของ ผู้บริหารสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่ควรจะเป็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. วิสัยทัศน์	3.36	1.02	ปานกลาง	4.47	0.43	มาก
2. ความเข้าใจ	3.36	1.02	ปานกลาง	4.50	0.41	มาก
3. ความชัดเจน	3.38	0.95	ปานกลาง	4.53	0.43	มากที่สุด
4. ความว่องไว	3.47	1.00	ปานกลาง	4.51	0.41	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	3.40	0.98	ปานกลาง	4.51	0.41	มากที่สุด

จากตาราง 2 ผลการศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

1. สภาพที่เป็นจริงของภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$, S.D.=0.98) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความว่องไว ($\bar{X} = 3.47$, S.D.=1.00)

2. สภาพที่ควรจะเป็นของภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D.=0.41) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากและมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความชัดเจน ($\bar{X} = 4.53$, S.D.=0.43)

ระยะที่ 3 การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหาร สถานศึกษา	ค่าเฉลี่ยสภาพ ที่ควรจะเป็น (I)	ค่าเฉลี่ยสภาพ ปัจจุบัน (D)	PNI	ลำดับ ความสำคัญ
1. วิสัยทัศน์	4.47	3.36	0.33	2
2. ความเข้าใจ	4.50	3.36	0.34	1
3. ความชัดเจน	4.53	3.38	0.34	1
4. ความมุ่งมั่น	4.53	3.47	0.31	3
ภาพรวม	4.51	3.40	0.33	

จากตารางที่ 3 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เมื่อพิจารณาค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ($PNI_{modified}$) พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.33 โดยด้านที่มีค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านความเข้าใจและความชัดเจน ($PNI_{modified} = 0.34$)

ระยะที่ 4 ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ตารางที่ 4 ผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

องค์ประกอบภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของ ผู้บริหารสถานศึกษา	PNI	ผลการเปรียบเทียบ PNI	สรุปผล
1. วิสัยทัศน์	0.33	เท่ากับภาพรวม	ควรพัฒนา
1.1 การสื่อสารวิสัยทัศน์	0.34	สูงกว่ารายด้าน	ควรพัฒนา
1.2 การสร้างวิสัยทัศน์	0.36	สูงกว่ารายด้าน	ควรพัฒนา
1.3 ความเชื่อมั่นในตนเอง	0.30	ต่ำกว่ารายด้าน	-
1.4 ความมุ่งมั่น	0.31	ต่ำกว่ารายด้าน	-
2. ความเข้าใจ	0.34	สูงกว่าภาพรวม	ควรพัฒนา
2.1 การเอาใจใส่	0.37	สูงกว่ารายด้าน	ควรพัฒนา
2.2 การเปิดใจ	0.32	ต่ำกว่ารายด้าน	-

ตารางที่ 4 ผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 (ต่อ)

องค์ประกอบภาวะผู้นำยุคโลกผันผวน ของผู้บริหารสถานศึกษา	PNI	ผลการเปรียบเทียบ PNI	สรุปผล
2.3 ความอยากรู้อยากเห็น	0.32	ต่ำกว่ารายด้าน	
3. ความชัดเจน	0.34	สูงกว่าภาพรวม	ควรพัฒนา
3.1 การจัดระบบให้เรียบง่าย	0.39	สูงกว่ารายด้าน	ควรพัฒนา
3.2 การตระหนักรู้	0.30	ต่ำกว่ารายด้าน	-
3.3 การคิดเชิงระบบ	0.33	ต่ำกว่ารายด้าน	-
4. ความว่องไว	0.31	ต่ำกว่าภาพรวม	ควรพัฒนา
4.1 การตัดสินใจ	0.30	ต่ำกว่ารายด้าน	-
4.2 การพัฒนานวัตกรรม	0.31	เท่ากับรายด้าน	-
4.3 การมอบอำนาจ	0.32	สูงกว่ารายด้าน	ควรพัฒนา
ภาพรวม	0.33		

จากตารางที่ 4 ผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เมื่อพิจารณาค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ($PNI_{modified}$) พบว่า ด้านที่ควรพัฒนาเรียงลำดับค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ($PNI_{modified}$) จากมากไปน้อย ได้แก่ การจัดระบบให้เรียบง่าย ($PNI_{modified} = 0.39$) การเอาใจใส่ ($PNI_{modified} = 0.37$) การสร้างวิสัยทัศน์ ($PNI_{modified} = 0.36$) การสื่อสารวิสัยทัศน์ ($PNI_{modified} = 0.34$) และการมอบอำนาจ ($PNI_{modified} = 0.32$)

สรุปผลและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. ภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านวิสัยทัศน์ 2) ความเข้าใจ 3) ด้านความชัดเจน และ 4) ด้านความว่องไว โดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D.=0.52) ทั้งนี้อาจเพราะว่า องค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบที่กล่าวมาข้างต้นนั้นเป็นคุณลักษณะสำคัญของภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่ต้องนำมาใช้ในยุคโลกปัจจุบันที่ความผันผวนเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา รวมถึงมีการนำเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทอย่างมากในการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการศึกษา ดังนี้

1.1 วิสัยทัศน์ การมีวิสัยทัศน์ถือว่าเป็นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถมองเห็นภาพลักษณ์ทิศทาง แนวทาง วิธีการปฏิบัติ และภาพในอนาคตของสถานศึกษา โดยต้องสอดคล้องกับเป้าหมายที่ได้บังคับบัญชาร่วมกัน กำหนดขึ้นบนพื้นฐานความเป็นไปได้ เมื่อสถานศึกษาได้พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจนประสบผลสำเร็จตามวิสัยทัศน์ สถานศึกษาสามารถ ปรับปรุง รักษา พัฒนาหรือเพิ่มจุดเด่นของวิสัยทัศน์เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพสูงขึ้นได้ สอดคล้องกับ Braun (1991) กล่าวว่า วิสัยทัศน์เป็นการสร้างภาพในอนาคตโดยการอาศัยทักษะการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและการสังเคราะห์ข้อมูลของผู้บริหารเพื่อ นำไปสู่การปฏิบัติให้สำเร็จตามที่วางแผนไว้

1.2 ความเข้าใจ เมื่อเกิดความเข้าใจแล้วก็จะสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบและสามารถขยายข้อเท็จจริงได้อย่างสมเหตุสมผล แยกประเด็นต่าง ๆ ได้อย่างละเอียด เข้าใจจุดอ่อน จุดแข็ง และกลยุทธ์ของสถานศึกษา ทั้งนี้ยังต้องเข้าใจสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ Benjamin et.al. (1971) กล่าวว่า ความเข้าใจคือความสามารถในการที่คนขยายความรู้ให้ไกลออกไปจากเดิมอย่างสมเหตุสมผล และยังสอดคล้องกับ ศุภนิช จันทรสอง (2561) กล่าวว่า ความเข้าใจเป็นกระบวนการรับรู้เรื่องราวหรือข้อมูลต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ และสามารถรวบรวมหรือแยกแยะในประเด็นต่าง ๆ ได้อย่างละเอียด และสามารถลำดับขั้นตอนได้อย่างชัดเจน

1.3 ความชัดเจน เป็นพฤติกรรมกรรมการแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาในกระบวนการคิดอย่างรอบคอบชัดเจนในด้านนโยบาย วิสัยทัศน์ และกลยุทธ์ รวมทั้งมีการคิดอย่างรอบคอบในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ มีการตัดสินใจที่ชัดเจนเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ซับซ้อน ซึ่งสอดคล้องกับโชติกา ใจทิพย์ (2561) กล่าวว่า ความชัดเจน เป็นการมีกระบวนการคิดอย่างรอบคอบในการจัดการกับปัญหาความยุ่งยากต่าง ๆ อีกทั้ง Namprom (2019) กล่าวว่า การสร้างความชัดเจนระดับนโยบายและกลยุทธ์ขององค์กรเพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์

1.4 ความว่องไว เป็นพฤติกรรมกรรมการแสดงออกหรือความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถยืดหยุ่นปรับตัว และปรับวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ของสถานศึกษาอย่างรวดเร็วตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป เรียนรู้ ประเมิน และแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็วว่องไว และเปิดรับความคิดที่หลากหลาย สอดคล้องกับ Meri (2021) กล่าวว่าผู้นำต้องมีความยืดหยุ่นและคล่องตัวและปรับกลยุทธ์ตามสถานการณ์ใหม่ และยังสอดคล้องกับโชติกาและกฤษฎา (2561) ความว่องไวเป็นความคล่องแคล่วว่องไวในการสื่อสารระหว่างองค์กรและนำแนวทางการแก้ปัญหาต่าง ๆ ไปใช้อย่างรวดเร็ว

2. ผลการศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เป็นดังนี้

2.1 ผลการศึกษาสภาพที่เป็นจริงในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้านย่อย พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ทั้งนี้อาจเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ส่วนใหญ่ยังคงปรับตัวเข้ากับยุคโลกผันผวน ซึ่งหนึ่งในนั้นมีเหตุการณ์การแพร่ระบาดโคโรนาไวรัสที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่าผู้บริหารได้ปรับตัวบริหารจัดการการเรียนการสอนผ่านช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ และใช้มาตรการลดการติดเชื้ออีกด้วย สอดคล้องกับ นงลักษณ์ อัจฉนปัญญา (2563) เมื่อเกิดการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้ส่งผลกระทบและสร้างผลกระทบอย่างใหญ่หลวงต่อระบบการศึกษาทั่วโลก โรงเรียนต้องปิดชั่วคราวเพื่อช่วยยับยั้งการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 นอกจากนี้ ภูมิมา ภิญญสินวัฒน์ (2563) กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมสำหรับประเทศไทย ความท้าทายครั้งนี้เป็นการช่วยให้เกิดการเปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาสในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้ดีกว่าเดิม มาตรการการเรียนรู้ออนไลน์ของประเทศไทยจึงไม่ได้ปรับแค่กระบวนการเรียนรู้ในห้องเรียน แต่ต้องปรับระบบการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ที่ต้องสอดคล้องกันและเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ของผู้เรียน

2.2 ผลการศึกษาสภาพที่ควรจะเป็นในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากและมากที่สุด ซึ่งการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงความคาดหวังการมีภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ทั้งนี้อาจเพราะว่า ภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญในการขับเคลื่อนตนเองและองค์กร เพื่อก้าวสู่ความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับพัชรภรณ์ ดวงชื่น (2561) กล่าวว่า ผู้นำองค์กรในยุค VUCA ต้องมีการปรับเปลี่ยนภาวะผู้นำให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านเทคโนโลยีดิจิทัลต้องมีการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา

จำเป็นต้องมีทักษะการใช้ชีวิต ทักษะการเรียนรู้ปรับตัว ตั้งรับ เตรียมความพร้อม เพื่อที่องค์กรจะสามารถรับมือกับสถานการณ์ในยุค VUCA world ได้

3. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 องค์กรประกอบหลักที่มีค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) สูงที่สุดได้แก่ ความเข้าใจ ทั้งนี้อาจเพราะว่า ความเข้าใจสถานศึกษา ผู้ได้บังคับบัญชา นักเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับ สุทธิชัย ปญญโรจน (2554) กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษา "มีความสำคัญมากกับการเจริญก้าวหน้าและความอยู่รอดของโรงเรียนหรือองค์กร ผู้บริหารมักเป็นกลุ่มคนหรือคนที่มีหน้าที่มอบหมายงาน สั่งการให้คุณให้โทษ อีกทั้งต้องมีหน้าที่ควบคุมดูแลงานให้เกิดความเปราะบางเรียบร้อย ซึ่งการเป็นผู้บริหารที่ดีจึงต้องมีทักษะมีศิลปะ ในการทำงาน เนื่องจากภาระหน้าที่ของผู้บริหารมีมากมาย เช่น ต้องดูแลการทำงานของครู ต้องคอยแนะนำอบรมครู นักเรียน บางครั้งก็ต้องวากลาวัณย์ ตักเตือน หรือลงโทษครู เป็นต้น สำหรับทักษะในการบริหารงานโรงเรียนนั้น ผู้บริหารพึงมีความเก่งใน 4 เรื่องคือ เก่งงานบริหารหรือ วิชาการ เก่งคน เก่งคิด และเก่งดำเนินชีวิต

4. ผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มีดังนี้ 1) การเอาใจใส่ 2) การจัดระบบให้เรียบง่าย 3) การสร้างวิสัยทัศน์ 4) การสื่อสารวิสัยทัศน์ และ 5) การมอบอำนาจ ด้านที่ควรได้รับการพัฒนาสูงสุดเนื่องจากมีค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) สูงที่สุดได้แก่ การจัดระบบให้เรียบง่าย ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า การจัดระบบให้เรียบง่ายเป็นพฤติกรรมหรือความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงความสามารถในการลดความซับซ้อนและขั้นตอนของระบบการทำงานในสถานศึกษา มีการเรียงลำดับความสำคัญของงานแต่ละด้าน เน้นประเด็นหลักสำคัญของงาน ซึ่งในปัจจุบันระบบการทำงานในสถานศึกษามีความซับซ้อนเป็นอย่างมากเพราะต้องทำตามกฎระเบียบบังคับ สอดคล้องกับ พาณี สิตกะสิน (2564) กล่าวว่า การจัดระบบให้เรียบง่ายเป็นการลดความซับซ้อนของระบบ และเน้นประเด็นหลัก ๆ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์ 2) ความเข้าใจ 3) ความชัดเจน และ 4) ความไว้วางใจ ดังนั้น หน่วยงานต้นสังกัดและผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับองค์ประกอบดังกล่าว เพื่อนำไปเป็นกรอบในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. จากผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้านโดยด้านย่อยที่มีความจำเป็นในการพัฒนาของวิสัยทัศน์ ได้แก่ การสร้างวิสัยทัศน์และการสื่อสารวิสัยทัศน์ ด้านย่อยที่มีความจำเป็นในการพัฒนาของความเข้าใจ ได้แก่ การเอาใจใส่ ด้านย่อยที่มีความจำเป็นในการพัฒนาของความชัดเจน ได้แก่ การจัดระบบให้เรียบง่าย และด้านย่อยที่มีความจำเป็นในการพัฒนาของความไว้วางใจ ได้แก่ การมอบอำนาจ ดังนั้น ผู้สนใจสามารถนำผลการวิจัยนี้ ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความสามารถในการพัฒนาตนเองและพัฒนาองค์กร เพื่อก้าวสู่ความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลการวิจัยมาปรับปรุงแก้ไขแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ให้ดียิ่งขึ้น
2. ควรวิจัยรูปแบบการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษาในหน่วยงานการศึกษาในระดับประถมศึกษาและระดับอื่นนอกจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เพื่อที่จะได้องค์ความรู้ในภาพรวมของการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำยุคโลกผันผวนของผู้บริหารสถานศึกษา และเป็นข้อมูลในระดับนโยบายเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- โชติกา ใจทิพย์. (2561). Managing in a VUCA World (การจัดการในโลกที่ผันผวน ไม่แน่นอน ซับซ้อนและคลุมเครือ). *วารสารวิชาการการตลาดและการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*, 5(1), 134-136.
- ทศพานี ทศิธร. (2562). ถามมาตอบไป. *วารสารทรัพยากรบุคคลรัฐสภา*, 6(1), 27.
- นงลักษณ์ อัจฉปัญญา. (2563). เมื่อไวรัสโควิด -19 กำลังพลิกโฉมระบบการศึกษาโลก. <http://www.eeforth/30577/>.
- พัชราภรณ์ ดวงชื่น. (2561). ผู้นำองค์กรในยุค VUCA organization Leaders in VUCA World. *วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน*, 24(3), 450.
- พานี สิตกะสิน. (2564). VUCA World กับผู้บริหารโรงพยาบาลในยุค COVID-19. *จุลสาร วส*, 17(1), 10-11.
- ภูมิมา ภิญโญสินวัฒน์. (2563). จัดการเรียนรู้การสอนอย่างไรในสถานการณ์โควิด -19 จากบทเรียนต่างประเทศสู่การจัดการเรียนรู้ของไทย. สืบค้น 15 มีนาคม 2567, จาก <http://tdri.or.th/2020/05/examples-of-teaching-and-learning-in-COVID-19-pandemic/>
- ยุพิน กระต่ายทอง. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดราชบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8. [การค้นคว้าอิสระ ครุศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2551). วิธีวิทยาการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 2). สุริยาสาส์น.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล. (2562). การเรียนรู้โลก VUCA สู่ Social Quotient (พิมพ์ครั้งที่ 1). โรงพิมพ์ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.
- เว็บไซต์ สทศ.สกลนคร เขต 3. (2565). ข้อมูลสารสนเทศ. สืบค้น 12 ตุลาคม 2564, จาก <http://www.sakonnakhon3.go.th>
- ศุภณัฐ จันทร์สอง. (2561). การพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนถ่ายจากแอนาล็อกที่วิเศษดิจิทัลที่วิเศษสำหรับคนรุ่นใหม่ [โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุทธิชัย ปัญญโรจน์. (2554). ทักษะผู้บริหาร. OK Nation Blog. สืบค้น 11 เมษายน 2567, จาก <http://www.oknation.net/blog/monchai83/2011/02/14/entry-1>
- Benjamin, B.et al. (1971). *Handbook on Formative and Summative Evaluation of Student Learning*. Mc Graw-Hill Book Company.
- Braun, B.J. (1991). *An Analysis of Principal leadership vision and Its Relationship to School Climate*. *Dissertation abstracts International*. 52(4). 26.

- Meri, M. (2021). *The VUCA Method for Leadership & Management in Times of Crisis – Ex. Covid- 19 (Adaptation, performance, and development)*. Services for Science and Education United Kingdom.
- Namprom, T. (2562). *VUCA World...ผันผวนไม่แน่นอนซับซ้อนและคลุมเครือ*. สืบค้น 24 พฤษภาคม 2565, จาก <https://reder.red/vuga-world-18-12-2019/>.

การศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาความฉลาดทางสังคมของคนรุ่นใหม่

A Study of the Needs for Social Intelligence Development of the Younger Generation

สุทธิพร แท่นทอง^{1*} อัมพร ม้าคนอง² และ ดุจเดือน พันธุมนาวิน³

Sutthiporn Thanthong^{1*} Amporn Makhanong² and Duchduen Bhanthumnavin³

Received: September 8, 2024; Revised: October 30, 2025; Accepted: November 6, 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและความจำเป็นของความฉลาดทางสังคมของนักศึกษาปริญญาตรี และ 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการพัฒนาความฉลาดทางสังคมของนักศึกษาปริญญาตรี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความฉลาดทางสังคมสำหรับคนรุ่นใหม่ตามทฤษฎีปัญญาสังคมร่วมกับทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคม ที่มีกลุ่มเป้าหมายการวิจัยเป็นคนรุ่นใหม่คือนักศึกษาปริญญาตรีที่กำลังจะเข้าสู่สังคมการทำงาน ประชากรในการวิจัยคือนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 440 คน กลุ่มตัวอย่างการวิจัยคือนักศึกษาจำนวน 210 คนที่ใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายเพื่อสำรวจข้อมูล และนักศึกษาจำนวน 10 คนที่ใช้วิธีสุ่มแบบโควตาจากกลุ่มที่มีและไม่มีประสบการณ์ทำงานพิเศษกลุ่มละ 5 คน เครื่องมือการวิจัยคือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้วิเคราะห์คือค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง และวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพความฉลาดทางสังคมของนักศึกษาจัดอยู่ระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.37) ส่วนความจำเป็นของความฉลาดทางสังคมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 5.42$, S.D. = 0.32) 2) นักศึกษามีความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการพัฒนาความฉลาดทางสังคม คือความสามารถในการวิเคราะห์ความคิดความต้องการที่แฝงอยู่ในวัจนภาษาและอวัจนภาษาของผู้อื่น และความสามารถในการคิดหรือเลือกวิธีการปฏิบัติตนทางสังคมที่เหมาะสมมากที่สุด (ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุงเท่ากับ 0.32) ขณะที่ความสามารถในการวิเคราะห์อารมณ์ความรู้สึกที่แฝงอยู่ในวัจนภาษาและอวัจนภาษาของผู้อื่น มีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด (ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุงเท่ากับ 0.26) ทั้งนี้ นักศึกษาส่วนใหญ่ประสบปัญหาเกี่ยวกับความฉลาดทางสังคม ทุกคนมีความคิดเห็นว่าความฉลาดทางสังคมจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในสังคมและต้องการพัฒนาความฉลาดทางสังคมในทุกองค์ประกอบ

คำสำคัญ: ความฉลาดทางสังคม, การประเมินความต้องการจำเป็น, คนรุ่นใหม่

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the current conditions and needs regarding the social intelligence of undergraduate students, and 2) to examine the essential needs for developing their social intelligence. This study was a part of the development of a social intelligence enhancement program for the young generation, based on social intelligence theory and social exchange theory, the target group included final-year undergraduate students entering the workforce, whether through professional training or actual employment. The research population consisted of 440 third-year undergraduate students from Faculty of Education, Suan Sunandha Rajabhat University. The research samples comprised 210 students selected for a survey through simple random sampling, and 10 students selected for interviews through quota sampling, drawn from both a group without experience and a group with experience in part-time work, with 5 students from each group. The researcher utilized a questionnaire and a structured interview form. The analysis involved calculating the mean, standard deviation, PNI modified analysis, and content analysis. The research findings revealed that the overall current condition of social intelligence among the students was at a moderately high level ($\bar{X} = 4.21$, S.D.= 0.37) meanwhile, the need for developing social intelligence was at a high level ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.37) 2) The areas with the highest essential needs for development were the ability to analyze the underlying thoughts and needs embedded in others' verbal and nonverbal communication and the ability to think of or select appropriate social behaviors (PNI modified = 0.32) Conversely, the ability to analyze emotions implied in others' verbal and nonverbal communication showed the lowest essential need (PNI modified = 0.26). Furthermore, most of the interviewees faced issues related to social intelligence. All of them agreed that social intelligence was essential for living in society, and they needed to develop social intelligence in all aspects.

Keywords: Social Intelligence, Need Assessment, Younger Generation

¹นิสิตปริญญาเอกสาขาหลักสูตรและการสอน, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, E-mail: sutthiporn.th@gmail.com

²รองศาสตราจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, E-mail: Aumporn.M@chula.ac.th

³ศาสตราจารย์ ดร., คณะพัฒนาสังคมและยุทธศาสตร์การบริหาร, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, E-mail: db719nida@yahoo.com

¹Doctoral Student in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Chulalongkorn University, E-mail: sutthiporn.th@gmail.com

²Associate Professor Dr., Faculty of Education, Chulalongkorn University, E-mail: Aumporn.M@chula.ac.th

³Professor Dr., Graduate School of Social Development and Management Strategy, National Institute of Development Administration, E-mail: db719nida@yahoo.com

บทนำ

ปัจจุบันสังคมการทำงานมีลักษณะเป็นสังคมการทำงานระหว่างรุ่นอายุ (working generations) เนื่องจากโครงสร้างประชากรในที่ทำงาามีตั้งแต่พนักงานเจนเนอเรชันเบบี้บูม (ผู้ที่เกิดอยู่ในช่วงพ.ศ.2486-2503) เจเนอเรชัน X (ผู้ที่เกิดอยู่ในช่วงพ.ศ.2506-2525) เจเนอเรชัน Y (ผู้ที่เกิดอยู่ในช่วงพ.ศ.2526-2546) ไปจนถึงเจเนอเรชัน Z (ผู้ที่เกิดหลังปีพ.ศ.2546 เป็นต้นมา) (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2559) โดยตลาดแรงงานของไทยใช้เกณฑ์ขององค์กรแรงงานระหว่างประเทศ (International Labor Organization: ILO) จำแนกกลุ่มประชากรวัยแรงงานเจเนอเรชันต่าง ๆ ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) วัยแรงงานตอนต้น คือประชากรที่มีอายุระหว่าง 15-29 ปี 2) วัยแรงงานตอนกลาง คือประชากรที่มีอายุระหว่าง 30-44 ปี และ 3) วัยแรงงานตอนปลาย คือประชากรที่มีอายุระหว่าง 45-59 ปี (ยุวดี คาคการณ์ไกล, 2542) จึงกล่าวได้ว่าประชากรวัยแรงงานตอนต้นคือกลุ่มพนักงานเจนเนอเรชัน Z และ Y ตอนปลาย ประชากรวัยแรงงานตอนกลางคือกลุ่มพนักงานเจนเนอเรชัน Y ตอนต้นและ X ตอนปลาย ส่วนประชากรวัยแรงงานตอนปลายคือกลุ่มพนักงานเจนเนอเรชัน X ตอนต้นและเบบี้บูม แต่จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับพนักงานเจนเนอเรชันต่าง ๆ พบว่า นักวิชาการนิยมจำแนกพนักงานเจนเนอเรชันต่าง ๆ ออกเป็นสองกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มคนรุ่นก่อน (older generation) และกลุ่มคนรุ่นใหม่ (younger generation/new generation) ดังเช่น เดชา เดชะวัฒน์ไพศาล (2552) ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพนักงานเจนเนอเรชันต่าง ๆ โดยแบ่งกลุ่มพนักงานออกเป็นคนรุ่นใหม่ที่มีนัยหมายถึงพนักงานใหม่ และคนรุ่นก่อนที่มีนัยหมายถึงพนักงานที่มีอาวุโสกว่าพนักงานใหม่ เป็นต้น

ข้อค้นพบของงานวิจัยหลายเรื่องชี้ให้เห็นว่าคนรุ่นใหม่ขาดทักษะการสื่อสารทางตรงหรือการสื่อสารแบบเผชิญหน้า ซึ่งเป็นความสามารถในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดออกมาทั้งทางวัจนภาษาและอวัจนภาษาให้ผู้อื่นรับรู้ ดังที่งานวิจัยของ Hershatter and Epstein (2010) และ Urlick et al. (2017) ต่างพบว่าคนรุ่นใหม่ (พนักงานเจนเนอเรชัน Y) มีทักษะการสื่อสารแบบเผชิญหน้าต่ำและมีประสิทธิภาพน้อยกว่าคนรุ่นก่อน ฉะนั้นเมื่อคนรุ่นใหม่เข้าสู่สังคมการทำงานจึงปรากฏภาวะตึงเครียดระหว่างการทำงานร่วมกับคนรุ่นก่อนอยู่เสมอ

เมื่อทบทวนเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับความสามารถในการแสดงพฤติกรรมทางสังคมในการทำงานพบว่า ความฉลาดทางสังคม (social intelligence) เป็นคุณลักษณะสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการแสดงพฤติกรรมทางสังคมในการทำงานอย่างเหมาะสม โดย Thorndike (1920) เป็นบุคคลแรกที่นิยามความฉลาดทางสังคมว่าเป็นความสามารถในการเข้าใจและจัดการผู้อื่น (ทุกเพศ ทุกวัย) และสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างชาญฉลาด ซึ่งนักจิตวิทยายุคหลังอธิบายว่าความฉลาดทางสังคมเป็นความสามารถของสมองหรือปัญญา (cognitive) ที่เชื่อมโยงกับการแสดงพฤติกรรมอย่างเป็นพลวัตตามกระบวนการประมวลข้อมูลทางสมอง (information processing) ที่มีหลักการสำคัญคือการรับรู้ข้อมูล การวิเคราะห์ การถอดรหัส และการส่งออกพฤติกรรมทางปัญญา (cognitive behavior) ต่อผู้อื่นในรูปแบบปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน (Dunbar & Shultz, 2007; Kaukiainen et al., 1999; Militaru, 2018)

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมความฉลาดทางสังคมของคนรุ่นใหม่ในกลุ่มประชากรวัยแรงงานตอนต้น (อายุระหว่าง 15-29 ปี) ที่กำลังจะเข้าสู่สังคมการทำงานในหลากหลายสาขาอาชีพ พบข้อจำกัดของงานวิจัยที่ผ่านมาว่า นวัตกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมความฉลาดทางสังคมของคนรุ่นใหม่ค่อนข้างเฉพาะเจาะจงกลุ่มเป้าหมายหรือสาขาอาชีพ เช่น โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางสังคมสำหรับวัยรุ่นกลุ่มเสี่ยงต่อภาวะซึมเศร้าของทัชชา สุริยอรรพพร สุรการ และอัจฉรา ประเสริฐสิน (2559) แนวทางส่งเสริมความฉลาดทางสังคมของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีของอัฐณญา แพทย์ศาสตร์ และพัชรินทร์ รุจิรานุกูล (2562) และนวัตกรรมเริ่มล้ำสมัยไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันที่เปราะบางและผันผวน เช่น โปรแกรมพัฒนาความฉลาดทางสังคมของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาภาคใต้ของกาญจน์กมล สุวิทย์รัตน์ (2557) ขณะที่นวัตกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมความฉลาดทางสังคมของต่างประเทศไม่สอดคล้องกับบริบท

สังคมไทยและมุ่งเน้นทักษะทางปัญญามากกว่าทักษะทางสังคม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนานวัตกรรมเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางสังคมของคนรุ่นใหม่ที่กำลังจะเข้าสู่สังคมการทำงานในหลากหลายสาขาอาชีพ เป็นนวัตกรรมที่ทันสมัยและสอดคล้องกับบริบทสังคมไทยในปัจจุบัน

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการพัฒนาความฉลาดทางสังคมคนรุ่นใหม่ที่เป็นนักศึกษาปริญญาตรีที่กำลังจะเข้าสู่สังคมการทำงาน ทั้งการทำงานจริงและการฝึกประสบการณ์ทางวิชาชีพ เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้ไปใช้พัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความฉลาดทางสังคมของคนรุ่นใหม่ เพื่อจะสามารถนำผลการวิจัยมาใช้พัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความฉลาดทางสังคมของคนรุ่นใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังเป็นประโยชน์แก่สถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ในการนำผลการศึกษาวิจัยไปวางแผนพัฒนานักศึกษาหรือปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาของตนได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและความจำเป็นเกี่ยวกับการพัฒนาความฉลาดทางสังคมของนักศึกษาปริญญาตรี
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการพัฒนาความฉลาดทางสังคมของนักศึกษาปริญญาตรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความฉลาดทางสังคมสำหรับคนรุ่นใหม่ตามทฤษฎีปัญญาสังคมและทฤษฎีแลกเปลี่ยนทางสังคม ซึ่งกลุ่มเป้าหมายของงานวิจัยคือ คนรุ่นใหม่ที่กำลังจะเข้าสู่สังคมการทำงาน ทั้งการทำงานจริงและการฝึกประสบการณ์ทางวิชาชีพ งานวิจัยนี้เป็นการดำเนินงานวิจัยในระยะแรก คือ การศึกษาความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการพัฒนาความฉลาดทางสังคมของคนรุ่นใหม่ ผู้วิจัยจึงกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเป้าหมายการวิจัย ดังนี้

1.1 ประชากรในการวิจัย คือ นักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 3 ปีการศึกษา 2567 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 440 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ประกอบด้วย

1.2.1 กลุ่มตัวอย่างสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ใช้วิธีการคำนวณด้วยสูตร Yamane (1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน (e) ร้อยละ 5 ได้ขนาดตัวอย่าง จำนวน 210 คน แล้วใช้วิธีสุ่มเลือกแบบไม่เจาะจง

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างสำหรับการสัมภาษณ์รายบุคคล ใช้วิธีสุ่มเลือกแบบกำหนดโควตาจากผู้ตอบแบบสอบถาม 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มที่ไม่มีประสบการณ์ทำงาน และ 2) กลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงานพิเศษระหว่างเรียน กลุ่มละ 5 คน รวม 10 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามสภาพและความจำเป็นของความฉลาดทางสังคมของคนรุ่นใหม่ ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ลักษณะเป็นแบบสอบถามตามมาตรประมาณค่า 4 ระดับ ได้แก่ มาก ค่อนข้างมาก ค่อนข้างน้อย และไม่เลย จำนวนรวม 72 ข้อ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพ ความต้องการ และความจำเป็นของแต่ละตัวบ่งชี้ตามองค์ประกอบทั้งสามประการของความฉลาดทางสังคม จากนั้นตรวจสอบคุณภาพด้วยวิธีให้ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา จำนวน 3 คน ประเมินความตรงเชิงเนื้อหาและคำนวณค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) พบว่ามีค่า IOC ระหว่าง 0.67 – 1.00 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ระดับ 0.50 (วรณีย์ แกมเกตุ, 2555) จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่ง

หนึ่งที่มีลักษณะใกล้เคียงแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้เท่ากับ 0.57 แสดงว่าแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีความเชื่อมั่นในระดับปานกลาง (วรฤณี แกมเกตุ, 2555)

2.2 แบบสัมภาษณ์สภาพและความจำเป็นของความฉลาดทางสังคมของคนรุ่นใหม่ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จำนวน 12 ข้อ เป็นข้อความเกี่ยวกับปัญหา ความสำคัญจำเป็น และความต้องการพัฒนาความฉลาดทางสังคมในแต่ละองค์ประกอบ ซึ่งผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพด้วยวิธีให้ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยากลุ่มเดิม ประเมินความตรงเชิงเนื้อหา และพบว่าทุกข้อคำถามมีดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ระหว่าง 0.67 – 1.00 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยจัดทำแบบสอบถามออนไลน์ (google form) และส่งให้แก่กลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งชี้แจงแนวทางการตอบแบบสอบถาม โดยกำหนดระยะเวลาตอบกลับไว้อย่างน้อย 1 เดือน เมื่อครบกำหนดพบว่ามียกเลิกตัวอย่างตอบกลับครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ (จำนวน 210 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100)

3.2 ผู้วิจัยจำแนกผู้ตอบจากข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามออกเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงานพิเศษระหว่างเรียน จำนวน 92 คน (คิดเป็นร้อยละ 43.80) และกลุ่มไม่มีประสบการณ์ทำงานพิเศษระหว่างเรียน จำนวน 118 คน (คิดเป็นร้อยละ 56.20) จากนั้นจึงติดต่อขอสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มละ 5 คน จำนวน 10 คน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ซึ่งผู้วิจัยชี้แจงสิทธิของผู้ถูกสัมภาษณ์ตามหลักจริยธรรมในการวิจัย ขออนุญาตในการบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์ และเป็นผู้จัดบันทึกคำสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้เวลาสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างประมาณ 50-60 นาทีต่อคน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการตอบแบบสอบถามด้วยวิธีคำนวณค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลความหมายค่าเฉลี่ยเป็น 6 ระดับ ตั้งแต่ต่ำมาก (1.00-1.49) ระดับต่ำ (1.50-2.49) ระดับค่อนข้างต่ำ (2.50-3.49) ระดับค่อนข้างสูง (3.50-4.49) ระดับสูง (4.50-5.49) และระดับสูงมาก (5.50-6.00) (Wright & Masters, 1982; Wright & Stone, 1979) และคำนวณค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI modified) และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา จำนวน 210 คน สามารถวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพและความจำเป็นของความฉลาดทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง

ความฉลาดทางสังคม	สภาพ			ความจำเป็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	แปลความหมาย
1. ความสามารถในการเข้าใจผู้อื่น	4.21	0.40	ค่อนข้างสูง	5.41	0.41	สูง
1.1 ความสามารถในการสังเกตและแยกแยะวัจนภาษาและอวัจนภาษาผู้อื่นที่มีเจตนาเกี่ยวข้องกับการปฏิสัมพันธ์	4.20	0.60	ค่อนข้างสูง	5.42	0.40	สูง

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพและความจำเป็นของความฉลาดทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ความฉลาดทางสังคม	สภาพ			ความจำเป็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปล ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	แปล ความหมาย
1.2 ความสามารถในการวิเคราะห์อารมณ์ความรู้สึก ที่แฝงอยู่ในวัจนภาษาและอวัจนภาษาของผู้อื่น	4.34	0.46	ค่อนข้างสูง	5.46	0.39	สูง
1.3 ความสามารถในการวิเคราะห์ความคิดความ ต้องการที่แฝงอยู่ในวัจนภาษาและอวัจนภาษาของ ผู้อื่น	4.09	0.49	ค่อนข้างสูง	5.38	0.37	สูง
2. ความสามารถในการเข้าใจสถานการณ์ทางสังคม	4.25	0.46	ค่อนข้างสูง	5.42	0.36	สูง
2.1 ความสามารถในการสังเกตและแยกแยะ เรื่องราวหรือข้อมูลของบริบทแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง กับปฏิสัมพันธ์	4.26	0.50	ค่อนข้างสูง	5.42	0.38	สูง
2.2 ความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุของ สถานการณ์ ต่าง ๆ จากข้อมูลทางสังคมที่เกี่ยวข้อง	4.20	0.57	ค่อนข้างสูง	5.42	0.39	สูง
2.3 ความสามารถในการคาดการณ์สถานการณ์ทาง สังคมที่จะเกิดขึ้นตามมาจากการกระทำต่าง ๆ	4.28	0.51	ค่อนข้างสูง	5.42	0.41	สูง
3. ทักษะทางสังคม	4.16	0.46	ค่อนข้างสูง	5.42	0.42	สูง
3.1 ความสามารถในการกำหนดเป้าหมายที่ เหมาะสมของการปฏิบัติตนทางสังคม	4.22	0.49	ค่อนข้างสูง	5.44	0.40	สูง
3.2 ความสามารถในการคิดหรือเลือกวิธีการปฏิบัติ ตนทางสังคมที่เหมาะสม	4.10	0.60	ค่อนข้างสูง	5.42	0.41	สูง
3.3 ความสามารถในการปฏิบัติตนทางสังคมตาม วิธีการที่เลือกอย่างมีประสิทธิภาพ	4.17	0.58	ค่อนข้างสูง	5.41	0.41	สูง
รวม	4.21	0.37	ค่อนข้างสูง	5.42	0.32	สูง

จากตารางที่ 1 พบว่าสภาพความฉลาดทางสังคมโดยรวมในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X}$ =4.21, S.D.=0.37) แต่ความจำเป็นของความฉลาดทางสังคมโดยรวมในระดับสูง ($\bar{X}$ =5.42, S.D.=0.32) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบพบว่าสภาพของทักษะทางสังคมเป็นองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าองค์ประกอบอื่น ๆ ($\bar{X}$ =4.16, S.D.=0.46) ขณะที่ความสามารถในการเข้าใจสถานการณ์ทางสังคม ($\bar{X}$ =4.25, S.D.=0.46) และความสามารถในการเข้าใจผู้อื่น ($\bar{X}$ =4.21, S.D.=0.40) ส่วนความจำเป็นของความสามารถในการเข้าใจสถานการณ์ทางสังคมและทักษะทางสังคมนั้นมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}$ =5.42, S.D.=0.36 และ 0.42 ตามลำดับ) ขณะที่ความสามารถในการเข้าใจผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยรวมต่ำกว่าเล็กน้อยคือ ($\bar{X}$ =5.41, S.D.=0.41)

ตารางที่ 2 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นและลำดับความสำคัญของความฉลาดทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง

ความฉลาดทางสังคม		สภาพ ที่เป็นจริง	สภาพ ที่ควรจะเป็น	PNI modified	ลำดับ
1. ความ สามารถในการ เข้าใจ ผู้อื่น	1.1 ความสามารถในการสังเกตและแยกแยะวัจนภาษาและอวัจนภาษาผู้อื่นที่มีเจตนาเกี่ยวข้องกับการปฏิสัมพันธ์	4.20	5.42	0.29	3
	1.2 ความสามารถในการวิเคราะห์อารมณ์ความรู้สึกที่แฝงอยู่ในวัจนภาษาและอวัจนภาษาของผู้อื่น	4.34	5.46	0.26	5
	1.3 ความสามารถในการวิเคราะห์ความคิดความต้องการที่แฝงอยู่ในวัจนภาษาและอวัจนภาษาของผู้อื่น	4.09	5.38	0.32	1
2. ความ สามารถในการ เข้าใจ สถานการณ์ ทางสังคม	2.1 ความสามารถในการสังเกตและแยกแยะเรื่องราวหรือข้อมูลของบริบทแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์	4.26	5.42	0.27	4
	2.2 ความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุของสถานการณ์ต่าง ๆ จากข้อมูลทางสังคมที่เกี่ยวข้อง	4.20	5.42	0.29	3
	2.3 ความสามารถในการคาดการณ์สถานการณ์ทางสังคมที่จะเกิดขึ้นตามมาจากการกระทำต่าง ๆ	4.28	5.42	0.27	4
3. ทักษะทาง สังคม	3.1 ความสามารถในการกำหนดเป้าหมายที่เหมาะสมของการปฏิบัติตนทางสังคม	4.22	5.44	0.29	3
	3.2 ความสามารถในการคิดหรือเลือกวิธีการปฏิบัติตนทางสังคมที่เหมาะสม	4.10	5.42	0.32	1
	3.3 ความสามารถในการปฏิบัติตนทางสังคมตามวิธีการที่เลือกอย่างมีประสิทธิภาพ	4.17	5.41	0.30	2

จากตารางที่ 2 พบว่าความสามารถในการวิเคราะห์ความคิดความต้องการที่แฝงอยู่ในวัจนภาษาและอวัจนภาษาของผู้อื่น (องค์ประกอบความสามารถในการเข้าใจผู้อื่น) และความสามารถในการคิดหรือเลือกวิธีการปฏิบัติตนทางสังคมที่เหมาะสม (องค์ประกอบทักษะทางสังคม) มีดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ 0.32 รองลงมาคือความสามารถในการปฏิบัติตนทางสังคมตามวิธีการที่เลือกอย่างมีประสิทธิภาพ (องค์ประกอบทักษะทางสังคม) มีดัชนีความต้องการจำเป็นเท่ากับ 0.30 ขณะที่ความสามารถในการวิเคราะห์อารมณ์ความรู้สึกที่แฝงอยู่ในวัจนภาษาและอวัจนภาษาของผู้อื่น (องค์ประกอบความสามารถในการเข้าใจผู้อื่น) มีดัชนีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด คือ 0.26

2. ผลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนักศึกษา จำนวน 10 คน ทั้งที่มีและไม่มีประสบการณ์ทำงานพิเศษ สามารถวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของความฉลาดทางสังคมแต่ละองค์ประกอบได้ดังนี้

2.1 องค์ประกอบที่ 1 การเข้าใจผู้อื่น: นักศึกษาส่วนใหญ่เคยประสบปัญหาเกี่ยวกับการเข้าใจผู้อื่น เช่น ไม่สามารถตีความการสื่อสารที่ซับซ้อนและไม่มีเหตุผล ไม่สามารถตัดสินความถูกต้องของนัยยะที่รับรู้และตีความได้ ดังที่นักศึกษาคนที่ 2 กล่าวว่า “เจอบ่อยมาก โดยเฉพาะกับแฟน ผมไม่สามารถทำความเข้าใจกับสิ่งมีชีวิตชนิดนี้ได้เลย เวลาโกรธเวลาหัว เวลาเศร้า จะไม่สามารถคาดเดาได้ มีความสับสนจนไม่สามารถตีความได้” และตีความนัยยะจากการสื่อสารของผู้อื่นผิดพลาดทำให้เกิดปัญหาตามมา ดังเช่น นักศึกษาคนที่ 4 กล่าวว่า “เคยเจอปัญหา เพราะบางคำพูดที่มีนัยยะแฝงต้องใช้การตีความ

พอเราตีความคำพูดนั้นผิดก็ทำให้เราเข้าใจสิ่งที่อีกฝ่ายจะสื่อผิด เช่น คำพูดเล่นของเพื่อน เพื่อนอาจพูดเล่น ไม่มีเจตนาว่าเรา แต่เราก็เข้าใจผิดไปว่าเพื่อนว่าเรา เพราะเราตีความนัยยะจริง ๆ ของเพื่อนไม่ได้ แล้วก็ต้องมาปรับความเข้าใจทีหลัง” ขณะที่นักศึกษาทุกคนมีความคิดเห็นว่าการเข้าใจผู้อื่นมีความจำเป็นและมีประโยชน์อย่างหลากหลายต่อผู้คนในสังคม เช่น ช่วยทำให้เข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่นทั้งที่เจตนาและไม่เจตนาสื่อสารออกมา ช่วยทำให้มีไหวพริบทางสังคม ประเมินและรับมือสถานการณ์ได้ ช่วยทำให้สามารถแสดงออกทางสังคมอย่างเหมาะสม ลดปัญหาความขัดแย้ง และอยู่ร่วมกันได้ดีขึ้น ดังเช่นนักศึกษาคนที่ 4 กล่าวว่า “คนเราจำเป็นต้องรู้ว่าคนในสังคม มีลักษณะท่าทาง หรือการแสดงออกทางสีหน้า หรือแสดงออกทางความคิดต่าง ๆ เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม การจะอยู่ร่วมกันในสังคมได้ควรรู้จักลักษณะต่าง ๆ ของผู้คน ทำให้เราเข้าใจถึงความต้องการของคน ๆ นั้นมากขึ้น อยู่ร่วมกันง่ายขึ้น และลดปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต” นักศึกษาจึงต้องการพัฒนาความสามารถในการรับรู้และตีความวัจนภาษาและอวัจนภาษาเพื่อจะเข้าใจของผู้อื่นในสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน ดังที่นักศึกษาคนที่ 10 กล่าวว่า “เมื่อเราอยู่ในสังคมร่วมกับคนอื่น ๆ เราไม่สามารถพูดทุกอย่างทุกอย่างได้ หรือบางสิ่งที่พูดออกไปก็ไม่ใช่สิ่งที่รู้สึกจริง ๆ เพราะฉะนั้นคนเราควรรู้ว่าคำพูดหรือการกระทำของใครสักคนมีนัยยะอะไรแฝงอยู่บ้าง”

2.2 องค์ประกอบที่ 2 การเข้าใจสถานการณ์ทางสังคม: นักศึกษาส่วนใหญ่เคยเผชิญสถานการณ์ท้าทายที่ต้องอาศัยการเข้าใจสถานการณ์ทางสังคม เช่น นักศึกษาคนที่ 7 กล่าวว่า “เคยเจอปัญหาอยู่เสมอโดยเฉพาะตอนที่ทำงานสโมสรนักศึกษา ทุกครั้งที่ประชุมมักจะมีเรื่องราวจากหลาย ๆ กลุ่ม เช่น ถูกตั้งคำถามที่ว่าทำไมถึงต้องทำ ทำแล้วได้หน่วยกิตหรือเปล่า และเกิดประโยชน์อย่างไร ทำให้เราต้องตีความถึงเหตุและผลของคำถามเหล่านั้น เพื่อจะได้วางแผนทำงานด้วยกันแบบพอใจทุก ๆ ฝ่าย” อนึ่ง ปัญหาจากการตีความสถานการณ์ทางสังคมไม่ได้ ทำให้นักศึกษาไม่มีโอกาสแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ทำให้ไม่รู้วิธีการแสดงออกทางสังคมที่เหมาะสม ทำให้ไม่สามารถหลีกเลี่ยงสถานการณ์ปัญหาได้ และไม่สามารถตัดสินใจตามถูกต้องของความเข้าใจสถานการณ์ของตนเอง ดังที่ นักศึกษาคนที่ 4 กล่าวว่า “เคยอยู่ในสถานที่ที่มีคนไม่รู้จักรักเยอะ ๆ บางทีที่รู้สึกเหมือนถูกคุกคาม เช่น ถูกจ้องมอง ถูกพูดถึง แต่ก็ไม่มั่นใจสถานการณ์นั้นเป็นการคุกคามไหม หรือเขาไม่ได้คิดอะไร สถานการณ์ที่ดูไม่ออกก็จะมีไม่รู้ว่าจะแสดงออกขณะนั้นยังไง” ซึ่งนักศึกษามีความคิดเห็นว่าการเข้าใจสถานการณ์ทางสังคมเป็นสิ่งที่จำเป็นและเป็นประโยชน์ โดยเฉพาะสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง เพราะการเข้าใจสาเหตุของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและคาดการณ์สิ่งที่เกิดตามมา จะสามารถวางแผนแก้ปัญหา เตรียมการรับมือ หลีกเลี่ยงสถานการณ์ปัญหาที่จะเกิดขึ้น รวมถึงคิดเพื่อแสดงออกต่อสถานการณ์นั้น ๆ อย่างเหมาะสมได้ ดังที่ นักศึกษาคนที่ 6 กล่าวว่า “ควรเข้าใจหรือวิเคราะห์สถานการณ์เป็น เพราะจะได้เตรียมการรับมือที่จะเกิดขึ้นต่อ หรือที่จะเกิดขึ้นแล้ว เข้าใจบริบทของสิ่งที่เกิดขึ้นได้ดี และจะคาดการณ์สถานการณ์ต่อไปได้” นักศึกษาส่วนใหญ่จึงต้องการพัฒนาความสามารถในการรับรู้ ตีความ และคาดการณ์สถานการณ์ที่หลากหลาย เช่น สถานการณ์ความขัดแย้งของผู้อื่น สถานการณ์อันตราย สถานการณ์ในห้องเรียน สถานการณ์ทั่วไปในชีวิตประจำวัน รวมถึงสถานการณ์ในอนาคตต่อการสัมภาษณ์งานด้วย ดังที่ นักศึกษาคนที่ 3 กล่าวว่า “คิดว่าถ้าได้สามารถวิเคราะห์และเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์การไปสัมภาษณ์งานจะเป็นประโยชน์มาก เพราะเราจะต้องเจอคำถามต่าง ๆ จากคนที่สัมภาษณ์ จะได้รู้ว่าควรตอบไปในแนวทางไหน”

2.3 องค์ประกอบที่ 3 ทักษะทางสังคม: นักศึกษาประเมินตนเองว่ามีทักษะทางสังคมในระดับต่ำถึงปานกลาง ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าตนเองรู้เทคนิควิธีการปฏิบัติทางสังคม แต่ยังไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพในทุกสถานการณ์ การไม่สามารถนำเทคนิคทางสังคมไปใช้ได้มีประสิทธิภาพทำให้ประสบปัญหาในการปฏิสัมพันธ์กับผู้คนในสังคม ดังเช่น นักศึกษาคนที่ 10 กล่าวว่า “ถ้ามี 1 - 10 ให้ 7 เพราะคิดว่ารู้ระดับนี้ ไม่ถึงกับมาก แต่ก็ไม่ถึงกับไม่รู้เลยว่าต้องปฏิบัติตัวยังไงในสถานการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ ส่วนอีก 3 เป็นส่วนที่บางอย่างก็ทำไม่ได้ ปัญหาสำคัญสำหรับตัวเองคือเรื่องการปฏิเสธคน เวลาคอนเสิร์ตขอยืมเงินก็รู้ว่าปฏิเสธยังงั้น อึดอัดใจมากแต่ก็ไม่กล้าปฏิเสธ หรืออย่างน้อยก็อยากเจรจาต่อรองกับคนที่มาขอยืมเงิน แต่ก็รู้ว่าควรทำไหม หรือต้องทำยังไงถึงจะไม่เสียความรู้สึกกัน” และนักศึกษาส่วนหนึ่งรักสันโดษ ไม่ชอบ

การเข้าสังคมหรือการปฏิสัมพันธ์กับผู้คนจำนวนมาก แต่รู้เทคนิคและสามารถปฏิบัติตนทางสังคมได้เป็นอย่างดีกับคนในครอบครัว เพื่อนสนิท ผู้ที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกัน และคนที่มีความหน้าที่ต้องดูแลเป็นพิเศษ ดังเช่น นักศึกษาคนที่ 8 กล่าวว่า “รู้วิธีการ แต่ผมเข้าสังคมไม่เก่ง ชอบไปไหนมาไหนคนเดียวเพราะสบายใจและสะดวกใจแบบนี้” ขณะที่นักศึกษาส่วนใหญ่ประสบปัญหาเกี่ยวกับทักษะทางสังคม คือ การปฏิเสธผู้อื่น การเจรจาต่อรอง การเข้าสังคม และส่วนหนึ่งประสบปัญหาการวางตัวเมื่ออยู่ร่วมกับผู้ใหญ่ การใช้ภาษา และการสื่อสารแบบเผชิญหน้า เช่น นักศึกษาคนที่ 6 กล่าวว่า “มีทักษะด้านนี้น้อยมากเลย โดยเฉพาะปัญหาการเข้าหาผู้ใหญ่ ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร ยิ่งถ้าต้องอยู่กับผู้ใหญ่แบบใกล้ชิด จะอึดอัดมาก เพราะไม่รู้ว่าการวางตัวอย่างไรถึงจะถูกต้อง ส่วนกับคนอื่นที่ไม่สนิทก็คิดว่ามีปัญหาเพราะเป็นคนพูดไม่ค่อยเก่ง” ทั้งนี้ นักศึกษามีความคิดเห็นว่าการรู้เทคนิคทางสังคม และการสามารถใช้เทคนิคทางสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นสิ่งที่จำเป็นต่อทุกคนในการดำรงชีวิตในสังคม และเป็นประโยชน์ในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การสื่อสาร การปฏิเสธผู้อื่น การสัมภาษณ์งาน เป็นต้น ช่วยทำให้การดำเนินชีวิตและการทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นไปอย่างราบรื่น ดังที่ นักศึกษาคนที่ 2 กล่าวว่า “ทักษะสังคมมีประโยชน์ทั้งงานและชีวิตประจำวัน เพราะเป็นประโยชน์ต่อการสื่อสารทุกรูปแบบ เช่น ตอนสมัครงาน ช่วงสัมภาษณ์ ถ้ามีทักษะทางสังคมจะสื่อสารแล้วมีความดึงดูดมากกว่าคนอื่น” นักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการพัฒนาทักษะทางสังคมเกี่ยวกับการปฏิเสธผู้อื่น และการเจรจาต่อรอง ส่วนหนึ่งต้องการพัฒนาทักษะทางสังคมเกี่ยวกับการเข้าสังคม เช่น การสานสัมพันธ์กับผู้อื่น การสร้างบรรยากาศที่ดี รวมถึงการวางตัวต่อผู้คนในสถานการณ์ต่าง ๆ และบางคนต้องการพัฒนาทักษะทางสังคมเกี่ยวกับการรับมือผู้ที่ไม่สื่อสารอย่างตรงไปตรงมา ดังที่ นักศึกษาคนที่ 7 กล่าวว่า “อยากเรียนรู้เรื่องการวางตัวกับบุคคลต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การสร้างบรรยากาศความสุข และเรียนรู้วิธีการพูดในโอกาสต่าง ๆ”

สรุปผลและอภิปรายผล

จากข้อมูลที่ได้วิเคราะห์ได้สามารถสรุปและอภิปรายข้อค้นพบรวมถึงประเด็นต่าง ๆ ที่น่าสนใจดังนี้

1. จากการศึกษาเกี่ยวกับความฉลาดทางสังคมของนักศึกษาปริญญาตรี ที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการเข้าใจผู้อื่น ความสามารถในการเข้าใจสถานการณ์ทางสังคม และทักษะทางสังคม พบว่าสภาพความฉลาดทางสังคมของนักศึกษามีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ระดับค่อนข้างสูง ขณะที่ความจำเป็นของความฉลาดทางสังคมของนักศึกษามีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ระดับสูง โดยภาพรวมของสภาพความฉลาดทางสังคมนั้นใกล้เคียงกับข้อค้นพบจากการวิจัยของกาญจน์กมล สุวิทยารัตน์ (2557) ที่ศึกษาความฉลาดทางสังคมในองค์ประกอบที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ ด้านการตระหนักรู้ทางสังคม (การรับรู้ผู้อื่น การเข้าใจผู้อื่น และการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น) ด้านการรู้คิดทางสังคม (การรู้คิดในพฤติกรรม การมีข้อสันเทศทางสังคม และการตัดสินใจทางสังคม) และด้านการมีทักษะทางสังคม (การแสดงออกทางอารมณ์ การแสดงออกทางสังคม และการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม) ของนักศึกษาที่กำลังศึกษาปีที่ 1-4 ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ภาคใต้ จำนวน 900 คน พบว่านักศึกษามีระดับความฉลาดทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.93$, S.D.=0.26) และเอื้อทิพย์ คงกระพันธ์ (2567) ศึกษาความฉลาดทางสังคมตามแนวคิดของ Goleman (2006) ที่ครอบคลุมองค์ประกอบคือการตระหนักรู้ทางสังคมและการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ของนักศึกษาปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 295 คน พบว่านักศึกษามีความฉลาดทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ($\bar{X}=2.22$, S.D.=0.43) สะท้อนว่านักศึกษาปริญญาตรีที่เป็นคนรุ่นใหม่และกำลังจะเข้าสู่สังคมการทำงานทั้งการทำงานจริงและการฝึกประสบการณ์ทางวิชาชีพมีความฉลาดทางสังคมบ้างแต่ยังไม่มากเพียงพอ ดังที่ผลการวิจัยพบว่าสภาพความฉลาดทางสังคมที่เป็นจริงนั้นต่ำกว่าสภาพที่นักศึกษาคิดว่าควรจะเป็นในทุกองค์ประกอบ ทั้งนี้ อาจเพราะนักศึกษามีความคิดเห็นว่าแม้ว่าตนเองสามารถเข้าใจผู้อื่น เข้าใจสถานการณ์ทางสังคม และมีทักษะทางสังคมอยู่บ้างแต่ยังไม่เพียงพอเมื่อเผชิญสถานการณ์ทางสังคมบางสถานการณ์ หรือเห็นว่ยังมีความจำเป็นต่อการ

เผชิญสถานการณ์ในอนาคตและต้องการพัฒนาให้มีเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย Khan and Ali (2019) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการตีความและการสื่อสารทางวัฒนธรรมภาษาและอวัจนภาษาของนักศึกษาปริญญาตรีจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในประเทศปากีสถาน จำนวน 300 คน พบว่านักศึกษาสามารถตีความวัฒนธรรมภาษาและอวัจนภาษาได้ดีแต่พวกเขายังต้องการเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาทักษะดังกล่าวเพิ่มเติม เนื่องจากเห็นว่าตนยังมีช่องว่างในการพัฒนาทักษะการพูดในที่สาธารณะและการสื่อสารในกลุ่ม และเห็นว่าการใช้ภาษาและการแสดงออกทางอารมณ์มีความสำคัญต่อการสื่อสารแต่ยังมีการใช้ไม่สอดคล้องกันในบางสถานการณ์ (Khan & Ali, 2019)

2. แม้นักศึกษาจะมีระดับความฉลาดทางสังคมอยู่ในระดับค่อนข้างสูงทุกด้าน แต่ยังรับรู้ว่ามีอุปสรรคในการพัฒนาเพิ่มเติม โดยเฉพาะในด้านการเข้าใจผู้อื่นและการเข้าใจสถานการณ์ทางสังคม ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างทักษะทางสังคมที่เหมาะสมสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีความหลากหลายและซับซ้อนในปัจจุบัน อีกทั้งนักศึกษาที่ให้สัมภาษณ์ทุกคนมีความคิดเห็นว่าความฉลาดทางสังคมเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตในสังคม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาต้องเผชิญสถานการณ์ท้าทายที่หลากหลาย อาทิ การปรับตัวเข้าสู่ชีวิตมหาวิทยาลัย การสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนใหม่ การปรับตัวกับวิธีการเรียนการสอนของอาจารย์ (Tinto, 1993) การเรียนและการทำงานกลุ่มที่มีความกดดันสูง (Misra & McKean, 2000) การประสบปัญหาทางการเงิน เช่น ค่าเล่าเรียน ค่าครองชีพ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา (Perkins & Neumayer, 2014) ตลอดจนความไม่แน่นอนในอนาคต เช่น การหางานหลังจบการศึกษา หรือการเลือกเส้นทางอาชีพที่เหมาะสม (Gati & Asher, 2001) ทำให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของความฉลาดทางสังคมว่าเป็นสิ่งที่จะช่วยให้สามารถจัดการสถานการณ์ที่ต้องเผชิญทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ Kihlstrom and Cantor (2000) ที่กล่าวว่าผู้ที่มีความฉลาดทางสังคมจะสามารถปรับตัวตามบริบททางสังคม สามารถแก้ไขข้อขัดแย้ง สร้างความสัมพันธ์เชิงบวกในกลุ่ม ทำให้สร้างและดูแลความสัมพันธ์ที่เป็นมิตรได้ (Kihlstrom & Cantor, 2000) ซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จในด้านต่าง ๆ ของชีวิต ทั้งการศึกษา การทำงาน และการสร้างเครือข่ายทางสังคม (Kihlstrom & Cantor, 2000) ดังนั้นความฉลาดทางสังคมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการทำงานและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น อนึ่ง ความคิดเห็นของนักศึกษาที่พบยังสอดคล้องกับ Parker and Axtell (2001) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางสังคมและความสำเร็จทางการศึกษารวมถึงการปรับตัวในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักศึกษาปริญญาตรีจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในประเทศอังกฤษ จำนวน 300 คน พบว่าความฉลาดทางสังคมความสัมพันธ์ทางบวกที่มีนัยสำคัญระหว่างความฉลาดทางสังคมและความสำเร็จทางการศึกษา ($r = 0.45, p < 0.01$) โดยพวกเขาอภิปรายว่านักศึกษาที่มีความฉลาดทางสังคมสูงมักจะสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนและอาจารย์ ซึ่งส่งผลดีต่อการปรับตัวในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะต่าง ๆ (Parker & Axtell, 2001) การพัฒนาความฉลาดทางสังคมจึงถือเป็นสิ่งสำคัญที่สามารถช่วยให้นักศึกษาเตรียมความพร้อมสำหรับการเผชิญกับความท้าทายในสภาพแวดล้อมการศึกษาและในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

นักศึกษา ผู้ที่สนใจ และสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ออกแบบหลักสูตรหรือการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางสังคมแก่นักศึกษาที่กำลังจะเข้าสู่สังคมการทำงาน เช่น การฝึกอบรมระยะสั้นก่อนฝึกประสบการณ์ทางวิชาชีพ หรือการฝึกอบรมก่อนสำเร็จการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้ที่สนใจสามารถศึกษาเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความฉลาดทางสังคมของคนรุ่นใหม่ที่มีคุณลักษณะแตกต่างกัน เช่น สาขาวิชา ภูมิปัญญา หรือประสบการณ์ทำงานพิเศษ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะเฝ้าติดตามมากขึ้น ศึกษาปัจจัยภายในและภายนอกที่สัมพันธ์กับระดับความฉลาดทางสังคมของบุคคล และศึกษาอิทธิพลของความฉลาดทางสังคมที่มีต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่นหรือการเผชิญสถานการณ์ที่ท้าทายในบริบทชีวิตจริง เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนาภรณ์ สุธิตารัตน์. (2557). การศึกษาและพัฒนาความฉลาดทางสังคมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคใต้. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 28(86), 126-151.
- เดชา เดชะวัฒน์ไพศาล. (2552). การรับรู้คุณลักษณะของเจนเนอเรชั่นวายและแรงจูงใจในการทำงาน: มุมมองระหว่างเจนเนอเรชั่นต่างๆ ในองค์กร. *จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์*, 31(121), 1-25.
- ทัชชา สุริโย, อมราพร สุรการ และอัสรา ประเสริฐสิน. (2559). การพัฒนาโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางสังคม สำหรับวัยรุ่นกลุ่มเสี่ยงต่อภาวะซึมเศร้า. *วารสาร Veridian E-Journal Silpakorn (Humanities, Social Sciences, and Arts)*, 9(1), 582-597.
- บุญชม สุวรรณภา. (2555). การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร. *สุริยาสาน*.
- ยุวดี คาคการณ์ไกล. (2542). สถานการณ์ด้านสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยจากอดีตสู่ปัจจุบัน. โครงการตำรากรมอนามัย สำนักงานวิชาการ.
- วรรณิ แกมเกตุ. (2555). *วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2559). *สุขภาพคนไทย 2559: ตายดี วิธีที่เลือกได้*. อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- อัฐญา แพทย์ศาสตร์ และพัชรินทร์ รุจิรานุกุล. (2562). แนวทางส่งเสริมความฉลาดทางสังคมของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. *วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี*, 16(3), 145-154.
- เอื้อทิพย์ คงกระพันธ์. (2567). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางสังคมของนักศึกษา. *วารสารจิตวิทยามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต*, 14(1), 29-40.
- Dunbar, R. I. M., & Schultz, S. T. (2007). Evolution in the social brain. *Sciences*, 317(5843), 1344-1347.
- Gati, I., & Asher, I. (2001). Deciding on a career: The role of career decision-making self-efficacy and career decision-making styles. *Journal of Career Assessment*, 9(3), 267-284.
- Hershat, A., & Epstein, M. (2010). Millennials and the world of work: An organization and management perspective. *Journal of Business and Psychology*, 25(2), 211-223.
- Kaukiainen, A., Björkqvist, K., Lagerspetz, K. Y. H., & Österman, K. (1999). The relationship between social intelligence, empathy, and three types of aggression. *Aggressive Behavior*, 25(2), 81-89.
- Khan, M. A., & Ali, S. (2019). Understanding verbal and nonverbal communication skills among undergraduate students: A study of selected universities in Pakistan. *International Journal of Humanities and Social Science Research*, 9(2), 45-52.
- Kihlstrom, J. F., & Cantor, N. (2000). Social intelligence. In R. J. Sternberg (Ed.), *Handbook of intelligence* (pp. 359-379). Cambridge University Press.

- Militaru, M. (2018). What is social intelligence? *Revista Universitară de Sociologie*, 9, 83–93.
- Misra, R., & McKean, M. (2000). College Students' Academic Stress and Its Relationship to Their Anxiety, Time Management, and Leisure Satisfaction. *American Journal of Health Studies*, 16(1), 41-47.
- Parker, J. D. A., & Axtell, R. (2001). Social intelligence and academic success: A study of the relationship between social intelligence and academic performance in college students. *Journal of Educational Psychology*, 93(2), 300–310.
- Perkins, R., & Neumayer, E. (2014). Geographies of educational mobilities: Exploring the uneven flows of international students. *Theorizing student mobility*, 1–20.
- Thorndike, E. L. (1920). Intelligence and its use. *Harper's Magazine*, 140, 227–235.
- Tinto, V. (1993). *Leaving college: Rethinking the causes and cures of student attrition*. University of Chicago Press.
- Urick, M. J., Hollensbe, E. C., Masterson, V. S., & Lyons, S. T. (2016). Understanding and managing intergenerational conflict: An examination of influences and strategies. *Work, Aging and Retirement*, 3(2), 166–185.
- Wright, B. D., & Masters, G. N. (1982). *Rating scale analysis: Rasch measurement*. Mesa Press.
- Wright, B. D., & Stone, M. H. (1979). *Best Test Design: Rasch Measurement*. Mesa Press.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). Harper and Row.

**การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี**
**The Quality System Management of World-Class Standard School under the
Secondary Educational Service Area Office Kanchanaburi**

นิติมา รุจิเรขาสวรรณ¹ และ พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์²
Nitima Rujirekhasuwan¹ and Pongsak Ruamchomrat²

Received: September 14, 2024; Revised: November 4, 2025; Accepted: November 11, 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารจัดการคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล จำแนกตามประสิทธิภาพการทำงานและขนาดโรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู จำนวน 278 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามการปฏิบัติการบริหารจัดการคุณภาพฯ แบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา 0.67-1.00 และความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบแบบที ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารจัดการคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล ในภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากโดยเรียงจากด้านที่สูงสุดไปหาต่ำสุด คือ ด้านคุณภาพของผู้บริหารโรงเรียน ด้านระบบการบริหารจัดการ ด้านปัจจัยพื้นฐาน และด้านเครือข่ายร่วมพัฒนา ตามลำดับ 2) การเปรียบเทียบการบริหารจัดการคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล จำแนกตามประสิทธิภาพการทำงาน ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามขนาดโรงเรียนในภาพรวมและรายด้านทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 นั่นคือ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีการปฏิบัติมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่

คำสำคัญ: การบริหารจัดการคุณภาพ, โรงเรียนมาตรฐานสากล

ABSTRACT

This research aimed to study and compare the quality management of international standard schools classified by work experience and school size. The sample consisted of 278 teachers selected through stratified random sampling. The research instrument was a five-point rating scale questionnaire on quality management practices, with content validity ranging from 0.67 to 1.00 and a reliability coefficient of 0.97. The statistical methods used for data analysis included percentage, mean, standard deviation, one-way analysis of variance (ANOVA), and t-test. The findings were as follows 1) The overall quality management of international standard schools, as well as each aspect, was at a high level. When ranked from highest to lowest, the aspects were: quality of school administrators, management systems, basic factors, and development networks, respectively. 2) The comparison of quality management classified by work experience showed no significant differences overall or in any aspect. However, when classified by school size, there were statistically significant differences at the 0.05 level, indicating that extra-large schools demonstrated higher levels of quality management practices than large schools.

Keywords: Quality Management, World-Class Standard Schools

¹นักศึกษาปริญญาโทสาขาการบริหารการศึกษา, หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี,
E-mail: amitin.swkj@gmail.com

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, E-mail: pongsak@kru.ac.th

¹Master's Degree Student in Educational Administration, Master of Education Program, Faculty of Education, Kanchanaburi Rajabhat University, E-mail: amitin.swkj@gmail.com

²Assist. Prof. Dr., Faculty of Education, Kanchanaburi Rajabhat University, E-mail: pongsak@kru.ac.th

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ได้กำหนดเป้าหมายของการจัดการศึกษาไว้เพื่อให้ประชากรไทยทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานอย่างทั่วถึง นักเรียนได้รับการบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพสูง ระบบการศึกษาที่สามารถพัฒนานักเรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ การจัดการเรียนการสอนอย่างมีมาตรฐาน ระบบการบริหารจัดการที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ พัฒนาประชากรไทยให้เป็นพลเมืองดี มีทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับบริบทและการเปลี่ยนแปลงของโลก มุ่งพัฒนาประเทศไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ มีคุณธรรม ลดความเหลื่อมล้ำภายในประเทศ ทำให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืน ซึ่งถือเป็นการลงทุนทางการศึกษาที่คุ้มค่า โรงเรียนมาตรฐานสากล เป็นนวัตกรรมจัดการศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนำมาใช้ในการยกระดับการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานเทียบเท่าสากล เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี 2553 กับโรงเรียนนำร่องจำนวน 500 โรงเรียน ทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ปัจจุบันมีโรงเรียน ในโครงการจำนวน 1,842 โรงเรียน ด้วยการให้โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนบรรลุคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และเพิ่มเติมสาระการเรียนรู้ความเป็นสากล การขับเคลื่อนการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากลมีวัตถุประสงค์สำคัญ 3 ประการ คือ พัฒนาผู้เรียนให้มี ศักยภาพเป็นพลโลก จัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล และการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพตามแนวทาง เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (office of basic education commission: OBECQA) การดำเนินงานในโรงเรียนมาตรฐานสากล จึงถือเป็นการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมการยกระดับคุณภาพการศึกษาไทยสู่มาตรฐานสากล โดยภาพความสำเร็จของโรงเรียนมาตรฐานสากล สามารถพิจารณาได้จากผลการดำเนินงานที่เป็นเลิศของโรงเรียนมาตรฐานสากล ซึ่งประกอบด้วย 1) คุณลักษณะของผู้เรียนที่มี ศักยภาพเป็นพลโลก ได้แก่ เป็นเลิศทางวิชาการ สื่อสารสองภาษา ล้ำหน้าทางความคิด ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ และร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคม 2) การจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากลและ 3) การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพตาม เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565)

การบริหารจัดการระบบคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากลเป็นกลไกสำคัญซึ่งได้รับการยอมรับว่าเป็นระบบที่จะพัฒนาองค์กรให้มีผลการดำเนินงานที่เป็นเลิศ เป็นการบริหารจัดการที่นำเอาระบบของการจัดการที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับความ ต้องการและความพึงพอใจของลูกค้า ซึ่งก็คือผู้ปกครองและนักเรียน โดยมีการปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการให้เป็นเลิศอย่างต่อเนื่อง เป็นภารกิจที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาของชาติ เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา โดยจะต้องอาศัยความร่วมมือในการดำเนินการ ตั้งแต่ระดับสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัด ตลอดจนถึงชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกระดับ ให้ดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน ประกอบด้วย การวางแผนคุณภาพ การดำเนินการควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบและประเมินคุณภาพและการพัฒนาคุณภาพ (จักรกริ โพธิ์ศรี, 2560; สุวดี อุปปินใจ และคณะ, 2565) ทั้งนี้คุณภาพหรือเป้าหมายที่เป็นตัวบ่งชี้สำคัญของความสำเร็จในการดำเนินงานของโรงเรียนมาตรฐานสากล ด้านการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพตามกรอบแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพของผู้บริหารโรงเรียน ด้านระบบการบริหารจัดการ ด้านปัจจัยพื้นฐาน และด้านเครือข่ายร่วมพัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2563)

อย่างไรก็ตาม จากการกำกับติดตามการดำเนินงานของโรงเรียนมาตรฐานสากล พบว่าผลการประเมินสมรรถนะผู้เรียนตามมาตรฐานสากลของนักเรียนไทยลดลงอย่างต่อเนื่อง ทำให้สังคมทั้งภายในประเทศและต่างประเทศสรุปและเชื่อว่าคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยยังอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับคุณภาพการศึกษาของนานาชาติ ส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือและภาพลักษณ์ของประเทศ นอกจากนั้น เสียงสะท้อนของสังคมทั่วไปยังบ่งชี้ให้เห็นว่า ทักษะและความสามารถที่

จำเป็นของนักเรียน ได้แก่ ทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รวมถึงทักษะและความสามารถด้านเทคโนโลยี และทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นของนักเรียนยังไม่อยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565) ประกอบกับสุวิทย์ กุลณิม (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 พบว่า ปัญหาในการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากลที่อยู่ในอันดับสูงสุด ได้แก่ ปัญหาด้านการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ และจากข้อมูลของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำนวน 11 โรงเรียน พบว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินำขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2565 ในบางโรงเรียนมีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโรงเรียนในระดับประเทศ และมีโรงเรียนที่ผ่านการประเมินโครงการการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) เพียง 4 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี, 2566) และจากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี พบว่า โรงเรียนยังวางแผนกลยุทธ์เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติไม่ชัดเจน ห้องปฏิบัติการ สื่อ สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนรู้สู่สากลยังไม่เพียงพอและไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนให้เทียบเคียงกับมาตรฐานสากล (อรณิชา คชนา, 2566)

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี เพื่อผู้บริหารสถานศึกษาจะนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการศึกษาวิจัยมาใช้สำหรับวางแผนงาน ปรับปรุง พัฒนาโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรีให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน

สมมติฐานการวิจัย

ครูที่มีประสบการณ์การทำงาน และขนาด สถานศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติการบริหาร จัดการคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำนวน 1,003 คน จากโรงเรียน จำนวน 11 แห่ง

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำนวน 278 คน ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p.607-610) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามขนาดโรงเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (checklist) เกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของขนาดโรงเรียน จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ของลิเคอร์ท จำนวน 40 ข้อ เกี่ยวกับการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีซึ่งมี 4 ด้าน ด้านละ 10 ข้อ ดังนี้ 1) ด้านคุณภาพของผู้บริหารโรงเรียน 2) ด้านระบบการบริหารจัดการ 3) ด้านปัจจัยพื้นฐาน และ 4) ด้านเครือข่ายร่วมพัฒนา

2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.2.1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล

2.2.2 วิเคราะห์ข้อมูลในการสร้างเครื่องมือเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล มี 4 ด้าน คือ ด้านคุณภาพของผู้บริหารโรงเรียน ด้านระบบการบริหารจัดการ ด้านปัจจัยพื้นฐาน ด้านเครือข่ายร่วมพัฒนา

2.2.3. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างเครื่องมือ ตามแนวคิดในการวิจัยของกระทรวงศึกษาธิการ (2565) และวัตถุประสงค์เป็นหลัก จำนวน 1 ชุด ประกอบด้วย 2 ตอน

2.2.4. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของคำถาม นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

2.2.5. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรง (validity) เพื่อหาความสอดคล้องในด้านความเที่ยงตรงในด้านเนื้อหา ความเหมาะสม ความชัดเจนและความถูกต้องของการใช้ภาษาแล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (index of congruence: IOC) โดยพิจารณาความเที่ยงตรงจากดัชนีความสอดคล้อง คือ เกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 0.50 ขึ้นไปจึงถือว่าข้อคำถามนั้นมีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.67 จำนวน 1 ข้อ ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 จำนวน 39 ข้อ

2.2.6. นำเครื่องมือที่ได้ปรับปรุงจากคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระแล้วไปทดลองใช้ (tryout) กับครูผู้สอนโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (reliability) วิเคราะห์สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบัก การพิจารณาความเชื่อมั่นดูจากค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นที่ต้องมีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 0.75 ขึ้นไป พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

2.2.7. นำผลที่ได้มาพิจารณาปรับปรุง และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามทางออนไลน์ โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนเพื่อแจกให้กับครูในโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 278 ชุด และผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเอง ได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 278 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบแบบที

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี มีผลการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 1 การบริหารจัดการคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล

การบริหารจัดการคุณภาพ ของโรงเรียนมาตรฐานสากล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. ด้านคุณภาพของผู้บริหารโรงเรียน	4.48	0.46	มาก
2. ด้านระบบการบริหารจัดการ	4.41	0.51	มาก
3. ด้านปัจจัยพื้นฐาน	4.38	0.61	มาก
4. ด้านเครือข่ายร่วมพัฒนา	4.36	0.61	มาก
รวมเฉลี่ย	4.41	0.48	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารจัดการคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติระดับมากทุกด้าน คือ ด้านคุณภาพของผู้บริหารโรงเรียน ($\bar{X} = 4.48$) รองลงมาคือ ด้านระบบการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 4.41$) ด้านปัจจัยพื้นฐาน ($\bar{X} = 4.38$) และด้านเครือข่ายร่วมพัฒนา ($\bar{X} = 4.36$)

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบการบริหารจัดการคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ			ประสบการณ์ทำงาน				F	Sig.
ของโรงเรียนมาตรฐานสากล	น้อยกว่า 5 ปี		5-10 ปี		มากกว่า 10 ปี			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านคุณภาพของผู้บริหาร โรงเรียน	4.45	0.37	4.49	0.42	4.48	0.53	0.14	0.872
2. ด้านระบบการบริหารจัดการ	4.30	0.51	4.43	0.48	4.44	0.53	1.34	0.264
3. ด้านปัจจัยพื้นฐาน	4.20	0.67	4.43	0.62	4.40	0.56	2.46	0.088
4. ด้านเครือข่ายร่วมพัฒนา	4.24	0.69	4.39	0.54	4.37	0.65	1.05	0.352
รวมเฉลี่ย	4.30	0.47	4.43	0.45	4.42	0.51	1.45	0.236

จากตารางที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบการบริหารจัดการคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการบริหารจัดการคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล จำแนกตามขนาดโรงเรียน

การบริหารจัดการคุณภาพของโรงเรียน มาตรฐานสากล	ขนาดโรงเรียน				t	Sig.
	ขนาดใหญ่		ขนาดใหญ่พิเศษ			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านคุณภาพของผู้บริหารโรงเรียน	4.32	0.42	4.54	0.46	-3.66**	0.000
2. ด้านระบบการบริหารจัดการ	4.32	0.43	4.45	0.53	-2.06*	0.041
3. ด้านปัจจัยพื้นฐาน	4.12	0.68	4.47	0.55	-4.40**	0.000
4. ด้านเครือข่ายร่วมพัฒนา	4.14	0.70	4.44	0.56	-3.68**	0.000
รวมเฉลี่ย	4.22	0.47	4.47	0.47	-3.94**	0.000

* มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า การเปรียบเทียบการบริหารจัดการคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล จำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยรายคู่ ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านระบบการบริหารจัดการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้านคุณภาพของผู้บริหารโรงเรียน ด้านปัจจัยพื้นฐาน และด้านเครือข่ายร่วมพัฒนา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ ขนาดโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีการปฏิบัติมากกว่าขนาดโรงเรียนขนาดใหญ่

สรุปผลและอภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การบริหารจัดการคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี มีการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (office of the basic education commission quality award: OBECQA) ภายใต้เป้าหมายและตัวชี้วัดภาพความสำเร็จของโรงเรียนมาตรฐานสากล ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพของผู้บริหารโรงเรียน ด้านระบบการบริหารจัดการ ด้านปัจจัยพื้นฐาน และด้านเครือข่ายร่วมพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิทย์ โคตรวงศ์ (2558) ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของเมธี ทองคำ (2558) ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการระบบคุณภาพในโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของสายรุ่ง มีหลาย (2560) ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการระบบคุณภาพในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

2. การเปรียบเทียบการบริหารจัดการคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล จำแนกตามประเภทการทำงาน พบว่า ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนมาตรฐานสากลต่างดำเนินการไต่ถามเป้าหมาย และเป็นไปตามมาตรฐานของโรงเรียนมาตรฐานสากล ดังนั้น ครูผู้สอนในโรงเรียนมาตรฐานสากลทุกแห่งจึงได้รับการอบรม พัฒนาความรู้ความสามารถด้วยวิธีการที่เหมาะสม และได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเมธี ทองคำ (2558) ผลการวิจัยพบว่า

การบริหารจัดการระบบคุณภาพในโรงเรียนมาตรฐานสากล จำแนกตามประสบการณ์การทำงานมีระดับการบริหารจัดการระบบคุณภาพไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของประภัสสร ทิพนองแวง (2560) ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่ต่างกัน ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

การเปรียบเทียบการบริหารจัดการคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล จำแนกตามขนาดโรงเรียน ในภาพรวมมีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีความพร้อมของปัจจัยที่จะนำมาสนับสนุนการบริหารจัดการระบบคุณภาพมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ เช่น งบประมาณ ชุมชน บุคลากร อาคารสถานที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเมธี ทองคำ (2558) ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีระดับการปฏิบัติมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของสายรุ่ง มีหลาย (2560) ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการระบบคุณภาพจำแนกตามขนาดโรงเรียนในภาพรวมแตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของอณัส ชาดัดคาน และคณะ (2565) ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล จำแนกตามขนาดสถานศึกษามีความแตกต่างกัน เช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้หรือข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพของโรงเรียนเป็นไปเพื่อยกระดับคุณภาพโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ และประสบความสำเร็จ มีรูปแบบในการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างชัดเจน
2. สถานศึกษาควรที่มีการประเมิน กำกับติดตามผลการบริหารจัดการ ทั้งด้านคุณภาพผู้เรียน การจัดการเรียนการสอน และระบบการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ
3. สถานศึกษาควรพัฒนาให้มีระบบการจัดการความรู้ (KM) เพื่อพัฒนานักเรียนและบุคลากร ให้สามารถเผยแพร่ต่อยอดความรู้ที่ได้รับสู่การสร้างนวัตกรรมหรือวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (best practice) ของโรงเรียนได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี
2. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี
3. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). *แนวทางการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมาตรฐานสากล ฉบับแก้ไข 2565*. กระทรวง.
- จักรี โพธิ์ศรี. (2560). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพในโรงเรียนมาตรฐานสากล จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]*. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประภัสสร ทิพนองแวง. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เมธี ทองคำ. (2558). *การบริหารจัดการระบบคุณภาพในโรงเรียนมาตรฐานสากลของ โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]*. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สายรุ่ง มีหลาย. (2560). *การศึกษาศาสนาการบริหารจัดการระบบคุณภาพในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]*. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี. *ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET)*. สืบค้น 14 กรกฎาคม 2566, จาก <http://bigdata.sesaok.go.th/tableOnet.php?op=5.1>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School) ป ร ับ ป ร ุง พ .ศ . 2561*. สืบ ค ้น 20 ก ร ก ฎ า ค ม 2566, จ า ก https://oer.learn.in.th/search_detail/result/190264
- สุวดี อุปปินใจ, พูนชัย ยาวีราข, ไพโรจน์ ด้วนนคร, ประเวศ เวชชะ, เพ็ญพิศุทธิ์ ใจสนิท, จิตราต์น์ สุขประภากรณ์, สรช แก้วคำฟู, เอกชัย อ้ายม่าน, ดารณีย์ พยัคฆ์กุล และกรรณิการ์ นารี. (2565). ระบบและกลไกการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต. *วารสารศิลปการจัดการ*, 6(3), 1369-1361.
- สุวิทย์ กุลนิม. (2563). *แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]*. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สุวิทย์ โคตรวงษ์. (2558). *การบริหารจัดการระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]*. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- อนัส ขาดัดคาน, นิลรัตน์ นวกิจไพฑูรย์ และ บุรินทร์ภักดิ์ พรหมมาศ. (2565). การบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์*, 7(2), 223-237.
- อรณิชา คชนา. (2566, กันยายน 15). *ผู้อำนวยการโรงเรียน. โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ กาญจนบุรี*. สัมภาษณ์.
- Cronbach, L. J. (1951). *Essentials of psychological tests*. Row Publisher.
- Krejcie, R. V., and Daryle W. M. (1970). Determining sample size for research activities. *Journal for Educational and Psychological Measurement*, 607-610.
- Likert, R. (1967). *The method of constructing and attitude scale: In attitude theory and measurement*. John Wiley & Sons.

ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีที่มีต่อ ความสามารถ ในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

The Effects of Cooperative Learning Management by CIRC Technique on Reading Comprehension Ability in Thai Language of Prathomsuksa 3 Students

วรณูช บัวลง^{1*} และ บัณฑิตา อินสมบัติ²

Woranuch Bualong^{1*} and Bantita Insombat²

Received: October 19, 2024; Revised: November 3, 2025; Accepted: November 10, 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซี 2) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีกับเกณฑ์ร้อยละ 70 กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีความเหมาะสมมากที่สุด 2) แบบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ มีค่าความเที่ยงตรงระหว่าง 0.67 - 1.00 ค่าความยากระหว่าง 0.23 - 0.80 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.20 - 0.64 และค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.81 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีกรณีกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน การทดสอบค่าทีแบบกลุ่มเดียว ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซี มีคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซี มีความสามารถในการอ่านจับใจความได้ร้อยละ 75 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปคือ 1) ควรมีการขยายขอบเขตของประชากรในการทำวิจัยครั้งต่อไปเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซี 2) ควรทำวิจัยผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีร่วมกับวิชาอื่น ๆ

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ, เทคนิคซีไออาร์ซี, ความสามารถในการอ่านจับใจความ

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) compare the reading comprehension ability of students before and after receiving the cooperative learning management by CIRC technique, 2) compare the reading comprehension ability of students after receiving the cooperative learning management by CIRC technique with the criteria of 70 %. The sample consisted of 30 Prathomsuksa 3 students at Nakhon Sawan Rajabhat University Demonstration School. The research instruments included 1) the lesson plans with the highest level of appropriateness, 2) the 30 items of reading comprehension ability test with the validity between 0.67- 1.00, the difficulty between 0.23- 0.80, the discrimination between 0.20 - 0.64, and the reliability as 0.81. Data were analyzed by using mean, standard deviation, t-test for dependent sample and t-test for one sample. The research findings were as follows: 1) the students who received the cooperative learning management by CIRC technique had the reading comprehension ability after learning higher than before statistically significant at the .05 level 2) the students who received the cooperative learning management by CIRC technique had the reading comprehension ability after learning higher than the criteria of 70 % statistically significant at the .05 level. For the next research suggestions: 1) should be expanded the scope of the population to compare the results of the cooperative learning management by CIRC technique. 2) should be conducted the research on the effects of the cooperative learning management by CIRC technique with other subjects.

Keywords: Cooperative Learning Management, CIRC Technique, Reading Comprehension Ability

¹*นักศึกษานิเทศศาสตร์โทสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์,

E-mail: woranuch@nsru.ac.th (*Corresponding author)

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, E-mail: Bantita.i@nsru.ac.th

¹Master's Degree Student in Curriculum and Instruction Program, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University,
E-mail: woranuch@nsru.ac.th (*Corresponding author)

²Assistant Professor Dr., Curriculum and Instruction Program, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University,
E-mail: Bantita.i@nsru.ac.th

บทนำ

ในยุคข้อมูลข่าวสารนี้ การอ่านนับว่ามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง ทำให้รู้ข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง และยังทำให้เป็นคนทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์โลก โดยกระทรวงศึกษาธิการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 1 การอ่าน มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน โดยได้กำหนดตัวชี้วัดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ไว้ คือ 1) อ่านออกเสียงคำ ข้อความ เรื่องสั้น ๆ และบทร้อยกรองง่าย ๆ ได้ถูกต้องคล่องแคล่ว 2) อธิบายความหมายของคำและข้อความที่อ่าน 3) ตั้งคำถามและตอบคำถามเชิงเหตุผล เกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน 4) ลำดับเหตุการณ์และคาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่านโดยระบุเหตุผลประกอบ 5) สรุปความรู้และข้อคิดจากเรื่องที่อ่านเพื่อนำไปในชีวิตประจำวัน 6) อ่านหนังสือตามความสนใจอย่างสม่ำเสมอ และนำเสนอเรื่องที่อ่าน 7) อ่านข้อเขียนเชิงอธิบายและปฏิบัติตามคำสั่งหรือข้อเสนอแนะ 8) อธิบายความหมายของข้อมูลจากแผนภาพ แผนที่ และแผนภูมิ 9) มีมารยาทในการอ่าน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

การอ่านจับใจความเป็นสิ่งที่สำคัญที่ช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการอ่านได้เป็นอย่างดี การอ่านจับใจความ คือ การอ่านที่มุ่งค้นหาสาระของเรื่องหรือของหนังสือแต่ละเล่มว่า คืออะไร ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) ส่วนที่เป็นใจความสำคัญ และ 2) ส่วนที่ขยายใจความสำคัญหรือส่วนประกอบเพื่อให้เรื่องชัดเจนยิ่งขึ้น ในกรณีเรื่องที่อ่านมีย่อหน้าเดียว ในย่อหน้านั้นจะมีใจความสำคัญอย่างหนึ่ง นอกจากนั้นเป็นส่วนขยายใจความสำคัญ หรือส่วนประกอบซึ่งอาจมีได้หลายประเด็น (แววมยุรา เหมือนนิล, 2553) และเป็นทักษะที่นำไปสู่ความสำเร็จในการเรียนที่เป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาระดับสูงขึ้นไปผู้เรียนจะต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการอ่านเพื่อเรียนรู้ เข้าใจ และระลึกถึงสาระสำคัญที่อธิบายมาในตำราเดิมได้ การอ่านจับใจความเป็นหัวใจของการอ่านซึ่งจะเป็นผลให้เข้าใจจุดมุ่งหมายสำคัญของเรื่องที่อ่านได้การเก็บใจความสำคัญจะเป็นพื้นฐานการแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์ วิจัย หรือศึกษาค้นคว้าเป็นพิเศษในเรื่องสั้น ๆ ต่อไป (พันธุ์ทิพา หลาบเลิศบุญ, 2550) ถึงแม้ว่าภาษาไทยจะมีความสำคัญอย่างยิ่ง แต่ผลการเรียนในสาระดังกล่าวก็ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรเห็นได้จากผลการประเมินการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากการทดสอบ (NT) ปีการศึกษา 2565 พบว่า ความสามารถด้านภาษาไทยของกลุ่มโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ มีคะแนนเฉลี่ย 61.30 คะแนน เมื่อพิจารณาตามมาตรฐานและตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับความสามารถด้านการอ่านจับใจความ พบว่า มีคะแนนเฉลี่ย 58.48 คะแนน ซึ่งมีผลการทดสอบยังไม่เป็นที่น่าพอใจ และจากการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการเรียนการสอนภาษาไทยของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ พบว่า ปัจจุบันครูผู้สอนส่วนใหญ่มีรูปแบบการสอนแบบบรรยาย ซึ่งไม่สามารถแก้ไขปัญหาการอ่านจับใจความของผู้เรียนได้ การจะสอนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ผู้สอนจะต้องไม่เน้นการบรรยาย โดยให้ผู้เรียนได้ร่วมมือ ทำกิจกรรม มีส่วนร่วมในการคิด การสร้างบรรยากาศทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในชั้นเรียน สิ่งเหล่านี้จะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและเห็นความสำคัญของการเรียนมากขึ้น ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความเบื่อหน่ายในการอ่าน เมื่อเห็นข้อความที่มีความยาวในแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบจะไม่สนใจอ่านต่อจนจบ ซึ่งอาจเกิดจากผู้เรียนไม่มีแรงจูงใจในการอ่านเนื้อหาหรือบทอ่านอาจไม่ตรงกับประสบการณ์และความสนใจของผู้เรียน จึงส่งผลให้ไม่สามารถพัฒนาให้ทักษะการอ่านจับใจความ ให้มีผลสัมฤทธิ์เป็นที่น่าพึงพอใจ ครูจึงต้องค้นหาสื่อที่ทันสมัย เพื่อเป็นแรงจูงใจให้กับนักเรียน ดังคำกล่าวของ วิจารย์ พานิช (2556) ที่ว่า ครูที่ดีต้องรู้สึกมีแรงจูงใจต่อการสอน ครูต้องเชื่อว่าด้วยความพยายามตนสามารถสร้างสภาพในห้องเรียนที่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้ ผู้วิจัยเห็นว่าการปรับรูปแบบการสอน ปรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนเป็นวิธีที่จะช่วยพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความและมีส่วนช่วยที่สำคัญในการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้

จากหลักสูตรที่กล่าวถึงสาระการเรียนรู้แกนกลางในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น พบว่าการอ่านจับใจความระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สาระที่ 1 มาตรฐาน ท 1.1 ตัวชี้วัดที่ 3 และ 4 ดังนี้ ตัวชี้วัดที่ 3 การตั้งคำถามและตอบคำถามเชิง

เหตุผลเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน ตัวชี้วัดที่ 4 การลำดับเหตุการณ์และคาดคะเน เหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน โดยระบุเหตุผลประกอบ ดังนั้นนักเรียนจะได้รับการฝึกทักษะการอ่านจับใจความ จากสื่อต่างๆ เช่น นิทานหรือเรื่องเกี่ยวกับท้องถิ่น เรื่องเล่าสั้นๆ บทเพลงและบทร้อยกรอง บทเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้ข้อสรุปประกอบจาก ตัวชี้วัดดังกล่าว เป็นแนวทางในการวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ คือ นักเรียนสามารถการตั้งคำถามและตอบคำถามเชิงเหตุผลเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน นักเรียนสามารถการลำดับเหตุการณ์และคาดคะเน เหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน โดยระบุเหตุผลประกอบ

จากสภาพปัญหาดังกล่าว นักเรียนควรได้รับการสอนด้วยเทคนิค วิธีการ รูปแบบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ช่วยส่งเสริมความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีเป็นหนึ่งในเทคนิคของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ออกแบบมาเพื่อใช้ในการพัฒนาการอ่านการเขียน โดยเฉพาะ ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบหนึ่งของการเรียนแบบร่วมมือ มีครูผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กัน ช่วยเหลือพึ่งพากัน ร่วมกันทำงานที่ได้รับมอบหมายเป็นกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิดเห็นร่วมกัน ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมพื้นฐาน กิจกรรมการสอนอ่านจับใจความ การผสมผสานระหว่างการเขียนและการใช้ภาษา (ทิศนา ขัมมณี, 2564) ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนแบบซีไออาร์ซีซึ่งเป็นเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือที่แบ่งกลุ่มผู้เรียนตามระดับความสามารถในกลุ่มจะประกอบไปด้วยนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านแตกต่างกัน กิจกรรมมีการฝึกเป็นทีม ฝึกเป็นรายบุคคล มีการประเมินผลโดยเพื่อน การฝึกเพิ่มเติมและการทดสอบ มีการจัดระบบการให้รางวัล แก่ทีมที่ทำกิจกรรมบรรลุเป้าหมาย โดยการประเมินผลการเรียนของสมาชิกทุกคนในทีม มีการเพิ่มโอกาสและเวลาการฝึกอ่าน การเขียนมากขึ้น (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2559) มีการฟังพาดูคำซึ่งกันและกัน โดยการมีส่วนร่วมต่องานที่ได้รับมอบหมาย การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซี นี้ยังเป็นการบูรณาการด้านการอ่านและการเขียน ซึ่งเมื่อผู้เรียนได้อ่านมาก ๆ จะก่อให้เกิดแนวความคิด หรือองค์ความรู้ในการเขียนและช่วยพัฒนาความสามารถทางการเขียนให้สูงขึ้น การเรียนแบบร่วมมือเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่นักเรียนมีความสามารถแตกต่างกันโดยแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ในการเรียนร่วมกันซึ่งในกลุ่มประกอบด้วยนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านแตกต่างกันกิจกรรมการฝึกเป็นทีม ฝึกเป็นรายบุคคล การฝึกเพิ่มเติมและการทดสอบ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งนักเรียนจะบรรลุถึงเป้าหมายของการเรียนรู้ได้ก็ต่อเมื่อสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่มไปถึงเป้าหมายเช่นเดียวกัน ความสำเร็จของตนเอง ก็คือความสำเร็จของกลุ่มด้วย จึงมีงานวิจัยหลายเรื่องที่ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีแล้วพบว่าสามารถส่งเสริมความสามารถของผู้เรียน ดังเช่นงานวิจัยของ อรณิชา วิจารณ์ และคณะ (2565) ที่พบว่าผลการจัดการเรียนรู้รูปแบบซีไออาร์ซีสามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ การเขียนสรุปความ และความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้ โดยความสามารถในการอ่านจับใจความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกับงานวิจัยของ วชรธีร์ ภารไชโยพันธ์ และวิราวรรณ ขาติบุตร (2563) ที่พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคซีไออาร์ซีมีความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ และ มิรันตี นิमितกุล และคณะ (2560) ที่พบว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทย โดยการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคซีไออาร์ซีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยเช่นกัน

จากเหตุผลดังที่กล่าวมานั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่ามีคามจำเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อเป็นแนวทาง

ในการพัฒนาความสามารถในการอ่านที่ดีขึ้น และสามารถแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากการอ่านได้อย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซี
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซี กับเกณฑ์ร้อยละ 70

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีมีความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีมีความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 15 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 528 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) มีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1) สํารวจโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ทั้งหมด 5 โรงเรียน จากนั้นสุ่มกลุ่มตัวอย่าง 1 โรงเรียน จาก 5 โรงเรียน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม ได้โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

2) หลังจากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยใช้วิธีการจับสลากเลือกห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม ผลปรากฏว่าได้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 นักเรียนทั้งหมด 30 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 6 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง ซึ่งประกอบไปด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-2 เรื่อง การอ่านจับใจความนิทาน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3-4 เรื่อง การอ่านจับใจความบทเพลงและบทร้อยกรอง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5-6 เรื่อง การอ่านจับใจความข่าวและเหตุการณ์ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพตามขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษาแนว คิดทฤษฎี หลักการ แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1.2 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้วิชาภาษาไทย สารการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และนำสาระการเรียนรู้มาแบ่งเนื้อหาย่อย และกำหนดเวลาเรียนที่เหมาะสมกับเนื้อหา แล้วจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามกำหนดการสอนที่ได้ออกแบบให้สอดคล้องกับการสอนด้วยเทคนิคซีไออาร์ซี มีองค์ประกอบดังนี้คือ 1) ส่วนนำซึ่งประกอบไปด้วยชื่อรายวิชา ระดับชั้น ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ชื่อหน่วยย่อยชั่วโมงที่สอน 2) มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด 3) จุดประสงค์การเรียนรู้ 4) สาระสำคัญ 5) สารการเรียนรู้ 6) การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นการนำเสนอบทเรียน ขั้นที่ 2 ขั้นจัดกิจกรรม ขั้นที่ 3 การประเมินผล 7) การวัดและการประเมินผล 8) สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ 9) บันทึกหลังการสอน

1.3 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามองค์ประกอบที่กำหนดแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องคุณภาพและความเหมาะสมของจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอน และการวัดผลประเมินผลในแต่ละแผนการเรียนรู้ แล้วนำมาแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้และให้ข้อเสนอแนะโดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาให้คะแนนดังนี้ (อนูวัติ คุณแก้ว, 2565: 191)

ให้คะแนน 5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

ให้คะแนน 4 หมายถึง เหมาะสมมาก

ให้คะแนน 3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

ให้คะแนน 2 หมายถึง เหมาะสมน้อย

ให้คะแนน 1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

เมื่อผู้เชี่ยวชาญให้คะแนนประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ในด้านความสอดคล้องขององค์ประกอบต่าง ๆ แล้ว ผู้วิจัยนำผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 6 แผน ในแต่ละข้อมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วแปลความหมาย โดยกำหนดค่าเฉลี่ยออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (อนูวัติ คุณแก้ว, 2565)

คะแนน 4.51 - 5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

คะแนน 3.51 - 4.50 หมายถึง เหมาะสมมาก

คะแนน 2.51 - 3.50 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

คะแนน 1.51 - 2.50 หมายถึง เหมาะสมน้อย

คะแนน 1.00 - 1.50 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

1.5 ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีทั้ง 6 แผน พบว่ามีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.94$, S.D. = 0.17) โดยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 และ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 มีคะแนนความเหมาะสมสูงสุด ($\bar{X} = 4.98$, S.D. = 0.10) รองลงมาคือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ($\bar{X} = 4.97$, S.D. = 0.14) และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 มีคะแนนความเหมาะสมน้อยสุด ($\bar{X} = 4.89$, S.D. = 0.22)

2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ

แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อ เป็นดังนี้

ถ้าตอบถูก

ให้ข้อละ 1 คะแนน

ถ้าตอบผิดหรือไม่ตอบ

ให้ข้อละ 0 คะแนน

โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยตามขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ รวมทั้งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดสาระการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

2.2 สร้างข้อสอบให้สอดคล้อง ครอบคลุมเนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการวัดในด้านการตั้งคำถาม การตอบคำถาม ลำดับเหตุการณ์และสรุปความรู้จากเรื่องที่อ่าน

2.3 สร้างข้อสอบในแบบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ให้สอดคล้องกับตารางวิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ และจำนวน 40 ข้อ โดยหลังจากที่นำไปทดลองใช้และวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบวัดความสามารถรายข้อหาความตรงเชิงเนื้อหา ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนกแล้ว จะทำการคัดเลือกตัดข้อที่คุณภาพไม่ถึงเกณฑ์ออกจนเหลือแบบวัดความสามารถที่จะนำไปใช้จริงจำนวน 30 ข้อ

2.4 การหาความตรงเชิงเนื้อหาของข้อสอบในแบบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความโดยเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับระดับจุดประสงค์การเรียนรู้ แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยกำหนดเกณฑ์พิจารณา ดังนี้ (อนุวัติ คุณแก้ว, 2565)

ถ้าแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดได้ตรงจุดประสงค์ ให้คะแนนเท่ากับ +1

ถ้าแน่ใจว่าข้อสอบนั้นไม่ตรงจุดประสงค์ ให้คะแนนเท่ากับ -1

ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดได้ตรงตามจุดประสงค์หรือไม่ ให้คะแนนเท่ากับ 0

2.5 นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence : IOC) ซึ่งข้อสอบแต่ละข้อ ควรมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จึงจะเป็นข้อสอบที่มีความตรงเชิงเนื้อหา ส่วนข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.5 ควรพิจารณาปรับปรุงแก้ไขหรือตัดทิ้ง (อนุวัติ คุณแก้ว, 2565) จากการคำนวณพบว่าข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์ทั้งหมดจำนวน 32 มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67 - 1.00

2.6 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 32 ข้อ ไปทดลองใช้ครั้งที่ 1 กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ตำบลพลายชุมพล อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 30 คน นำกระดาษคำตอบของนักเรียนมาตรวจให้คะแนนเพื่อหาค่าความยาก (P) โดยแต่ละข้อต้องมีค่า P อยู่ระหว่าง 0.20-0.80 หาค่าอำนาจจำแนก (R) โดยแต่ละข้อต้องมีค่า R อยู่ระหว่าง 0.20-1.00 (ไพศาล วรคำ, 2564) ซึ่งพบว่าข้อสอบในแบบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความมีค่าความยาก (P) ระหว่าง 0.23 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (R) ระหว่าง 0.20-0.64 จากนั้นผู้วิจัยจึงคัดเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่เหมาะสมไว้ 30 ข้อ ที่มีค่าความยาก (P) ระหว่าง 0.23 - 0.78 และค่าอำนาจจำแนก (R) ระหว่าง 0.20-0.64

2.7 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 30 ข้อ ไปทดลองใช้ครั้งที่ 2 กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเดิม เพื่อหาค่าความเที่ยง (Reliability) (ไพศาล วรคำ, 2564) โดยวิธีของโลเวทท์ (Lovett) เนื่องจากการหาความเที่ยงของแบบทดสอบอิงเกณฑ์ฉบับเดียวไปทดสอบนักเรียน พบว่ามีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.81

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบการทดลอง (Pre-Experimental Design) แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนทดลองและหลังการทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design)

การสุ่ม	กลุ่ม	ทดสอบก่อน	สิ่งทดลอง	ทดสอบหลัง
-	E	O ₁	X	O ₂

ที่มา : ไพศาล วรคำ (2564)

E	หมายถึง	กลุ่มทดลอง
O ₁ , O ₂	หมายถึง	การทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการจับใจความก่อนการทดลองและหลังจากการทดลอง
X	หมายถึง	การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซี

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทย จำนวน 30 ข้อ 60 นาที แล้วบันทึกผลไว้เป็นคะแนนก่อนเรียนสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยด้วยเทคนิคซีไออาร์ซี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 6 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง ระหว่างวันที่ 15-29 กุมภาพันธ์ 2567
3. หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้แล้วจึงทำการทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 30 ข้อ ที่เป็นแบบทดสอบชุดเดิม แล้วบันทึกผลคะแนนไว้เป็นคะแนนหลังเรียน และนำไปวิเคราะห์หาค่าสถิติเพื่อสรุปผล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซี ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้
 - 1.1 นำคะแนนก่อนและหลังเรียนบันทึกลงในตารางค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
 - 1.2 ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนตามสมมติฐานข้อ 1 โดยการใช้สูตรการหาค่าที กรณีกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for Dependent Samples)
 - 1.3 แปลความหมายของผลการทดสอบสมมติฐานตามข้อ 1
2. การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซี กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้
 - 2.1 หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
 - 2.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนหลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม โดยใช้การทดสอบค่าทีแบบกลุ่มเดียว (One Sample t-test)
 - 2.3 แปลความหมายของผลการทดสอบสมมติฐานตามข้อ 2

ผลการวิจัย

1. ผู้วิจัยได้นำคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซี มาคำนวณเพื่อวิเคราะห์โดยใช้การทดสอบทีกรณีกุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test Dependent Samples) ได้ผลดังตาราง 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซี

การทดสอบ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig
ก่อนเรียน	30	16.33	5.79	8.98*	0.00
หลังเรียน	30	22.50	3.04		

* p < .05

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซี มีคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 16.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.79 และมีคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 22.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.04 และเมื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 8.98, p < .05$) แสดงว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีมีผลต่อการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนในระดับที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้

2. ผู้วิจัยได้นำคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้ทำการทดสอบหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซี มาคำนวณเพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับคะแนนร้อยละ 70 ได้แก่ 21.00 คะแนนจากคะแนนเต็ม 30 คะแนน โดยการทดสอบใช้สถิติการทดสอบที แบบกลุ่มเดียว (One Sample t-test) ได้ผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซี กับเกณฑ์ร้อยละ 70

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	เกณฑ์ร้อยละ 70	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig
หลังเรียน	30	30	21.00	22.50	3.04	2.69*	0.012

*p < .05

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซี มีคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 22.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.04 คิดเป็นร้อยละ 75.00 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างเกณฑ์กับคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซี พบว่าความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 2.69, p < .05$)

สรุปผลและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซี มีความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซี มีความสามารถในการอ่านจับใจความสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่ปรากฏสามารถอภิปรายผลในการวิจัยได้ ดังนี้

1. จากผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีที่พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซี มีคะแนนค่าเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ข้อที่ 1 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซี เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นพัฒนาทักษะทางด้านการอ่านการเขียน โดยการให้ผู้เรียนแบ่งเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ให้แต่ละความสามารถของผู้เรียน ให้ทำกิจกรรมเป็นทีมและเป็นรายบุคคล ทุกคนจะได้เรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญของกลุ่ม โดยมีเป้าหมายความสำเร็จเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2559) ได้กล่าวว่า เทคนิคซีไออาร์ซี iva เป็นเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือที่แบ่งกลุ่มผู้เรียนตามระดับความสามารถ ซึ่งในกลุ่มจะประกอบด้วยนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านแตกต่างกัน กิจกรรมมีการฝึกเป็นทีม ฝึกเป็นรายบุคคล มีการประเมินผลโดยเพื่อน การฝึกเพิ่มเติมและการทดสอบ มีการจัดระบบการให้รางวัลแก่ทีมที่ทำกิจกรรมบรรลุเป้าหมาย โดยการประเมินผลการเรียนของสมาชิกทุกคนในทีม มีการเพิ่มโอกาสและเวลาการฝึกอ่าน การเขียนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2564) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซี iva เป็นรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ใช้ในการสอนอ่านและเขียนโดยเฉพาะ รูปแบบนี้ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมการอ่านแบบเรียน การสอนอ่านเพื่อความเข้าใจ และการบูรณาการภาษากับการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรณิชา วิงวร และคณะ (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้รูปแบบซีไออาร์ซี เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ การเขียนสรุปความ และความคงทนในการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความของกลุ่มตัวอย่าง ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบซีไออาร์ซี หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศิริ จิงสถิตกุล (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบซีไออาร์ซีร่วมกับสื่อบทเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้เนื้อหาท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถด้านการอ่านและการเขียน หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC ร่วมกับสื่อบทเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้เนื้อหาท้องถิ่น สูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงกล่าวได้ว่าจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีมีผลต่อการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเป็นแนวทางที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทยในระดับประถมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. จากผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีกับเกณฑ์ ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซี มีคะแนนค่าเฉลี่ยหลังเรียนอยู่ในเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ข้อที่ 2 ทั้งนี้ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซี สามารถส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วย

เทคนิคซีไออาร์ซี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 นำเสนอบทเรียนต่อชั้นเรียน เป็นกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนโดยการแจ้งจุดประสงค์ในการเรียนให้นักเรียนทราบและทบทวนเนื้อหาการเรียนไปแล้วหรือคำศัพท์เก่า แนะนำเนื้อหาการเรียนหรือคำศัพท์ใหม่ ตลอดจนอธิบายถึงวิธีการเรียน เกณฑ์ที่ทุกคนต้องทำได้ รวมถึงการทำแบบทดสอบเมื่อจบบทเรียนแต่ละบท ขั้นที่ 2 ปฏิบัติกิจกรรมการอ่านในกลุ่มประกอบด้วยกิจกรรมดังนี้ 2.1 กิจกรรมพื้นฐาน และกิจกรรมการสรุปเรื่อง 2.2 กิจกรรมการสอนอ่านจับใจความ และ ขั้นที่ 3 ประเมินผล เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละครั้งจะทำการวัดผลและประเมินผลโดยใช้การซักถาม สนทนา การอ่านออกเสียง การสรุปใจความสำคัญของเรื่อง การทดสอบความเข้าใจในเรื่อง และในรอบ 1 สัปดาห์จะนำเสนอแนะทุกกิจกรรมของนักเรียนทุกคนมารวมเป็นคะแนนของทีม

โดยเทคนิคซีไออาร์ซีสามารถช่วยให้นักเรียนพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ เนื่องจากนักเรียนได้แบ่งกลุ่มในการจัดกิจกรรมมีการฝึกเป็นทีม ฝึกเป็นรายบุคคล มีการประเมินผลโดยเพื่อน หลังจากนั้นนักเรียนมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันกับสมาชิกภายในกลุ่ม นอกจากนี้มีการจัดให้รางวัลแก่ทีมที่ทำกิจกรรมบรรลุเป้าหมาย โดยมีการนำเสนอข้อมูลซึ่งมีลำดับขั้นตอนในการนำเสนอจำเป็นต้องใช้ทักษะต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น และสามารถประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับ จันทรา ตันติพงศานุรักษ์ (2556) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซี จะสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกเพราะทุก ๆ คนร่วมมือในการทำงานกลุ่ม ทุกคนมีส่วนร่วมเท่าเทียมกัน ทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียน รู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่นเด็กเก่งช่วยเด็กที่ไม่เก่งทำให้เด็กเก่งภาคภูมิใจ ส่วนเด็กอ่อนเกิดความซาบซึ้งในน้ำใจของเพื่อนสมาชิกด้วยกันและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การรวบรวมระดมความคิด นำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาร่วมกัน เพื่อหาคำตอบที่เหมาะสมที่สุด เป็นการส่งเสริมให้ช่วยกันคิดหาข้อมูลให้มาก สร้างทักษะทางสังคม ทำให้ผู้เรียนรู้จักปรับตัวในการอยู่ร่วมกันด้วยมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เข้าใจกันและกัน สามารถส่งเสริมทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญจน์ภัสสร ทำประดิษฐ์ และไชยวัฒน์ ชูมนาเสียว (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนสะกดคำ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคซีไออาร์ซีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านและการเขียนสะกดคำ เฉลี่ยเท่ากับ 26.00 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 86.67 และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 70 จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 89.52 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรเชษฐ์ ภารไชโยพันธ์ และวิราวรรณ ขาติบุตร (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสามารถในการอ่านจับใจความและพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค ซีไออาร์ซีร่วมกับแผนผังความคิด ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซี วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน ในขั้นตอนการจัดกิจกรรมให้นักเรียนทำงานกลุ่มนักเรียนอาจใช้เวลานานเกินไป ครูจึงควรจัดการเวลาให้เหมาะสมกับเวลาเรียน
2. การแบ่งกลุ่มนักเรียนทำกิจกรรม บางครั้งมีนักเรียนไม่ยอมรับกับสมาชิกกลุ่มของตนเองทำให้การจัดการเรียนรู้นั้นไม่ประสบผลสำเร็จ ครูจึงควรสร้างความตระหนักในหน้าที่ของตนเองที่ได้รับมอบหมายและทำความเข้าใจในกระบวนการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการขยายขอบเขตของประชากรในการทำวิจัยครั้งต่อไปเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซี
2. ควรทำวิจัยผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีร่วมกับวิชาอื่น ๆ เช่น วิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคซีไออาร์ซีมีขั้นตอนที่พัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ จึงอาจจะส่งผลต่อการอ่านใจทัศน์คณิตศาสตร์ หรือการวิเคราะห์ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ได้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กัณณ์ภัสสร ทำประดิษฐ์, และไชยวัฒน์ ชุมนานเสียว. (2564). การพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนสะกดคำ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. *วารสาร มจร. อุบลปริทรรศน์*, 6(2), 607-615.
- จันทร์ดา ตันติพงศานุรักษ์. (2556). การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ. *วารสารวิชาการ*, 36(45), 38-39.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2559). *80 นวัตกรรมทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). พี บาลานซ์ ดีไซน์ แอนปรีนติ้ง.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2564). *การจัดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง*. เอ็มดี ออล กราฟิก.
- ทิตนา แหมมณี. (2564). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 25). สำนักงานพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พันธุ์ทิพา หลาบเลิศบุญ. (2550). *ภาษาไทย 3*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพศาล วรคำ. (2564). *การวิจัยทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 12). ตักศิลาการพิมพ์.
- มีรันตี นิमितกุล, สงวนพงศ์ ขวณชม, และไพศาล หวังพานิช. (2560). ผลการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทย โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 4(2), 19-26.
- วชรธีร์ ภารไชโยพันธ์, และวิราวรรณ ขาติบุตร. (2563). การศึกษาความสามารถในการอ่านจับใจความและพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารราชพฤกษ์*, 18(2), 91-99.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- แวมยุรา เหมือนนิล. (2553). *การอ่านจับใจความ*. สุวีริยาสาส์น.
- สมศิริ จิงสถิตกุล. (2565). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC ร่วมกับสื่อบทเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้เนื้อหาท้องถิ่น. *วารสารครุทรรศน์*, 2(1), 29-41.
- อนุวัติ คุณแก้ว. (2565). *การทดสอบ การวัดผลประเมินผลการศึกษาแนวใหม่*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรณิชา วิงวร, สุกัลยา สุเมธ และสิริวรรณ จรัสวีวัฒน์. (2565). ผลการจัดการเรียนรู้รูปแบบซีไออาร์ซี เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ การเขียนสรุปความ และความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. *วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย*, 28(2), 1-13.

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาที่มีต่อการส่งเสริมการคิดเชิงบวกในรายวิชาศาสตร์
และศิลป์การสร้างความสุขสำหรับนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
The Organization of Psychological Learning Activities to Promote Positive
Thinking in the Science and Art of Creating Happiness Course for Students at
Mahasarakham Rajabhat University

โชติกา ธรรมวิเศษ
Chotika Thamviset

Received: October 20, 2024; Revised: November 1, 2025; Accepted: November 7, 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาที่มีต่อการคิดเชิงบวกของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามที่เรียนในรายวิชาศาสตร์และศิลป์การสร้างความสุข และ 2) เพื่อเปรียบเทียบการคิดเชิงบวกของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เชิงจิตวิทยา กลุ่มเป้าหมายเป็นนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่มีสภาพปกติและลงทะเบียนเรียนในรายวิชา 826622012 ศาสตร์และศิลป์ในการสร้างความสุข ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 119 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้เชิงจิตวิทยา จำนวน 6 กิจกรรม และแบบวัดการคิดเชิงบวก จำนวนทั้งหมด 32 ข้อ โดยมีความเชื่อมั่น $\alpha=.861$ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบโดยใช้ Wilcoxon signed rank test ผลการวิจัย พบว่า 1) นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามมีการคิดเชิงบวกภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อแยกเป็นด้านพบว่า ยอมรับฟังและให้เกียรติผู้อื่น การมองโลกในแง่ดี การกล้าเผชิญกับปัญหาและอุปสรรค การมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความเป็นตัวของตัวเองและการควบคุมอารมณ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงจิตวิทยามีการคิดเชิงบวกสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: กิจกรรมการเรียนรู้เชิงจิตวิทยา, การคิดเชิงบวก, ทฤษฎีการเรียนรู้

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the effects of psychological learning activities on the positive thinking of students at Mahasarakham Rajabhat University enrolled in the course "The Science and Art of Happiness," and 2) compare the students' positive thinking before and after participating in these activities. The sample consisted of 119 students at Mahasarakham Rajabhat University who were enrolled in course 826622012, "The Science and Art of Happiness," during the second semester of the 2023 academic year, selected using purposive sampling. The research instruments included six psychological learning activities and a 32-item positive thinking measurement scale with a reliability coefficient of $\alpha = .861$. Data were analyzed using the mean, standard deviation, and the Wilcoxon Signed-Rank Test. The results showed that 1) Mahasarakham Rajabhat University students demonstrated an overall high level of positive thinking. When considering each aspect separately—including listening to and respecting others, optimism, courage in facing problems and obstacles, self-confidence, individuality, and emotional control—all were rated at a high level. Furthermore, 2) the students' positive thinking was significantly higher after participating in the psychological learning activities compared to before, at the $p < .05$ level of statistical significance.

Keywords: Psychological Learning Activities, Positive Thinking, Learning Theory

บทนำ

ในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ปัจจุบันผู้ที่สามารถคิดบริหารจัดการชีวิตได้ดี จะสามารถฝ่าฟันอุปสรรคและแก้ปัญหาชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ ทำให้บุคคลนั้นสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข แต่ในสถานการณ์สังคมในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงทั้งเทคโนโลยี การศึกษา การเมือง เศรษฐกิจ และการแพร่ระบาดของโควิด-19 ส่งผลทำให้มนุษย์ต้องมีการปรับตัวและแก้ปัญหาหลายมิติ เช่น การปรับตัวต่อการศึกษาที่ผู้สอนต้องเรียนรู้แอฟริเคนต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้อุปสรรคการทำงานของการหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน การดูแลรักษาพยาบาล การปรับเปลี่ยนวิธีการให้บริการทางคมนาคมขนส่ง ในการที่บุคคลเผชิญสถานการณ์เหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจสุขภาพจิต (ความสุข) ของคนไทยในปี 2563 พบว่าระดับความสุขของบุคคลอายุ 15-24 ปี (วัยเยาวชน) ต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับช่วงวัยอื่น ๆ โดยมีระดับความสุขเฉลี่ย 33.21 รองลงมา คือ อายุระหว่าง 25-59 ปี มีระดับความสุขเฉลี่ย 33.43 และอายุ 60 ปีขึ้นไป มีระดับความสุขเฉลี่ย 33.76 ขณะเดียวกันเมื่อพิจารณาความสุขตามองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ คือ สภาพจิตใจที่มีความรู้สึกดี สภาพจิตใจที่มีความรู้สึกไม่ดี สมรรถภาพของจิตใจ คุณภาพของจิตใจ และปัจจัยสนับสนุน พบว่า สมรรถภาพของจิตใจมีความอ่อนแอมากที่สุด มีค่าร้อยละ 64.3 แสดงให้เห็นว่าคนไทยจะมีความสามารถทางจิตใจในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นและจัดการปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจะต้องพัฒนาสมรรถนะของจิตใจเพื่อให้ระดับความสุขเพิ่มขึ้น (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2564) สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ที่มีหลักการแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความสามารถล้มแล้วลุกไวแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ การพร้อมรับหรือระดับการอยู่รอด การปรับตัวหรือระดับความพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงเพื่อพร้อมเติบโตอย่างยั่งยืนหรือระดับยั่งยืน จากความสำคัญของสุขภาพจิตและการพัฒนาความสามารถของบุคคลในการพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงนี้การคิดจึงเป็นสิ่งสำคัญเพราะหากมีระบบการคิดที่ดี มีการคิดเชิงบวกจะช่วยให้คุณเกิดแรงบันดาลใจอยู่ในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงนี้ได้อย่างมีความสุข สุขภาพจิตดีและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นการพัฒนาให้บุคคลมีการคิดเชิงบวกจึงเป็นสิ่งสำคัญ

การคิดเชิงบวกเป็นการที่ผู้คิดมองและรับรู้สิ่งต่าง ๆ ที่เข้ามาในชีวิตอย่างเข้าใจยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้นและหามุมมองใหม่ในการเผชิญสถานการณ์ซึ่งการคิดเชิงบวกไม่ใช่เป็นการมองโลกในแง่ดีจนกระทั่งไม่สามารถอาศัยอยู่ในสังคมได้และมองข้ามปัญหาที่เกิดขึ้น และการคิดเชิงบวกเป็นการที่บุคคลหามุมมองที่เป็นบวก มุมมองที่ทำให้เรามีกำลังใจ มุมมองที่ทำให้เรามีความสุขและมีแรงจูงใจที่จะต่อสู้กับชีวิต กล่าวที่จะเผชิญชีวิต หรือที่จะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เพราะการมีความคิดเชิงบวกทำให้บุคคลเกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ตลอดชีวิตหรือตอนต่อการทำงานให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และแม้บุคคลจะพบอุปสรรคใหญ่หลวงก็ตามเพราะถือว่าเป็นการหาโอกาสในวิกฤตซึ่งจะทำให้ได้รับประสบการณ์ใหม่ นอกจากนี้หากบุคคลคิดดีหรือคิดในเชิงบวกได้ สิ่งที่จะตามมาคือการพูดดีและทำดี จึงทำให้ตนเองและผู้อื่นสบายใจ เนื่องจากเจ้าของความคิดเองสามารถทำความเข้าใจกับเรื่องราวต่าง ๆ ตามความเป็นจริงและสามารถปรับความคิดของตนเองให้ปราศจากความยุ่งยาก ลำบากใจกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หากคนมองโลกเป็นบวกจะมีพลังแสวงหาโอกาสที่จะพลิกผันสถานการณ์เลวร้ายให้กลับคืนให้ได้ดีและจะไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่ขวางกั้น นอกจากนี้ยังช่วยให้จิตใจมั่นคงและแน่วแน่ ช่วยให้เกิดพฤติกรรมที่มีพลังทางบวกช่วยปรับปรุงชีวิตและฟื้นฟูสุขภาพกายสุขภาพจิตของบุคคลไปในทางที่ดีขึ้น เพราะฉะนั้นถ้าสามารถคิดในเชิงบวกได้ตลอดเวลา แปลว่าสามารถมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข โดยสรุปบุคคลที่มีลักษณะการคิดเชิงบวกจึงสามารถที่จะปรับตัวอยู่ในสังคมสามารถเผชิญปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ได้ ซึ่งนำไปสู่ความพึงพอใจในการดำเนินชีวิต

ในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกสามารถพัฒนาได้โดยใช้กิจกรรมส่งเสริม โดยงานวิจัยของอัมเรศ เนตาสีห์ (2566) ได้พัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตวิทยาเชิงบวกสำหรับนักศึกษาครูปฐมวัย ซึ่งเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 830 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 43 คน กลุ่มควบคุม จำนวน 40 คน พบว่าก่อนและหลังใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมจิตวิทยาเชิงบวกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ฉัตรวิณ สิทธิศิริอรโรด ไพรัช จันทเกตุ นิษฐ์สินี

กู่ประเสริฐและวิษณุ แพทย์คนดี (2560) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมส่งเสริมความคิดเชิงบวกในนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครู จำนวน 75 คนแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 40 คน กลุ่มควบคุม 35 คน พบว่านักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครูที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการคิดเชิงบวกมีความคิดเชิงบวกมากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วม จากงานวิจัยแสดงให้เห็นว่าในการพัฒนาส่งเสริมการคิดเชิงบวกกิจกรรมสามารถนำมาพัฒนาได้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจนำกิจกรรมเชิงจิตวิทยาซึ่งประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้และเทคนิคทางจิตวิทยาใช้ในการจัดกิจกรรมเนื่องจากการคิดเชิงบวกเป็นพฤติกรรมภายในสามารถเรียนรู้และฝึกฝนได้สอดคล้องกับแนวคิดของปัญญานู วรวัฒน์ชัย (2565) กล่าวว่า เป็นกระบวนการทางความคิดที่เกิดจากการรับรู้และแปลความหมายที่มีต่อสถานการณ์และบุคคลโดยแนวทางในการพัฒนาการคิดเชิงบวกต้องฝึกการยอมรับตนเอง ตั้งใจเป้าหมายชีวิตให้เป็นบวก อยู่กับปัจจุบัน มองหาสิ่งดี ๆ จากปัญหาและใช้ให้เป็นประโยชน์และรู้จักชื่นชมผู้อื่น

จากการทบทวนวรรณกรรมยังพบว่า การคิดเชิงบวกมีประโยชน์ทั้งต่อตนเองในแง่การประสบความสำเร็จในชีวิตการมีสุขภาพจิตที่ดีควบคุมอารมณ์ตนเองได้ดีในขณะเดียวกันผู้ที่มีการคิดเชิงบวกจะสามารถรับมือกับสถานการณ์ที่ทำให้เกิดความเครียดได้ดีกว่าผู้ที่มีความคิดเชิงลบทั้งในปัจจุบันและอนาคตสอดคล้องกับโอคอนเนอร์ และวิลเลียมส์ (O'Connor, R. C. & Williams, J. M. G., 2014) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการคิดเชิงบวกในอนาคต ความเครียด การป่วยแพ้ และการลงโทษให้กระทำความผิดกับนักศึกษาที่มีสุขภาพดีจำนวน 39 คน มหาวิทยาลัยในสกอตแลนด์ ผู้เข้าร่วมทุกคนได้รับการแจ้งให้ทราบว่า การเข้าร่วมเป็นการสมัครใจและเป็นความลับ และหลังจากให้ความยินยอมเริ่มต้นแล้ว พวกเขามีสิทธิในการถอนตัวได้ตลอดทุกขั้นตอน ผู้เข้าร่วมมีอายุระหว่าง 18 ถึง 39 ปี โดยมีอายุเฉลี่ย 23.2 ปี (SD=5.62) โดยรวมมีผู้หญิงทั้งหมด 28 คน และชาย 11 คน พบว่า ในการคิดเชิงบวกในอนาคตลดลงอย่างมีนัยสำคัญหลังจากทำให้อารมณ์เป็นลบและการลดลงนี้เกี่ยวข้องกับการที่ผู้เข้าร่วมมักจะมีอารมณ์เศร้าโศก พ่ายแพ้ ความคิดเชิงบวกในอนาคตมีความสัมพันธ์กับอารมณ์ที่เป็นลบแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์เพียงเล็กน้อยและมีอิทธิพลที่มากที่สุดกับผู้ที่มีแนวโน้มจะใช้อารมณ์ลบบ่อยครั้ง นอกจากนี้การมีมนุษยสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต้องอาศัยการคิดเชิงบวกเพราะการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นจะเป็นทิศทางที่ลดความขัดแย้งในการทำงานหรือการดำเนินชีวิตย่อมต้องอาศัยมุมมองการคิดที่เป็นเชิงบวก ดังนั้นจึงมีความจำเป็นในการที่จะนำมาพัฒนานักศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมในการทำงานในอนาคต ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะส่งเสริมการคิดเชิงบวกด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เชิงจิตวิทยากับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามในรายวิชาศาสตร์และศิลป์ในการสร้างความสุข เนื่องจากสัมภาษณ์และการสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่กล้าแสดงออก ขาดความมั่นใจ ซึ่งส่วนใหญ่มีแนวคิดที่ว่าตนเองไม่สามารถพัฒนาตนเองได้ ซึ่งในรายวิชาดังกล่าวจำเป็นต้องให้นักศึกษาได้พัฒนาตนเองการส่งเสริมให้นักศึกษามีการคิดเชิงบวกจึงเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะช่วยให้นักศึกษาสามารถพัฒนาตนเอง สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมหรือแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันได้และเพื่อให้นักศึกษาได้นำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันและเป็นเป้าหมายของรายวิชาจึงได้มีการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาที่มีต่อการคิดเชิงบวกของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามที่เรียนในรายวิชาศาสตร์และศิลป์การสร้างความสุข
2. เพื่อเปรียบเทียบการคิดเชิงบวกของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เชิงจิตวิทยา

สมมติฐานการวิจัย

นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามหลังเข้าร่วมกิจกรรมเชิงจิตวิทยามีการคิดเชิงบวกสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมเชิงจิตวิทยา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายสำหรับการใช้ในการทดลองที่ลงทะเบียนในรายวิชา 826622012 ศาสตร์และศิลป์ในการสร้างความสุข ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 119 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย กิจกรรมการเรียนรู้เชิงจิตวิทยา แบบวัดการคิดเชิงบวก โดยมีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือดังนี้

2.1 กิจกรรมการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการนำทฤษฎีการเรียนรู้และเทคนิคทางจิตวิทยามาประยุกต์ใช้ โดยมีขั้นตอน คือ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาและศึกษาเทคนิคทางจิตวิทยาโดยในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาได้นำเทคนิคทางจิตวิทยามาใช้ได้แก่ เทคนิคการให้ตัวแบบ เทคนิคการเสริมแรง เทคนิคการ Self-monitor จากนั้นออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาซึ่งประกอบด้วย 6 กิจกรรมแต่ละกิจกรรมมีการดำเนินตามขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินกิจกรรม และขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ซึ่งกิจกรรมประกอบด้วย กิจกรรมการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาที่ 1 จากฉันถึงตัวฉัน คือ เป็นการให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกที่มีต่อตนเอง ผ่านการเขียนจดหมายถึงตนเอง กิจกรรมการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาที่ 2 ตัวตนที่ฉันเป็น คือ กิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสำรวจตนเองและแสดงมุมมอง เชิงบวกที่มีต่อตนเองผ่านการวาดรูปตนเอง กิจกรรมการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาที่ 3 พัฒนา คือ ยาวพิเศษ คือ กิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมต้องพัฒนาตนเอง 1 พฤติกรรม กิจกรรมการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาที่ 4 การแก้ปัญหาทุกปัญหามีทางออก คือ กิจกรรมจำลองปัญหาและให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแบ่งกลุ่มและช่วยกันแก้ปัญหา การจัดการเรียนรู้ เชิงจิตวิทยาที่ 5 ตัวแบบแห่งการสร้างความสุข คือ กิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมออกสำรวจอาชีพต่าง ๆ ถึงวิธีการสร้างความสุขในมุมมองของแต่ละคนเพื่อนำมาแลกเปลี่ยนและนำมาใช้ในการปรับมุมมองของตนเองกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ 6 EQ ดีมีชัยกว่าครึ่ง คือ กิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสำรวจอารมณ์ของตนเองและศึกษาตัวแบบจากนักร้อง นักธุรกิจ ในการรู้จักควบคุมอารมณ์ตนเอง กิจกรรมการเรียนรู้เชิงจิตวิทยา 7 เป้าหมายในชีวิต คือ กิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมองเป้าหมายในชีวิตและเขียนความต้องการพร้อมทั้งสิ่งที่สำเร็จและยังไม่สำเร็จพร้อมทั้งบอกสิ่งที่สำเร็จเพราะอะไรจึงสำเร็จและสิ่งที่ไม่สำเร็จจะอย่างไรหรือวางแผนอย่างไรจึงจะสำเร็จหลังเสร็จสิ้นกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสะท้อนความคิดความรู้สึกที่เกิดขึ้น จากการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ได้ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ระหว่างมากที่สุด (3.66 -5.00) โดยมีข้อเสนอแนะให้ปรับกิจกรรมโดยให้เน้นการพูดคุยแลกเปลี่ยน จากนั้นนำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นนักศึกษาลงทะเบียนในรายวิชา 826622012 ศาสตร์และศิลป์ในการสร้างความสุข ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 148 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) และปรับปรุงแก้ไขเวลาในการจัดกิจกรรมและเพิ่มเติมคำชี้แจงในแต่ละกิจกรรมให้ชัดเจนมากขึ้น

2.2 แบบวัดการคิดเชิงบวกเป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยเป็นรูปแบบ rating scale มี 5 ระดับ แบ่งออกเป็น ไม่จริง ไม่ค่อยจริง จริงบ้าง ค่อนข้างจริง จริงที่สุด ตามองค์ประกอบที่ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ 6 องค์ประกอบ คือ การควบคุมอารมณ์ การมีความเชื่อมั่นในตนเอง การมองโลกในแง่ดี ยอมรับฟังและให้เกียรติผู้อื่น และการกล้าเผชิญกับปัญหาและอุปสรรค โดยผู้วิจัยมีการออกแบบข้อคำถามจำนวน 36 ข้อ จากนั้นนำไปหาคุณภาพโดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความ

สอดคล้องของเนื้อหา พบว่า มีการปรับแก้ไขข้อคำถามใหม่บางข้อที่ไม่ชัดเจนและนำแบบวัดปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะไป try out กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมายคือเป็นนักศึกษาลงทะเบียนในรายวิชา 826622012 ศาสตร์และศิลป์ในการสร้างความสุข ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 148 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) จากนั้นคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกโดยใช้วิธีการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม ตั้งแต่ 0.20-0.80 ซึ่งได้จำนวนทั้งหมด 32 ข้อ ประกอบด้วยข้อคำถามเชิงบวก จำนวน 22 ข้อ ข้อคำถามเชิงลบ จำนวน 10 ข้อ โดยมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.208-0.605 และนำมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient $\alpha=0.861$)

เกณฑ์การแปลผล

- ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง การคิดเชิงบวกอยู่ในระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง การคิดเชิงบวกอยู่ในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง การคิดเชิงบวกอยู่ในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง การคิดเชิงบวกอยู่ในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง การคิดเชิงบวกอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1. ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยชี้แจงกับนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมพร้อมกำหนดวันในการทดลอง และเตรียมกิจกรรม สื่อ ตามแผนที่ได้กำหนดไว้จากนั้นทำการวัดโดยใช้แบบวัดการคิดเชิงบวก (Pre-test) กับนักศึกษากลุ่มเป้าหมายจำนวน 119 คน เพื่อวัดระดับการคิดเชิงบวกก่อนเข้าร่วมกิจกรรม โดยใช้เวลาในการทำแบบวัด 15 นาที ซึ่งผู้วิจัยได้เน้นย้ำให้นักศึกษาตอบตามความเป็นจริงมากที่สุด

3.2. ระหว่างทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแผนกิจกรรมที่กำหนดไว้ จำนวน 7 กิจกรรม โดยใช้เวลากิจกรรมละ 50 นาที จำนวน 7 สัปดาห์ โดยในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งผู้วิจัยจะใช้การสังเกตพฤติกรรมและบันทึกพฤติกรรมร่วมด้วย

ตารางที่ 1 แผนดำเนินจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาที่มีต่อการคิดเชิงบวก

สัปดาห์ที่	วันเวลา	องค์ประกอบ	กิจกรรม
1	เวลา 09.00-09.50 น. (50 นาที)	การมีความเชื่อมั่นในตนเอง	จากฉันถึงตัวฉัน
2	เวลา 09.00-09.50 น. (50 นาที)	การควบคุมอารมณ์	ตัวตอนที่ฉันเป็น
3	เวลา 09.00-09.50 น. (50 นาที)	การมองโลกในแง่ดี การกล้าเผชิญกับปัญหาและอุปสรรค	พัฒนา คือ ยาวพิเศษ
4	เวลา 09.00-09.50 น. (50 นาที)	การมองโลกในแง่ดี การกล้าเผชิญกับปัญหาและอุปสรรค	ทุกปัญหามีทางออก
5	เวลา 09.00-09.50 น. (50 นาที)	การยอมรับฟังและให้เกียรติผู้อื่น	ตัวแบบแห่งการสร้างความสุข
6	เวลา 09.00-09.50 น. (50 นาที)	การควบคุมอารมณ์ การยอมรับฟังและให้เกียรติผู้อื่น	EQ ดีมีชัยกว่าครึ่ง
7	เวลา 09.00-09.50 น. (50 นาที)	การมีความเชื่อมั่นในตนเอง	เป้าหมายในชีวิต

3.3. หลังการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการโดยให้นักศึกษาสะท้อนผลการเข้าร่วมกิจกรรมและสิ่งที่ยากจะพัฒนาเพื่อเก็บเป็นข้อมูลในการพัฒนาต่อไป และทำการ post-test โดยผู้วิจัยจะตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบวัดที่เก็บรวบรวมมาทั้งหมด โดยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบวัดทั้ง 119 ชุด หากพบแบบวัดที่ไม่สมบูรณ์ เช่น ตอบไม่ครบถ้วน ผู้วิจัยจะทำการติดต่อสอบถามหรือให้กลุ่มเป้าหมายแก้ไขเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนก่อนนำเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1. การวิเคราะห์ข้อมูลผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาที่มีต่อการคิดเชิงบวกของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบก่อนและหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาที่มีต่อการคิดเชิงบวกของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โดยใช้ Wilcoxon signed-rank test

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์การคิดเชิงบวกของนักศึกษาที่เข้าร่วมการจัดกิจกรรมเชิงจิตวิทยา

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การคิดเชิงบวกของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามก่อนและหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงจิตวิทยา

องค์ประกอบการคิดเชิงบวก	ก่อนการทดลอง			หลังการทดลอง		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การควบคุมอารมณ์	3.49	1.15	ระดับปานกลาง	3.51	1.21	ระดับมาก
2. การมีความเชื่อมั่นในตนเอง	3.71	1.04	ระดับมาก	3.90	0.95	ระดับมาก
3. การมองโลกในแง่ดี	4.33	0.84	ระดับมาก	4.37	0.80	ระดับมาก
4. ยอมรับฟังและให้เกียรติผู้อื่น	4.36	0.85	ระดับมาก	4.40	0.84	ระดับมาก
5. การกล้าเผชิญกับปัญหาและอุปสรรค	3.44	1.47	ระดับปานกลาง	4.29	0.86	ระดับมาก
6. มีความเป็นตัวของตัวเอง	3.67	1.22	ระดับมาก	3.77	1.18	ระดับมาก
รวม	3.83	1.18	ระดับมาก	4.01	1.07	ระดับมาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การคิดเชิงบวกของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาภาพรวมก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 1.18) และภาพรวมหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 1.07) เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า ก่อนการทดลอง นักศึกษามีการคิดเชิงบวกในระดับปานกลางถึงมาก โดยด้านการยอมรับฟังและให้เกียรติผู้อื่นมากที่สุดรองลงมาคือ การมองโลกในแง่ดี การมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความเป็นตัวของตัวเอง การควบคุมอารมณ์และการกล้าเผชิญกับปัญหาและอุปสรรค ตามลำดับและหลังการทดลองการคิดเชิงบวกของนักศึกษาเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการคิดเชิงบวกอยู่ในระดับมาก โดยด้านการยอมรับฟังและให้เกียรติผู้อื่นมากที่สุด รองลงมาคือ การมองโลกในแง่ดี การกล้าเผชิญกับปัญหาและอุปสรรค การมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความเป็นตัวของตัวเอง และการควบคุมอารมณ์ ตามลำดับ โดยเมื่อเปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลอง พบว่า ด้านยอมรับฟังและให้เกียรติผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.84) นอกจากนี้ยังพบว่า ด้านการกล้าเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคมีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด คือ ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.44$, S.D. = 1.47)

หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.84) รองลงมา คือ การควบคุมอารมณ์ ซึ่งก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 0.84)

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสังเกตพฤติกรรมระหว่างจัดกิจกรรม พบว่า กิจกรรมที่ 1 จากฉันถึงตัวฉัน เป็นกิจกรรมที่ให้นักศึกษาเขียนจดหมายถึงตนเองในอีก 7 สัปดาห์ข้างหน้าเพื่อบอกเล่าความคิดความรู้สึกของตนเอง ซึ่งนักศึกษามีความกระตือรือร้นและมีความตั้งใจในการเขียนโดยจะมีการเขียนทั้งข้อความที่สั้นและข้อความที่ยาวเพื่อบอกเล่าความรู้สึกและให้กำลังใจตนเองในการดำเนินชีวิต กิจกรรมที่ 2 ตัวตนที่ฉันเป็น เป็นกิจกรรมที่ให้นักศึกษาจินตนาการว่าตนเองมีความเหมือนหรือคล้ายกับสิ่งใดและให้นำเสนอว่าเพราะอะไรซึ่งพบว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมบางคนเลือกวาดภาพที่คล้ายกันแต่อธิบายความหมายและจุดเด่นแตกต่างกัน เช่น การวาดภาพพระอาทิตย์ บางคนแสดงความคิดเห็นว่า

คนที่ 1 “เขาเหมือนพระอาทิตย์เพราะคนที่อยู่ใกล้เขาจะได้รับความอบอุ่นกำลังใจ”

คนที่ 2 เขาเหมือนพระอาทิตย์ตรงที่ให้แสงสว่างและมีความเป็นตัวของตัวเองขณะเดียวกันก็สามารถแผดเผาคนอื่นได้เช่นกัน”

ส่วนกิจกรรมที่ 3 พัฒนา คือ ยาวพิเศษ เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนำพฤติกรรมของตนเองมาพิจารณาว่าตนเองต้องการจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใดและจะมีวิธีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร จากนั้นให้ลงมือปฏิบัติและนำมาสะท้อนให้เพื่อนในกลุ่มฟังโดยผลนั้นจะบรรลุหรือไม่บรรลุให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสะท้อนผลตามความเป็นจริง ซึ่งจากการสังเกตพฤติกรรมพบว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมยังไม่กล้าแสดงออกในการสะท้อนผลเนื่องจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมมาจากหลายสาขาหลายคณะ ผู้วิจัยใช้วิธีกระตุ้นซึ่งใช้เวลาในช่วงแรก กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมทุกปัญหามีทางออกเป็นกิจกรรมที่ให้ตัวแบบวิธีการแก้ปัญหาของบุคคลที่มีชื่อเสียงแขนงต่างๆ ให้นักศึกษาได้วิเคราะห์ว่ามีอะไรที่กลุ่มคนเหล่านี้จึงสามารถแก้ปัญหาในชีวิตได้จนกระทั่งประสบความสำเร็จ ซึ่งจากการสะท้อนนักศึกษาได้มุมมองถึงความมุ่งมั่นในการแก้ปัญหาเจออุปสรรคไม่ท้อแท้จากนั้นกิจกรรมจะเป็นการแบ่งกลุ่มให้นักศึกษานำมุมมองที่ได้จากต้นแบบมาแก้ปัญหาตามสถานการณ์ที่ผู้วิจัยได้กำหนดให้แต่ละกลุ่มพบว่ากิจกรรมนี้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหาและกระตือรือร้นที่จะแก้ปัญหาช่วยสมาชิกในกลุ่มมากขึ้น กิจกรรมที่ 5 ต้นแบบแห่งความสุข เป็นกิจกรรมที่ให้นักศึกษาไปสัมภาษณ์อาชีพต่าง ๆ ถึงมุมมองการใช้ชีวิตและวิธีการที่ทำให้บุคคลนั้นมีความสุข จากนั้นนักศึกษาจะนำมาเสนอภายในชั้นเรียนและช่วยกันสรุป กิจกรรมนี้พบว่า นักศึกษาได้เห็นมุมมองการใช้ชีวิตของแต่ละอาชีพที่บางอาชีพไม่ได้ร่ำรวยแต่บุคคลนั้นสามารถสร้างความสุขและทำในสิ่งที่ตนเองรักได้นักศึกษาจึงนำแนวคิดมาเป็นต้นแบบในการมาประยุกต์ใช้กับชีวิตของตนเอง กิจกรรมที่ 6 EQ ดิฉันไปกว่าครึ่ง จากการสังเกตพบว่าช่วงที่ให้สำรวจอารมณ์ตนเองนักศึกษาสามารถระบุถึงอารมณ์ของตนเองได้และรู้จักสังเกตอารมณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างดำเนินกิจกรรมในชั้นเรียน และขณะที่แต่ละคนสะท้อนถึงอารมณ์ที่เกิดขึ้นและวิธีการจัดการกับอารมณ์ของตนเองนักศึกษาให้ความสนใจกับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในกลุ่มอย่างยิ่งซึ่งอาจเป็นไปได้ว่านักศึกษาได้เห็นมุมมองของเพื่อนในการจัดการอารมณ์ของตนเองและกิจกรรมการเรียนรู้เชิงจิตวิทยา 7 เป้าหมายในชีวิต กิจกรรมนี้พบว่านักศึกษาใช้เวลาในการพิจารณาเป้าหมายในชีวิตค่อนข้างนานเนื่องจากบางคนเห็นว่าเป้าหมายในชีวิตของตนเองมีมากซึ่งส่วนใหญ่ต้องการที่จะให้ตัวเองบรรลุเป้าหมายเพื่อครอบครัวเพื่อพ่อแม่กิจกรรมนี้พบว่าช่วยให้นักศึกษาได้ทบทวนตนเองเกี่ยวกับเป้าหมายและการให้กำลังใจตนเองเพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยมีคำกล่าวที่ว่า “หนูมีเป้าหมายในชีวิตที่ยังไม่บรรลุคือ การที่เรียนจบแล้วมีงานทำและมีรายได้มาช่วยเหลือพ่อแม่ซึ่งหนูก็ให้กำลังใจและบอกตนเองเสมอว่าอย่าย่อมนะ”

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการคิดเชิงบวกของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เชิงจิตวิทยา

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการคิดเชิงบวกก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เชิงจิตวิทยา

การทดสอบ	N	Z	P-value
ก่อนการทดลอง-หลังการทดลอง	119	-2.42	.016

จากตารางที่ 3 พบว่าการคิดเชิงบวกของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาในรายวิชาศาสตร์และศิลป์ในการสร้างความสุขแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย พบว่า หลังการทดลองมีการคิดเชิงบวกสูงกว่าก่อนการทดลอง

สรุปผลและอภิปรายผล

1. จากการศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาที่มีต่อการคิดเชิงบวกของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามที่เรียนในรายวิชาศาสตร์และศิลป์ในการสร้างความสุข พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามมีการคิดเชิงบวกอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=4.01 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน =1.07) แต่เมื่อจำแนกเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ด้านการยอมรับฟังและให้เกียรติผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ 4.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.84 ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมที่จัดให้ผู้วิจัยได้มีการนำทฤษฎีและเทคนิคทางจิตวิทยามาใช้เพื่อให้นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองให้มากที่สุดและกิจกรรมมีความหลากหลายครอบคลุมทั้งในเรื่องการเข้าใจตนเองและการเข้าใจผู้อื่นอีกทั้งการที่ด้านการยอมรับฟังและให้เกียรติผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่นอาจเป็นไปได้ว่าด้วยกิจกรรมที่จัดขึ้นกับกลุ่มตัวอย่างเป็นกิจกรรมที่มีนักศึกษาหลากหลายสาขาทำให้แต่ละคนมีความสนใจและต้องการรับฟังความคิดเห็นและมุมมองที่แตกต่างจากเดิมและเมื่อมีการจัดกิจกรรมกลุ่มซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ในหลายกิจกรรม เช่น กิจกรรมทุกปัญหามีทางออกและกิจกรรมตัวแบบแห่งการสร้างความสุข ซึ่งนักศึกษานอกจากจะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ปัญหาในชั้นเรียนกิจกรรมยังได้ให้นักศึกษาไปสัมภาษณ์อาชีพต่างๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์และอภิปรายในชั้นเรียนถึงวิธีการสร้างความสุขและมุมมองการสร้างความสุขของแต่ละอาชีพจึงส่งผลให้ด้านการยอมรับฟังและให้เกียรติผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยสูง และจากการค้นพบในงานวิจัยนี้พบว่า ด้านที่ผู้เรียนต้องใช้ความคิด ความรู้สึกและการรู้เท่าทันความคิดความรู้สึกและการจัดการตัวเองมีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน เช่น ด้านการควบคุมอารมณ์ การมีความเป็นตัวของตัวเองและการมีความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการคิดเชิงบวกกับสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ภายนอกนักศึกษามีมุมมองและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวได้ดีแต่ในขณะเดียวกันรู้สึกว่าการคิดเชิงบวกกับตนเองค่อนข้างมีน้อย สอดคล้องกับพิทักษ์ สุพรรณโณภาพ (2561) ได้กล่าวว่า สก็อตต์ เว็นเทรลลา (Scott Ventrella) ได้อธิบายถึงคุณลักษณะของการเป็นผู้มีการคิดเชิงบวก 10 ประการนั้นจะต้องอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อ ความรู้สึกและการกระทำ เพราะถ้าเราขาดความเชื่อมั่นเราก็จะไม่แน่ใจตนเอง ทำให้การแสดงพฤติกรรมหรือความคิดความรู้สึกเป็นไปตามทิศทางเป็นลบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พุทธชาติ วุโอโร (2563) พบว่า การฝึกพูดกับตนเองเชิงบวกจะช่วยส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง ดังนั้นองค์ประกอบด้านการควบคุมอารมณ์ การมีความเป็นตัวของตัวเองและการมีความเชื่อมั่นจึงอาจเป็นไปได้ว่ามีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน

2. จากการเปรียบเทียบการคิดเชิงบวกของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เชิงจิตวิทยา พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงจิตวิทยามีการคิดเชิงบวกสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตรวิณั ลิขิตศิริอรธและคณะ (2562) ที่ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมส่งเสริมความคิดเชิงบวกในนักศึกษาประกาศนียบัตร

วิชาชีพครูพบว่าหลังเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาที่มีระดับการคิดเชิงบวกสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาสามารถพัฒนาการคิดเชิงบวกได้ จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ด้วยการคิดเชิงบวกเป็นพฤติกรรมภายในที่ต้องอาศัยระยะเวลาในการเปลี่ยนแปลงและต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องรวมถึงสิ่งสำคัญคือการปรับเจตคติของนักศึกษาเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการเพราะการที่นักศึกษามีเจตคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่นจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการคิดเชิงบวกสอดคล้องกับปัญจนาว วรวัฒน์ชัย (2022) ที่กล่าวว่า การคิดเชิงบวกเป็นกระบวนการทางความคิดที่เกิดจากการรับรู้และการแปลความหมายที่มีต่อสถานการณ์และบุคคลอื่น ๆ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าในการพัฒนาการคิดเชิงบวกการทำให้ นักศึกษารับรู้และแปลความหมายในทิศทางที่ดีจะส่งผลต่อความเชื่อ อารมณ์และเจตคติและนำไปสู่การคิดเชิงบวกต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้หรือข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงจิตวิทยานั้นการลงมือปฏิบัติ สถานที่ที่จัดกิจกรรมจึงต้องเหมาะสมกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เคลื่อนไหวร่างกายได้สะดวก
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาสามารถนำไปใช้ในรายวิชาอื่น ๆ ได้และต้องศึกษากิจกรรมให้เข้าใจก่อนนำไปใช้รวมถึงให้แนวคิดหลักการเกี่ยวกับการคิดเชิงบวกให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เข้าใจ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากการวิจัยครั้งนี้พบว่าองค์ประกอบด้านการควบคุมอารมณ์มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดสามารถนำองค์ประกอบนี้ไปศึกษาวิจัยและพัฒนาต่อไปได้
2. ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ไม่ได้ศึกษาความคงทนของการคิดเชิงบวก ซึ่งในการวิจัยครั้งต่อไปสามารถศึกษาความคงทนของการคิดเชิงบวกกับระยะเวลา และศึกษาร่วมกับตัวแปรอื่น ๆ ได้แก่ Self-Esteem

เอกสารอ้างอิง

- ฉัฐวิณ ลิทธิศิริอรธ ไพรซ์ จันทะ นิษฐ์สินี กุประเสริฐ และวิชญ แพทย์คดี. (2562). ผลการใช้กิจกรรมส่งเสริมความคิดเชิงบวกในนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครู. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธนบุรี*, 13(1), 157-164.
- ปัญจนาว วรวัฒน์ชัย. (2022). การคิดเชิงบวก. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา*, 16(2), 190-223.
- พิทักษ์ สุพรรณธนาภ. (2561). การคิดเชิงบวก ตัวแปรในการพัฒนาชีวิต. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ*, 11(3), 1958-1978.
- พุทธชาติ วุโธ (2563). การพัฒนาโปรแกรมฝึกพูดกับตนเองเชิงบวกเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์และการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. *วารสารชุมชนวิจัย*. 15(1),13-152.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2564). การสำรวจสุขภาพจิต (ความสุข) ของคนในประเทศไทย. สืบค้น 10 กันยายน 2568, จาก https://www.nso.go.th/nsoweb/nso/survey_detail/9c?set_lang=th
- อัมเรศ เนตาสี. (2566). การพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตวิทยาเชิงบวกสำหรับนักศึกษาครูปฐมวัย. *วารสารพัฒนาการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยรังสิต*, 17(2), 123-136.

- McEvoy, P. M., Black, A., Piesse, E., Strachan, L., & Clarke, P. J. F. (2023). The effect of positive and negative evaluation on state anxiety and repetitive negative thinking in social evaluative situations: An experimental study. *Journal of Anxiety Disorders*, 98, 102734.
- O'Connor, R. C., & Williams, J. M. G. (2014). The relationship between positive future thinking, brooding, defeat, and entrapment. *Personality and Individual Differences*, 70, 29-34. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(14\)00433-4](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(14)00433-4)

การพัฒนาทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ ในรายวิชาภาษาไทย ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
โดยใช้เทคนิค STAD ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีบางกลางวิทยานุสรณ์
อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา

The Development of Reading and Analytical Thinking Skills in the Thai
Language Course by Cooperative Learning Using the STAD Technique at the
6th Grade Level, Sri Banglang Wittayanusorn School, Districk Bannang Sata,
Yala Province

มุฮัมหมัดซาฮิด สาแลมิง^{1*} ยามิละห์ กิละ² นูราอาเซียน ตอยิบ³ และ ณรงค์ศักดิ์ รอบคอบ⁴
Muhammadsahid Salaming^{1*} Yamilah kila² Nuraazian Toryib³ and Narongsak Rorbkorb⁴

Received: November 10, 2023; Revised: November 5, 2025; Accepted: November 12, 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังเรียนโดยใช้เทคนิค STAD กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม ใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีบางกลางวิทยานุสรณ์ จำนวนนักเรียน 24 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1. แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านคิดวิเคราะห์ ในรายวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 5 แผน เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 10 ชั่วโมง 2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ การอ่านคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ซึ่งมีการตรวจคุณภาพด้านความตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยมีค่า (Index of item-objective congruence : IOC) เท่ากับ 0.67-1.00 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์จากการที่นักเรียนได้เรียนรู้การอ่านคิดวิเคราะห์ ในรายวิชาภาษาไทย จากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การอ่านคิดวิเคราะห์, วิชาภาษาไทย, การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ, เทคนิค STAD

ABSTRACT

The objective of this study was to compare the learning achievement of Grade 6 students before and after instruction using the STAD (Student Teams–Achievement Divisions) cooperative learning technique. The sample for this research was obtained through cluster random sampling, using the classroom as the sampling unit. The participants were 24 Grade 6 students from Sree Banglang Witthayanusorn School. The research instruments included five lesson plans for teaching analytical reading in the Thai language subject for Grade 6 students. Each plan was implemented for two hours, totaling ten hours of instruction. A learning achievement test on analytical reading in Thai language for Grade 6 students, consisting of 30 multiple-choice items with four options. The test was administered both before and after the implementation of the lesson plans. The content validity of the test was verified by experts, yielding an Index of Item-Objective Congruence (IOC) ranging from 0.67 to 1.00. The results of the study indicated that the students' post-test learning achievement scores in analytical reading were significantly higher than their pre-test scores at the .01 level of statistical significance, demonstrating that the STAD cooperative learning technique effectively enhanced students' analytical reading ability in the Thai language subject.

Keywords: Reading and Analytical Thinking, Thai Subject, Cooperative Learning, STAD

¹*นักศึกษาปริญญาโทสาขาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี,

E-mail: muhammadsahidfx@gmail.com

²*นักศึกษาปริญญาโทสาขาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี,

E-mail: keelaa2540@gmail.com

³*นักศึกษาปริญญาโทสาขาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี,

E-mail: nuraazian85@gmail.com

⁴อาจารย์, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, E-mail: narongsak.r@psu.ac.th

¹*Master's Degree student in Curriculum and Instruction Program, Prince of Songkhla University Pattani Campus,

E-mail: muhammadsahidfx@gmail.com

²*Master's Degree student in Curriculum and Instruction Program, Prince of Songkhla University Pattani Campus,

E-mail: keelaa2540@gmail.com

³*Master's Degree student in Curriculum and Instruction Program, Prince of Songkhla University Pattani Campus,

E-mail: nuraazian85@gmail.com

⁴Lecturer, Faculty of Education, Prince of Songkhla University Pattani Campus, E-mail: narongsak.r@psu.ac.th

บทนำ

ครูระดับประถมศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างบุคคลที่สมบูรณ์แบบและให้ความรู้ในการจัดการเรียนการสอนด้วยภาษาไทย ดังหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กำหนดให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจถึงธรรมชาติของภาษา และหลักภาษาไทย เพื่อนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาตนเองและประเทศชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ซึ่งมีความสอดคล้องกับ (ทิศนา ขัมมณี, 2550) เรื่องการอ่านมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาทักษะทางภาษาไทยในทุกด้าน และเป็นพื้นฐานให้กับทักษะอื่น ๆ เช่นการพูด การฟัง และการเขียน การอ่านเพื่อความเข้าใจและการจับใจความมีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากการอ่านเป็นวิธีสำคัญในการนำความรู้มาใช้ในการเรียนรู้ในหลากหลายสาขาวิชา และในการพัฒนาตนเองในโลกยุคดิจิทัลปัจจุบันที่มีข้อมูลมากมายจากสื่อต่าง ๆ การอ่านและคิดวิเคราะห์เป็นทักษะที่สำคัญในการจัดการข้อมูลและแยกแยะข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ การอ่านเพื่อความเข้าใจและการจับใจความเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทักษะทางภาษาไทยและในการพัฒนาตนเอง หรือนำไปสู่การเรียนรู้ในสาขาอื่น ๆ ด้วยทักษะการอ่านดี นอกจากนี้ การอ่านยังช่วยในการสื่อความหมาย และเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาทักษะการใช้ภาษา สร้างความเข้าใจการแก้ปัญหา และการตัดสินใจในชีวิตประจำวัน การอ่านเพื่อความเข้าใจเป็นการฝึกฝนให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง

ดังนั้นการอ่านและคิดวิเคราะห์เป็นทักษะที่มีความสำคัญมากในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ดังที่ (สุจิต เพียรชอบ, 2544) กล่าวว่า ทักษะการอ่านช่วยให้นักเรียนสามารถเข้าถึงความรู้และข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นสาระสำคัญในการพัฒนาตนเอง และในชีวิตประจำวัน ทักษะการอ่านที่ดีช่วยในการเรียนรู้เพิ่มเติมและสามารถเข้าถึงความรู้ใหม่ ๆ ที่เจริญอยู่เสมอ ทั้งนี้การอ่านเพื่อความเข้าใจและการจับใจความช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลและเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การส่งเสริมทักษะการอ่านและคิดวิเคราะห์ในเด็กมีความสำคัญในการพัฒนาทักษะคิดวิเคราะห์ ที่เป็นสิ่งสำคัญในการแก้ปัญหา การตัดสินใจ และการคิดริเริ่มในชีวิตประจำวัน นักเรียนที่มีทักษะการคิดวิเคราะห์ที่ดีสามารถทำตัวเป็นผู้เล่นสำคัญในการแก้ปัญหาทั้งในการศึกษาและในอาชีพในอนาคต การพัฒนาทักษะการอ่านและคิดวิเคราะห์ในเด็กเป็นการลงทุนในอนาคตของสังคม และช่วยให้เด็ก ๆ มีความเป็นอยู่ที่ดีและมีทักษะที่จำเป็นในโลกที่เต็มไปด้วยข้อมูลและการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนในปัจจุบัน แน่แน่นอนว่าความสามารถในการอ่านและคิดวิเคราะห์นั้นมีความสำคัญและเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ครูมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะเหล่านี้ให้กับนักเรียนตลอดระยะเวลาการเรียน และอาจช่วยสร้างรูปแบบการเรียนรู้ที่กระตุ้นความสนใจในการอ่านและคิดวิเคราะห์ในตัวนักเรียน (พิรพล ปัทราช และ สุชิรินทร์ อามตย์บัณฑิต, 2567) ชี้ว่า ปัญหาทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาเกิดจากผู้เรียนเคยชินกับการเรียนรูปแบบการท่องจำ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการสร้างความสงสัย นำไปสู่การขาดทักษะการตั้งคำถามอย่างเป็นกระบวนการ

การใช้เทคนิค STAD (Student Teams Achievement Division) เป็นการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่น่าสนใจ เนื่องจากเน้นการเรียนรู้และความสำเร็จของกลุ่ม ทั้งนี้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและคิดวิเคราะห์ของนักเรียนอย่างรวดเร็ว ในรายวิชาภาษาไทย การสอนแบบนี้สามารถสร้างสภาพการเรียนรู้ที่กระตุ้นความร่วมมือและท้าทายนักเรียนได้ โดยเปิดโอกาสให้พวกเขาเรียนรู้จากเพื่อนร่วมกลุ่ม และช่วยเหลือกันในการทำงานและแก้ปัญหา การจัดการเรียนรู้แบบ STAD ช่วยในการพัฒนาทักษะสำคัญทั้งการอ่านและการคิดวิเคราะห์ นอกจากการอ่านข้อมูลเบื้องต้น นักเรียนยังต้องรับผิดชอบในการแบ่งหน้าที่และทำงานร่วมกันในกลุ่ม เพื่อหาคำตอบหรือแก้ปัญหาที่ได้รับ นี่เป็นวิธีที่สามารถส่งเสริมการระดมทักษะการอ่านและคิดวิเคราะห์ เนื่องจากนักเรียนต้องทำงานร่วมกันเพื่อให้กลุ่มสำเร็จ ทำให้พวกเขาเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาและคิดเชิงวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ การต้องทำงานกับเพื่อนในกลุ่มที่มีความแตกต่างทางการเรียนอาจช่วยในการทำให้นักเรียนเห็นและเรียนรู้จากความต่างนี้ได้ (ทิศนา ขัมมณี, 2545 อ้างถึงใน อรษา เกมกาเม่น, 2559)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ ในรายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีบางกลางวิทยานุสรณ์ ผ่านการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ซึ่งเป็นกระบวนการสอนที่ให้

ผู้เรียน เรียนรู้เป็นกลุ่มเพื่อฝึกการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ด้วยการเรียนเทคนิคนี้ จะทำให้ผู้เรียนกล้าที่จะออกความคิดเห็น กล้าพูด กล้าแสดงออก และสามารถเข้าใจในเนื้อหามากยิ่งขึ้นส่งผลให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์และพัฒนาการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ต่อไปได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ในรายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังเรียนโดยใช้เทคนิค STAD

สมมติฐานการวิจัย

ทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีบางกลางวิทยานุสรณ์ อ.บ้านนิงस्ता จ.ยะลา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 256

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีบางกลางวิทยานุสรณ์ อ. บ้านนิงस्ता จ.ยะลา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 24 คน โดยใช้การสุ่มแบบกลุ่ม ใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้เทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 5 แผน เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 10 ชั่วโมง

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ การอ่านคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

การดำเนินงานวิจัย

1. ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
2. ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. กำหนดโครงสร้างแล้วดำเนินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามหัวข้อต่อไปนี้ 1) สาระ 2) มาตรฐานการเรียนรู้ 3) ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ 4) สาระสำคัญ 5) จุดประสงค์การเรียนรู้ 6) กิจกรรมการเรียนรู้ 7) สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ 8) การวัดผลประเมินผล 9) บันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้
4. เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การอ่านคิดวิเคราะห์ ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 5 แผน ตามหน่วยการเรียนรู้ดังนี้
1) แผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ อ่านได้คล่อง เรื่อง สรุปใจความสำคัญและอธิบายจากหนังสือที่สนใจ 2) แผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ อ่านได้คล่อง เรื่อง การแยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น 3) แผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ การอ่านสะกดคำ เรื่อง การหาเหตุผลและหลักฐานจากเรื่องที่อ่าน 4) แผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ นิทานพื้นบ้านและเพลงพื้นบ้าน เรื่อง นิทานพื้นบ้าน 5) แผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ นิทานคติธรรม เรื่อง พญาช้างผู้เสียสละ

5. นำแผนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) และข้อเสนอแนะในด้านสาระ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและสาระ การเรียนรู้ สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลในแต่ละแผน โดยใช้หลักเกณฑ์การให้คะแนนตามแบบประเมิน ที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

นำผลจากการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย โดยกำหนด ขอบเขตในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2550)

ค่าเฉลี่ย	แปลความหมาย
4.50 – 5.00	หมายความว่า มีเหมาะสมมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายความว่า มีเหมาะสมมาก
2.50 – 3.49	หมายความว่า มีเหมาะสมปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายความว่า มีเหมาะสมน้อย
1.00 – 1.49	หมายความว่า เหมาะสมน้อยที่สุด

โดยกำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไปเป็นเกณฑ์ตัดสิน ผลปรากฏว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย 4.46 ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุง แก้ไข เพื่อนำไปใช้ ในการจัดการเรียนรู้ต่อไป

6. สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาตาม มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด จำนวน 30 ข้อ

7. นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยเพื่อพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงแก้ไข แล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมเพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับ จุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นการหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence) หรือ IOC โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้
 - ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้
 - ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดไม่ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้
- ถ้า IOC มีค่า 0.50 ขึ้นไปถือว่าใช้ได้ (สมนึก ภัททิยธนี, 2546)

ปรากฏว่า แบบทดสอบที่ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญผ่านเกณฑ์ทุกข้อมีค่า IOC ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 ถือว่าเป็นข้อสอบที่อยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงตรงเนื้อหาที่ใช้ได้

8. นำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาความยากและหาความจำแนกยากง่าย โดยใช้วิธีวิเคราะห์ของ Pemberton A. Johnson (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) แล้วคัดเลือกไว้เฉพาะข้อสอบที่มีค่าความยาก ตั้งแต่ 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.20 ถึง 1.00 จำนวน 30 ข้อ จาก 35 ข้อ ปรากฏว่า ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จำนวน 33 ข้อ แบบทดสอบมีความยาก ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.25 ถึง 0.58 และทำการคัดเลือกไว้ 30 ข้อ โดยคัดเอาข้อที่ค่อนข้างง่าย ออก 5 ข้อ

9. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่คัดเลือกไว้ 30 ข้อ หาความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (บุญชม ศรีสะอาด 2560) และ เมื่อนำไปหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดย มีค่าเท่ากับ 0.79

10. นำแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีบางกลางวิทยานุสรณ์ อ.บันนังสตา จ.ยะลา ที่ได้คุณภาพไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pre-test Post-test Design (พิศณุ พองศรี, 2553) ดังแสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pre-test Post-test Design

กลุ่ม	Pre-test	Treatment	Post-test
นักเรียน	T1	X	T2

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

T1 หมายถึง การทดสอบก่อนเรียน (Pre-test)

X หมายถึง การทดลองโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่านจับใจความ

T2 หมายถึง การทดสอบหลังเรียน (Post-test)

มีขั้นตอนการดำเนินการทดลองในการวิจัย ดังนี้

1. ก่อนทำการทดลอง ผู้วิจัยได้ทำความเข้าใจกับนักเรียนเกี่ยวกับขั้นตอน การใช้แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านคิดวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยทดสอบก่อนทดลองสอน 1 วัน ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ทดสอบเอง ใช้เวลา 60 นาที
3. ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านคิดวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนด้วยตนเอง จำนวน 5 แผน แผนการจัดการเรียนรู้ละ 2 ชั่วโมง 5 แผน จำนวน 2 สัปดาห์ สัปดาห์แรก 6 ชั่วโมง สัปดาห์ที่ 2 4 ชั่วโมง รวมเป็น 10 ชั่วโมง ไม่รวมเวลาทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
4. ทดสอบวัดทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านคิดวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เมื่อสอนครบทั้ง 5 แผน 10 ชั่วโมง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนจากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ การอ่านคิดวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แต่ละชุดโดยใช้สถิติ t-test (Dependent Samples)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ ในรายวิชาภาษาไทย ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิค STAD ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีบางกลางวิทยานุสรณ์ อ.บ้านนั้งस्ता จ.ยะลา ผู้วิจัยได้นำเสนอผลในรูปแบบตาราง ประกอบการพิจารณา การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังเรียน โดยใช้เทคนิค STAD ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ ก่อนและหลังเรียน โดยใช้เทคนิค STAD

ผลสัมฤทธิ์	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	P
ก่อนเรียน	24	30	15.33	3.61	7.43*	.00
หลังเรียน	24	30	20.33	6.19		

หมายเหตุ: * $p < .01$

ตารางที่ 2 พบว่า คะแนนทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ ในรายวิชาภาษาไทยก่อนและหลังเรียน โดยใช้เทคนิค STAD ก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 15.33 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.61 หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 20.33 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.19 เมื่อเปรียบเทียบแล้ว พบว่า คะแนนทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ในรายวิชา โดยใช้เทคนิค STAD หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปผลและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ ในรายวิชาภาษาไทย ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิค STAD ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีบางกลางวิทยานุสรณ์ อ.บ้านนิงस्ता จ.ยะลา มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังเรียน โดยใช้เทคนิค STAD

จากการวิจัย พบว่า ผลการเรียนรู้การอ่านคิดวิเคราะห์ ในรายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิค STAD สูงกว่าก่อนการจัดการรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนด้วยการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 15.33 คะแนน และหลังเรียน 20.33 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบแล้วพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้เทคนิค STAD หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้วางไว้ คือ 1.ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านคิดวิเคราะห์ วิชาภาษาไทย โดยใช้เทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 2. ความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 เป็นผลมาจากการที่นักเรียนได้เรียนรู้การอ่านคิดวิเคราะห์ ในรายวิชาภาษาไทย จากกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD ที่รวมกลุ่มนักเรียนระดับเก่ง ปานกลาง และอ่อน เพื่อจุดประสงค์ในการช่วยเหลือและทำงานร่วมกันให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด หลักการนี้ส่งเสริมให้นักเรียนเก่งสามารถช่วยเหลือนักเรียนคนอื่นได้และส่งเสริมให้นักเรียนระดับปานกลางและอ่อนสามารถเรียนรู้และพัฒนาทักษะได้อย่างเข้าใจและมีประสิทธิภาพ เนื่องมาจากบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่อยู่ในรูปแบบเพื่อนช่วยเพื่อน รวมถึงหลักการและขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิค STAD ได้แก่ ชี้นำเสนอเนื้อหา ขั้นปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม ขั้นทดสอบย่อย ขั้นคิดคะแนนความก้าวหน้า และขั้นยกย่องชมเชย เป็นหลักการขั้นตอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยในขั้นปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนได้มีโอกาสช่วยเหลือกันในการทำงาน และเกิดการแนะนำการเรียนรู้หรือเทคนิคต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น การอ่าน การคิดวิเคราะห์ หรือการกระตุ้นสมาชิกในกลุ่มให้ตั้งใจทำกิจกรรมอยู่เสมอ เพราะคะแนนทดสอบย่อยของตนเองจะมีผลต่อคะแนนรวมของกลุ่ม จึงทำให้นักเรียนส่วนใหญ่มีความตั้งใจในการพัฒนาทักษะการอ่านของตนเองมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับกับแนวคิดของ (ขวัญตา บัวแดง, 2553) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันด้วยเทคนิค STAD (Student Teams Achievement Division : STAD) เป็นวิธีการสอนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) รูปแบบหนึ่งที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child Centered) โดยมุ่งเน้นการทำงานร่วมกันช่วยเหลือกันในการเรียน ซึ่งเงื่อนไขของการเรียนแบบร่วมมือนั้นเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้รวมกลุ่มกันทำงานและช่วยเหลือกันและกันในกลุ่ม ทุกกลุ่มจะมีเป้าหมายเดียวกันโดยได้ร่วมกันเรียนรู้และฝึกปฏิบัติ

ความสำเร็จของกลุ่มจะขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถ ของแต่ละบุคคลในกลุ่ม อีกทั้งวิธีการสอนแบบนี้จะช่วยให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น ภูมิใจในตนเอง ตระหนักถึงความรับผิดชอบ และช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น อีกทั้งยังสอดคล้องกับ (ทศนา แคมมณี, 2548) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีความพยายามที่จะเรียนรู้ ให้บรรลุเป้าหมายเป็นผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและมีผลงานมากขึ้น การเรียนรู้มีความคงทนมากขึ้น มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีการใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้เหตุผลดีขึ้น และคิดอย่างมีวิจารณญาณมากขึ้น

การใช้เทคนิค STAD ซึ่งเป็นการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีการลดความสามารถสมาชิกในกลุ่มทั้งระดับเก่ง ปานกลาง อ่อน และลำดับขั้นตอนการนำเสนอเนื้อหา ขั้นตอนปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม ขั้นตอนสอบย่อย ขั้นตอนคิดคะแนนความก้าวหน้า และขั้นตอนยกย่องชมเชยตามลำดับ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนากระบวนการกลุ่ม สมาชิกภายในกลุ่มมีแรงจูงใจในการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม ส่งผลให้การพัฒนาการอ่านคิดวิเคราะห์ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD การพัฒนาการอ่านคิดวิเคราะห์ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนโดยใช้เทคนิค STAD (Student Teams Achievement Division) สูงขึ้น และส่งเสริมการพัฒนาการอ่านคิดวิเคราะห์ และทักษะการทำงานกลุ่ม ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD นี้สามารถนำไปจัดการเรียนรู้ในรายวิชาอื่นๆ ได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนสนใจด้านการอ่านคิดวิเคราะห์นั้น เป็นกิจกรรมที่จัดการเรียนเป็นกลุ่มที่มีสมาชิกในกลุ่มมีระดับความสามารถที่แตกต่างกัน ครูจึงต้องจัดกลุ่มให้แต่ละกลุ่มลดความสามารถมีทั้งนักเรียนที่เก่ง อ่อน และปานกลาง อยู่ในกลุ่ม และควรมีการสร้างข้อตกลงในการทำกิจกรรมแต่ละครั้ง
2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ควรมีการยืดหยุ่นเวลาในการทำกิจกรรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางการส่งเสริมด้านการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1 - 6
2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามัคคีและรู้จักหน้าที่ของตนเอง สามารถนำไปทดลองกับรายวิชาอื่น ๆ ได้ โดยปรับความยากง่ายให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม*. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ขวัญตา บัวแดง. (2553). *การศึกษามูลค่าการเรียนรู้ เรื่อง วิถีการดำรงชีวิตและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2550). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. ไทเนรมิตกิจ อินเตอร์ โปรเกรสซิฟ จำกัด.
- ทศนา แคมมณี. (2550). *ศาสตร์การสอน*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทศนา แคมมณี. (2548). *ศาสตร์การสอน*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). ด้านสุทธาการพิมพ์จำกัด.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.

- พิสนุ พองศรี. (2553). *เทคนิควิธีการประเมินโครงการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). พรอพเบอร์ตี้พริ้นต์.
- พีรพล ปัทราษ และสุชีริณณ์ อามาศย์บัณฑิต. (2567). การพัฒนาความสามารถในการอ่านที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทย ที่เน้นเทคนิค 5W1H ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 18(2), 47-62.
- สุจิต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรรย์. (2544). *วิธีการสอนภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2546). *การวัดผลการศึกษา*. ประสานการพิมพ์.
- อรษา เกมกาเมน. (2559). ผลการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาเศษส่วนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) ผสานกลวิธี STAR [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมสะเต็มศึกษาเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์
และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการแยกสารผสมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนเทศบาล 1 จังหวัดบุรีรัมย์

The Effects of STEM-Based Learning Activity Sets on Enhancing Creative
Thinking Skills and Academic Achievement in the Topic of Separation of
Mixtures among Grade 8 Students at Tessaban School 1, Buriram Province

กัลยวีร์ ละเอียดอ่อน^{1*} และ ครูปกรณ์ ละเอียดอ่อน²

Kunyawee laeid-on^{1*} and Karupakorn Laeid-on²

Received: December 11, 2024; Revised: November 4, 2025; Accepted: November 11, 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมสะเต็มศึกษา 2) เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนจากการเรียนการสอนด้วยชุดกิจกรรมสะเต็มศึกษา และ 3) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมดังกล่าว กลุ่มประชากรคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 1 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 42 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ ชุดกิจกรรมสะเต็มศึกษา แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ และแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีแบบกลุ่มสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมสะเต็มศึกษาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คะแนน ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนมีพัฒนาการเพิ่มขึ้น โดยคะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียนและหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมสะเต็มศึกษาอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการฝึกคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นด้านที่ได้รับคะแนนเพิ่มสูงสุด

คำสำคัญ: สะเต็มศึกษา, ความคิดสร้างสรรค์, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ABSTRACT

This study aimed to 1) compare students' academic achievement before and after learning through STEM activity sets, 2) examine the development of students' creativity through STEM-based learning, and 3) investigate students' opinions with learning through STEM activity sets. The study population consisted of Grade 8 students at Thesaban 1 School. The sample group included 42 students, selected using cluster random sampling with classrooms as the sampling unit. The research instruments comprised learning management plans, STEM activity sets, an academic achievement test, a creativity assessment, and a student satisfaction questionnaire. Data were analyzed using mean, standard deviation, dependent t-test, and repeated measures ANOVA. The results revealed that students' academic achievement after learning through the STEM activity sets was significantly higher than before learning at the .05 level. Students' creativity scores showed a significant improvement across three measurement stages, with both during-learning and post-learning scores being significantly higher than pre-learning scores at the .05 level. Students had a high level of positive opinions toward learning through the STEM activity set, particularly in the aspects of analytical thinking and systematic problem-solving, which received the highest average scores. The highest opinions were found in the aspect of analytical thinking and systematic problem-solving practice.

Keywords: STEM Education, Creative Thinking, Academic Achievement

^{*1}ครู, เทศบาลนครบุรีรัมย์, โรงเรียนเทศบาล 1, E-mail: kunlayaweela@gmail.com (*Corresponding author)

²รองศาสตราจารย์, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, E-mail: Kluphakorn.li@bru.ac.th

^{*1}Teacher, Buriram Municipality, Thessaban 1 School, E-mail: kunlayaweela@gmail.com (*Corresponding author)

²Associate Prof, Faculty of education, Buriram Rajabhat University, E-mail: Kluphakorn.li@bru.ac.th

บทนำ

วิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งในสังคมโลกปัจจุบันและอนาคตเพราะวิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับชีวิตของคนทุกคนทั้งในการดำเนินชีวิตประจำวัน (Kijima et al., 2021) ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ทำให้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยี พร้อมกันนั้นเทคโนโลยีก็มีส่วนที่จะให้การศึกษาค้นคว้าความรู้ทางวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้น ซึ่งวิทยาศาสตร์ทำให้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ทักษะสำคัญในการค้นคว้าหาความรู้ มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สามารถตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลหลากหลายและประจักษ์พยานที่ตรวจสอบได้ (Hong, 2024) ดังนั้นการศึกษาวissenschaftเป็นประเด็นหนึ่งในหลาย ๆ ประเด็นของการพัฒนาองค์ความรู้ของการศึกษาไทยที่ถูกกล่าวถึง เพราะเชื่อว่าการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ของไทยจำเป็นต้องก้าวหน้าให้ทันต่อการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของโลก ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในมาตราที่ 24 ระบุว่า การเรียนควรจัดเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของนักเรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด และจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้ฝึกการปฏิบัติจริง คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (Yaki et al., 2019) เช่นเดียวกับพรทิพย์ ศิริภัทราชัย (2556) ได้อธิบายสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เครื่องมือเพื่อแสวงหาความรู้สำหรับโลกของการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจึงมีความสำคัญมากกว่าเนื้อหาความรู้ ขณะเดียวกันนั้นการจัดการเรียนการสอนควรได้มีการปฏิรูประบบการเรียนการสอน วิทยาศาสตร์เน้นให้ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นเน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่ โดยการใช้กระบวนการทางความคิด กระบวนการทางสังคมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ (Yildirim & Selvi, 2017) โดยครูเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และคอยให้คำปรึกษา การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนรู้ได้มีการฝึกฝนทักษะที่สำคัญในการพัฒนาตนเอง โดยหวังว่าผู้เรียนจะนำเอาทักษะดังกล่าวไปใช้ในการเรียนรู้ต่อไปในอนาคตจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ (Purzer et al., 2015)

การจัดการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการใช้ความรู้และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เป็นเครื่องมือสำหรับการสร้างประสบการณ์ของตัวผู้เรียนเองนั้น จะทำให้เรียนเห็นความสำคัญของวิทยาศาสตร์ส่งผลให้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็น สร้างสรรค์ สร้างคำถามและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่สามารถสนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาที่กล่าวข้างต้น ผู้สอนควรจัดการเรียนสอนให้ผู้เรียนได้เรียนองค์ความรู้ต่าง ๆ ทางวิทยาศาสตร์ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง มีการค้นคว้าความรู้อย่างมีระบบตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ นำความรู้ทางวิทยาศาสตร์หลากหลายสาขาวิชามาใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน (Anwar et al., 2022) ซึ่งการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) สามารถตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการ ระหว่างสาขาวิชา ให้มีความเชื่อมโยงกับชีวิตจริงในการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพเพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยีในชั้นเรียนกับบริบทโลกของความจริง จะก่อให้เกิดทักษะสำคัญเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมและการนำมาซึ่งการพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ หรือนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาขีดความสามารถของสังคม (Yüceliyigit & Toker, 2021) ซึ่งทฤษฎีที่สนับสนุนแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสะเต็มศึกษาคือทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist) เป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับตัวผู้เรียน เชื่อว่าผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง จากการ มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อมอย่างกระตือรือร้น นักเรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ของผู้เรียนมีส่วนร่วมช่วยใน การสร้างความรู้ใหม่โดยครูมีบทบาทในการจัดบริบทการเรียนรู้ตั้งคำถามที่ท้าทายความสามารถกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการสร้างความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Siregar et al., (2020) อธิบายว่าการเรียนรู้เกี่ยวกับสะเต็มศึกษานั้นเป็นกระบวนการเชิงระบบ ที่นำมาเชื่อมโยงในกระบวนการเรียนรู้ การสร้างสรรค์ผลงานหรือชิ้นงาน จากการคิดค้น การแก้ปัญหาคิดวิเคราะห์

ซึ่งสามารถเตรียมพร้อมสำหรับนักเรียน โดยนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพได้ นอกจากนี้การจัดการศึกษาที่บูรณาการเน้นให้ความสำคัญกับวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์และคณิตศาสตร์อย่างเท่าเทียมกัน อีกทั้งยังเป็นรูปแบบการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อการเตรียมคนรุ่นใหม่ให้มีความรู้และความสามารถที่จะดำรงชีวิตได้ดีในศตวรรษที่ 21 สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนนำความรู้ ทักษะการคิด และทักษะอื่น ๆ มาใช้ในการแก้ปัญหา ค้นคว้าและพัฒนาความคิดค้นสิ่งต่าง ๆ ในโลกปัจจุบันการเน้นความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง มีความคิดสร้างสรรค์ ความแปลกใหม่และการแก้ปัญหาในโลกอนาคตได้อย่างแท้จริง (Cunningham et al., 2020)

จากบริบทของโรงเรียนเทศบาล 1 “บุรียราษฎร์ธรณวิทยา” สังกัดกองการศึกษา เทศบาลนครบุรีรัมย์ มีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นรูปแบบการบรรยาย เนื่องมาจากระยะเวลาการเรียนการสอนที่มีจำนวนจำกัดแต่เนื้อหาหลักสูตรที่ผู้เรียนต้องเรียนมีจำนวนมาก ผู้สอนจึงต้องจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับเนื้อหาสาระวิชาตามที่หลักสูตรได้กำหนดไว้ และจากการสอบถามจากผู้เรียนถึงแนวการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องการ สอดคล้องกับแนวคิดของ Kavousi et al (2020) อธิบายว่าผู้เรียนส่วนใหญ่ต้องการให้ครูผู้สอนเน้นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการบรรยายมากกว่าการจัดการเรียนรู้ที่เน้นลงมือปฏิบัติ ผู้เรียนไม่เห็นความสำคัญของการเรียนวิทยาศาสตร์ เนื่องจากไม่สามารถนำเอาความรู้มาใช้ในการชีวิตประจำวันได้ นั้น ส่งผลให้ผู้เรียนขาดทักษะกระบวนการที่สำคัญในการนำเอาความรู้วิทยาศาสตร์ที่ได้เรียนรู้มาแก้ปัญหาในชีวิตจริง จึงเน้นให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้เพื่อนำมาใช้ในชีวิตประจำวันและมีวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงผ่านประสบการณ์จริงทางด้านวิศวกรรมโดยการบูรณาการเนื้อหาหลากหลายสาขาวิชาทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โน้ตค้นด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ผ่านการประยุกต์ใช้ความรู้ อันจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความสนใจต่อการเข้าศึกษาต่อเฉพาะด้านทางด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ในระดับอุดมศึกษาเพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป (Belland et al., 2017) ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) ซึ่งจุดประสงค์ของการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา คือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม และคณิตศาสตร์ และเห็นว่าวิชาเหล่านี้ เป็นเรื่องใกล้ตัวที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นบูรณาการ ช่วยให้นักเรียนสร้างความเชื่อมโยงเนื้อหา ทำลายความคิดของนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ผู้วิจัยจึงจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมสะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้นักเรียนมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และสามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนกับหลังเรียนโดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมสะเต็มศึกษาเรื่องการแยกสารผสม
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียนโดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมสะเต็มศึกษาเรื่องการแยกสารผสม
3. เพื่อวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมสะเต็มศึกษาเรื่องการแยกสารผสม

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนกับหลังเรียนโดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมสะเต็มศึกษาเรื่องการแยกสารผสมมีความแตกต่างกัน
2. ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียนโดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมสะเต็มศึกษาเรื่องการแยกสารผสมมีความแตกต่างกัน
3. ระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมสะเต็มศึกษาเรื่องการแยกสารผสมอยู่ในระดับมากขึ้นไป

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 1 สังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2563 ภาคเรียนที่ 1 จำนวน 6 ห้องเรียน รวม 345 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 1 สังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 42 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมสะเต็มศึกษา เรื่องการแยกสารผสม จำนวน 12 แผนใช้เวลาทดลองสอน รวมทั้งหมด 18 ชั่วโมง และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาวิทยาศาสตร์และผู้เชี่ยวชาญด้านสะเต็มศึกษา จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านวัดและประเมินผลจำนวน 1 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมโดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามมาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) ผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 อยู่ในระดับมากที่สุด

2.2 ชุดกิจกรรมสะเต็มศึกษา เรื่องการแยกสารผสม จำนวน 6 ชุด ใช้เวลาทดลองสอน รวมทั้งหมด 18 ชั่วโมง แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาวิทยาศาสตร์และผู้เชี่ยวชาญด้านสะเต็มศึกษา จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านวัดและประเมินผลจำนวน 1 คน เพื่อประเมินความเหมาะสม โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 อยู่ในระดับมาก และนำไปทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมสะเต็มศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากการประเมินระหว่างเรียน (E_1) และการประเมินหลังเรียน (E_2) โดยกำหนดเกณฑ์ (E_1/E_2) ไว้ที่ 80/80 ซึ่งผลการวิเคราะห์อยู่ในระดับ 83.20/81.25 ถือว่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยสร้างตารางวิเคราะห์ข้อสอบให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และครอบคลุมสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก (Multiple Choice) และได้สร้างข้อสอบจำนวน 40 ข้อ แล้วจึงคัดเลือกให้เหลือจำนวน 30 ข้อ มีรายละเอียดดังนี้

2.3.1 นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญเดิมจำนวน 3 คน คือ ด้าน เนื้อหาวิทยาศาสตร์ ด้านสะเต็มศึกษา และด้านวัดและ ประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพ ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เพื่อพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องจากค่าเฉลี่ยความคิดเห็นตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จึงจะถือว่าแบบทดสอบนั้น มีความเที่ยงตรงของเนื้อหานำข้อสอบนั้นไปใช้ได้ ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

2.3.2 นำแบบทดสอบไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 2 จำนวน 30 คน ที่เคยเรียน เรื่อง การแยกสารผสมมาแล้วซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

2.3.3 ตรวจสอบค่าความยากง่าย (Difficulty) และค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบทดสอบปรนัย โดยใช้เกณฑ์ความยากง่ายระหว่าง 0.20 – 0.80 ถ้าค่าความยากง่าย < 0.20 ถือว่าแบบทดสอบนั้นยากเกินไป ถ้าค่าความยากง่าย > 0.80 ถือว่าแบบทดสอบนั้นง่ายเกินไป ซึ่งได้ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.37 – 0.70 และค่าอำนาจจำแนกเท่ากับ 0.42

2.3.4 การตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยผู้วิจัยเลือกข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์แล้ว จำนวน 20 ข้อ มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้วิธีของคูเดอร์- ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson) จากสูตร KR - 20 โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.75 ขึ้นไป ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบเท่ากับ 0.81 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์

2.4 แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์แบบ Rubrics Score ประกอบด้วย 1) ด้านความคล่องในการคิด 2) ด้านความคิดยืดหยุ่น 3) ด้านความคิดริเริ่ม 4) ด้านความคิดละเอียดลออ สร้างแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ประกอบด้วย การวัดความคล่องในการคิด ด้านความยืดหยุ่น ด้านความคิดริเริ่ม และด้านความคิดละเอียดลออ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริกส์ (Rubric Score) แล้วนำแบบประเมินเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และพิจารณาความสอดคล้องจากค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 ถือว่าแบบประเมินมีความเที่ยงตรงของเนื้อหา แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2.5 แบบประเมินความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ ผ่านการพิจารณาความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญ มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเท่ากับ 4.43 อยู่ในระดับมาก ถือว่าแบบประเมินมีความเหมาะสม สามารถนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำหนังสือแจ้งผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และติดต่อผู้บริหารโรงเรียนเพื่อทดลองใช้เครื่องมือ (Try Out) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การวิเคราะห์การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการแยกสารผสม ก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษา ด้วยสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ สถิติที (t-test dependent)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated measures ANOVA)

3. วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของนักเรียน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การแยกสารผสม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษา ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษา ได้ผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษา

การทดสอบ	จำนวนนักเรียน (คน)	คะแนนเต็ม (คะแนน)	$\bar{X}$	S.D.	t-test	p-value
ก่อนเรียน	42	30	17.07	0.71	37.10	0.00*
หลังเรียน	42	30	22.97	0.92		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการจัดการเรียนรู้อยู่ตามแนวสะเต็มศึกษา ($\bar{X} = 22.97$, S.D. = 0.92) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 17.07$, S.D. = 0.71) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการวิเคราะห์พัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ผ่านการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมสะเต็มศึกษา ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์พัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน

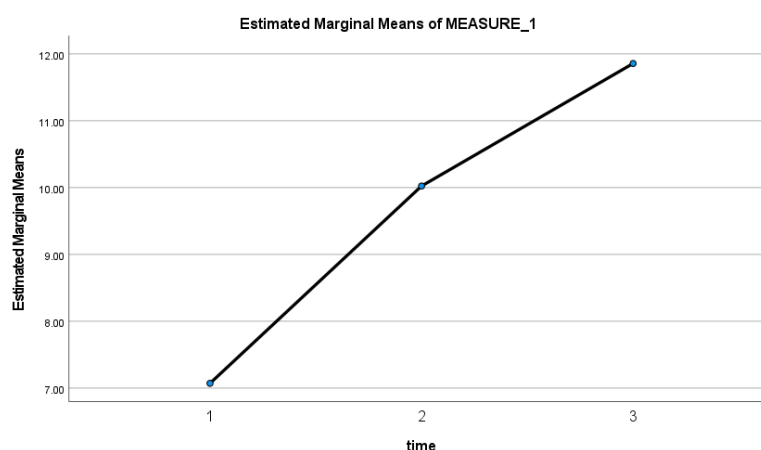
Test of Within-subjects Effects						
Source	สถิติ	Type III Sum of squares	df	Mean Square	F	p-value
จำนวนครั้งที่ทดสอบ(Time)	Sphericity Assumed	489.73	2	244.86	348.57	.00*

Mauchly's Test of Sphericity: Mauchly's W = .88, Approx. Chi Square = 4.73, df = 2, sig. = .09

*Sig < .05

จากตารางที่ 2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมสะเต็มศึกษาเรื่อง การแยกสารผสม โดยทดสอบ 3 ระยะ ซึ่งก่อนการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำได้ดำเนินการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นว่า เมทริกซ์ความแปรปรวนของตัวแปรเป็นเมทริกซ์เอกลักษณะด้วย Mauchly's Test of Sphericity ผลการทดสอบพบว่า เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้น จึงวิเคราะห์ Sphericity Assumed พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมสะเต็มศึกษา มีความคิดสร้างสรรค์ระหว่างเรียนและหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ก่อนเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ในระดับต่ำ (คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.07 จากคะแนนเต็ม 16 คะแนน) เมื่อเริ่มดำเนินการจัดกิจกรรมและทดสอบระหว่างเรียนนักเรียนเริ่มมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น (คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 10.02 จากคะแนนเต็ม 16 คะแนน) และเมื่อทดสอบหลังเรียนนักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ที่แตกต่างกันได้สูงขึ้น (คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 11.85 จากคะแนนเต็ม 16 คะแนน) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 คะแนนเฉลี่ยของความคิดสร้างสรรค์ที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมสะเต็มศึกษา 3 ช่วงเวลา

3. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมสะเต็มศึกษา

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมสะเต็มศึกษา

รายการประเมินความคิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ครูชี้แจงกิจกรรมการเรียนรู้ให้เข้าใจอย่างชัดเจน	4.21	0.55	มาก
2. ครูให้คำปรึกษา แนะนำเป็นอย่างดี	4.56	0.50	มากที่สุด
3. ครูกระตุ้นให้เกิดความสนใจและอยากเรียนรู้	4.59	0.49	มากที่สุด
4. ความยากง่ายของเนื้อหาเหมาะสมกับนักเรียน	4.28	0.68	มาก
5. ครูเตรียมวัสดุอุปกรณ์ไว้เหมาะสมและเพียงพอ	4.31	0.64	มาก
6. เนื้อหาและภาษาที่ใช้อ่านเข้าใจง่าย	4.53	0.50	มากที่สุด
7. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับเวลาเรียน	4.21	0.60	มาก
8. กิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลาย	4.53	0.50	มากที่สุด
9. กิจกรรมการเรียนรู้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น	4.62	0.49	มากที่สุด
10. มีความรู้สึกสนุกสนานในการทำกิจกรรม	4.25	0.62	มาก
เฉลี่ยรวม	4.41	0.21	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมสะเต็มศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D.=0.21) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าด้านครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D.= 0.49) รองลงมาคือ ด้านครูกระตุ้นให้เกิดความสนใจและอยากเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.59$, S.D.= 0.49)

สรุปผลและอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ความคิดสร้างสรรค์ และระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้ชุดกิจกรรมสะเต็มศึกษา สรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมสะเต็มศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้เนื่องจากชุดกิจกรรมสะเต็มศึกษา เรื่อง การแยกสารผสม คะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมสะเต็มศึกษามีเนื้อหาที่เรียนรู้ได้ง่าย มีภาพประกอบน่าสนใจ นักเรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองหรือจัดเป็นกลุ่ม ๆ ก็ได้ ไม่เกิดความเบื่อหน่าย และเมื่อจบกิจกรรมแต่ละครั้ง มีการเสริมแรงให้นักเรียนทุกครั้ง และช่วยกันตรวจสอบความถูกต้องไปพร้อม ๆ กับครู ทำให้นักเรียนมีกำลังใจในการเรียนรู้ อยากที่จะเรียนต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Capraro , Capraro & Morgan (2013) อธิบายว่า การเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา หลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน โดยใช้กิจกรรมการเรียน เป็นการสอนที่เน้นนักเรียน เป็นศูนย์กลางและการจัดบรรยากาศในการเรียน คือ การจัดกลุ่มนักเรียนที่ความสามารถ โดย มีนักเรียนเก่ง 1 คน นักเรียนปานกลาง 4 คน นักเรียนอ่อน 1 คน การจัดกลุ่มแบบนี้จะทำให้ นักเรียนร่วมมือในการทำงาน และนักเรียนที่เรียนเก่ง จะให้คำแนะนำกับนักเรียนอ่อน เพราะ สมาชิกในกลุ่มทุกคนจะคำนึงถึงกติกาที่ได้ตกลงไว้ก่อนการเรียนการสอนนั้นคือความสำเร็จและ คะแนนของกลุ่ม นอกจากนั้นยังมีการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังกิจกรรมการเรียน การสอนในแต่ละคาบเป็นระยะๆ ซึ่งนักเรียนสามารถตรวจสอบความก้าวหน้าคะแนนของกลุ่มได้ ส่วนการจัดการเรียนการสอนแบบปฏินัน นักเรียนทำงานตามความสามารถของตนเองสอดคล้องกับแนวคิดของ Beier et al. (2019) อธิบายว่าสะเต็มศึกษาเป็นการเรียนรู้แบบบูรณาการ ที่ใช้ความรู้และทักษะในด้านต่าง ๆ ผ่านการทำกิจกรรม (activity based) หรือการทำโครงการ (project based) ที่เหมาะสมกับวัยและระดับชั้นของผู้เรียน การเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาจะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิด ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการสื่อสารซึ่งทักษะดังกล่าวนี้เป็นทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้เรียนพึงมีนอกจากนี้ผู้เรียนยังได้ความรู้แบบองค์รวมที่ สามารถนำไปเชื่อมโยงหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของ Martin (2015) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่ หลากหลายเป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนอาทิกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จาก ประสบการณ์จริงกระบวนการปฏิบัติลงมือทำจริง เป็นวิธีการสอนวิธีหนึ่งที่สืบทอดเจตนารมณ์ของปรัชญาทางการศึกษาที่ว่า learning by doing ตามแนวทฤษฎีของ John Dewey โดยเน้นการให้นักเรียนมีการรวมกลุ่มเพื่อทำงานร่วมกับหรือการปฏิบัติ ในกิจกรรมการเรียนการสอน มีการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ต้องสอดคล้องกับกรอบลักษณะสำคัญของกิจกรรม ดังนั้นเมื่อเน้นให้ผู้เรียนได้สร้างชิ้นงาน ส่งผลให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีความสามารถทางการเรียนต่ำ เข้าใจในเนื้อหาที่สอนและสามารถทำข้อสอบได้ดีขึ้น แสดงว่ารูปแบบการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมสะเต็มศึกษา ส่งผลให้ผลการเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีผลการเรียนดีขึ้น

2. นักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมสะเต็มศึกษามีพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ พบว่า คะแนนความคิดสร้างสรรค์ระหว่างเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากว่า ลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมสะเต็มศึกษา มีการส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการแก้ปัญหา ได้ทำงานเป็นกลุ่ม มีการระดมสมองกันภายในกลุ่ม และกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดค้นหาแนวทางปัญหาที่หลากหลายวิธี (Lin, et al., 2019) สอดคล้องกับแนวคิดของสุทธิดา จำรัส (2560) อธิบายว่ากิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวสะเต็มศึกษาจะช่วยให้ครูสามารถออกแบบและจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาในชั้นเรียนของตนเองได้ นอกจากนั้นยังสามารถประยุกต์ใช้ในการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อส่งเสริมให้ครูได้ออกแบบและพัฒนากิจกรรมสะเต็มศึกษาด้วยตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของ ชัยพัทธ์ และคณะ (2567) อธิบายว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรม

สะเต็มศึกษาเป็นการจัดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมโดยที่นักเรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ โดยเน้นให้ นักเรียนนำความรู้จากวิชา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและวิศวกรรมศาสตร์มาใช้ในการแก้ปัญหาจน นำไปสู่การสร้างสร้งชิ้นงาน ซึ่งในแต่ละ ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบสะเต็มศึกษา นักเรียนจะได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ที่ไม่มีถูกหรือผิดในการออกแบบ นวัตกรรมหรือ วิธีการแก้ปัญหาที่ได้มาจากขั้นระบุปัญหา โดยนักเรียนสามารถใช้ข้อมูลที่ได้จากรวบรวมข้อมูลและ แนวคิดที่ เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาดังกล่าว จากนั้นจึงลงมือทำนวัตกรรมหรือวิธีการแก้ปัญหาในขั้นวางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับ นัตยา หัสมิตร (2563) กล่าวว่าจัดการเรียนตามแนวทางสะเต็มศึกษาที่มีการนำกระบวนการออกแบบ เชิงวิศวกรรมเข้ามาใช้ร่วมในการจัดการ เรียนรู้จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริงเพื่อแก้ปัญหา จากสถานการณ์ที่ ประสบอย่างเห็นเป็นขั้นเป็นตอน สอดคล้องกับแนวคิดของ Wang & Chiang (2020). อธิบายเกี่ยวกับการ จัดการเรียนแบบสะเต็มศึกษาว่า ครูควรสร้างสถานการณ์ ซึ่งที่สำคัญสถานการณ์ต้องมีเงื่อนไขสร้างความท้าทายให้กับนักเรียน นักเรียนได้วิเคราะห์บริบทของสถานการณ์ผ่านการระดมสมอง ออกแบบชิ้นงานหลากหลาย วางแผนขั้นตอน การดำเนินการ เลือกวิธีการทดสอบชิ้นงานที่มีความเหมาะสม ทำการประเมินผลชิ้นงาน ปรับปรุงชิ้นงานให้ดีขึ้น นำเสนอชิ้นงาน และแก้ไข ชิ้นงานของตนเอง (Harper, 2018) ส่วนผลการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม หลังจากการจัดการเรียนรู้ที่นักเรียน พัฒนาความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมได้อย่างต่อเนื่อง

2. ความคิดเห็นของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้ชุดกิจกรรมสะเต็มศึกษา เรื่อง การแยกสารผสม ภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ใช้ชุดกิจกรรมสะเต็มศึกษา ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ฝึกให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ แยกแยะประเด็นเรื่องที่สำคัญ คิดวิพากษ์วิจารณ์ คิดสร้างสรรค์ ศึกษา และค้นคว้า ลงมือปฏิบัติ ด้วยตนเองจนเกิดการเรียนรู้และค้นพบความรู้ด้วยเป็นสาระความรู้ด้วยตนเอง (Frerejean et al., 2019) ซึ่งตรงกับแนวคิด ที่มาจากจอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ซึ่งเป็นคนคิดในเรื่องของการเรียนรู้โดยการลงมือกระทำ (Learning by Doing) ที่เป็นที่ รู้จักกันดีทั่วโลกมานานแล้ว การจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติเป็นการเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้รับ ความรู้มาเป็นผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ นั่นคือครูผู้สอน ผู้สอนจึงต้องสอนวิธีการแสวงหาความรู้ (Learn How to Learn) มากกว่าสอนตัวความรู้ สอนการคิดมากกว่าสอนให้ท่องจำ ต้องรู้จักการจัดประสบการณ์ที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วย ตนเอง รู้จักคิดค้น สร้างสรรค์และลงมือปฏิบัติจริง (สุกาญดา และประยูร, 2566) และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าด้าน การได้ฝึกคิดวิเคราะห์การแก้ปัญหาที่มีระบบ มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบ นี้ ช่วยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่ จากการใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในโลกเป็นบริบทของการเรียนรู้ (Learning Context) สอดคล้องแนวคิดของ Kim et al (2018) อธิบายว่าการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้ฝึกคิดปัญหาจะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะใน การคิดวิเคราะห์และคิดหาวิธีการแก้ปัญหา รวมทั้งได้ความรู้ตามศาสตร์ในสาขาวิชาที่ศึกษาไปพร้อมกัน และ นอกจากนี้ นักเรียนยังทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมชั้นและแก้ไขด้วยวิธีการที่หลากหลายที่แตกต่างกันที่จะเกิดขึ้นในระหว่างการสืบค้นข้อมูล (Ertmer & Koehler, 2018)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้

1. การนำชุดกิจกรรมสะเต็มศึกษาไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนนั้น ครูผู้สอนควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอน ในการจัดกิจกรรมให้ชัดเจน และมีการเตรียมสื่อการสอนให้พร้อมสำหรับเนื้อหาที่จะสอนทุกครั้ง
2. ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยชุดกิจกรรมสะเต็มศึกษา ผู้สอนต้องคำนึงถึงเวลาในการเรียนการสอน เพราะแต่ละหน่วยการเรียนรู้ต้องใช้เวลา และเตรียมความพร้อมในเรื่องวัสดุ อุปกรณ์และเนื้อหาให้ถูกต้อง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความสามารถในการคิดสร้างสรรค์โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอื่นร่วม เช่น เทคนิคการเรียนรู้แบบ 4 MAT เทคนิคการเรียนรู้แบบความร่วมมือ
2. ควรทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบตัวแปรอื่น เช่น ความสามารถในการปัญหา การคิดวิเคราะห์ และการทำงานเป็นกลุ่ม เนื่องจากชุดกิจกรรมสะเต็มศึกษาเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมผู้เรียนให้รู้จักคิดและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

เอกสารอ้างอิง

- ชยพัทธ์ นาคกุลบุตร สมศิริ สิงห์ลพ และเชษฐ์ ศิริสวัสดิ์. (2567). การพัฒนาการคิดวิเคราะห์และความคิดสร้างสรรค์โดยการจัดการเรียนรู้ ตามรูปแบบสะเต็มศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 20(1), 241-256.
- นัตยา หัสมินทร์. (2563). การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาที่เน้นกระบวนการ ออกแบบเชิงวิศวกรรม และพัฒนาสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบร่วมมือของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พรทิพย์ ศิริภักทรชัย. (2556). STEM Education กับการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21. *วารสารนักบริหาร Executive Journal*, 33(2), 49-56.
- วรรณิภา เวทการ และธิดิยา บงกชเพชร. (2566). การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เรื่อง สมดุลกล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 8(1), 150-164.
- สุกาญดา เทนอิสสระและประยูร แสงใส. (2566). ระบวนการเรียนรู้, ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. *Journal of Buddhist Education and Research*, 9(1), 361-374.
- สุทธิดา จำรัส. (2560). นิยามของสะเต็มและลักษณะสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวสะเต็ม ศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มสส*, 10(2), 13-34.
- Anwar, S. and Menekse, M., Guzey, S. and Bryan, L. A. (2022). The effectiveness of an integrated STEM curriculum unit on middle school students' life science learning. *Journal of Research in Science Teaching*, 59(7), 1204-1234.
- Beier, M. E., Kim, M. H., Saterbak, A., Leautaud, V., Bishnoi, S. and Gilberto, J. M. (2019). The effect of authentic project- based learning on attitudes and career aspirations in STEM. *Journal of Research in Science Teaching*, 56(1), 3-23.
- Belland, B. R., Walker, A. E., Kim, N. J. and Lefler, M. (2017). Synthesizing results from empirical research on computer-based scaffolding in STEM education: A meta-analysis. *Review of Educational Research*, 87(2), 309-344. <https://doi.org/10.3102/0034654316670999>
- Capraro, R. M., Capraro, M. M. and Morgan, J.R. (2013). *STEM project-based learning : An integrated science ,technology, engineering, and mathematics(STEM) approach*. Rotterdam. Sense.
- Cunningham, C. M., Lachapelle, C. P., Brennan, R. T., Kelly, G. J., Tunis, C. S. A. and Gentry, C. A. (2020). The impact of engineering curriculum design principles on elementary students' engineering and science learning. *Journal of Research in Science Teaching*, 57(3), 423-453.

- Ertmer, P. and Koehler, A. A. (2018). Facilitation strategies and problem space coverage: comparing face-to-face and online case-based discussions. *Educational Technology Research and Development*, 66(3), 639–670.
- Frerejean, J., Velthorst, G. J., van Strien, J. L. H., Kirschner, P. A. and Brand-Gruwel, S. (2019). Embedded instruction to learn information problem solving: Effects of a whole task approach. *Computers in Human Behavior*, 90, 117–130.
- Harper, B. (2018). Technology and teacher–student interactions: A review of empirical research. *Journal of Research on Technology in Education*, 50(3), 214–225.
- Hong, C. N. T. (2024). Lesson Plan Design Process Develops STEM Design Thinking Through Science Grade 4. *International Journal of Social Science and Human Research*, 7(4), 2497-2501. DOI: 10.47191/ijsshr/v7-i04-35
- Kijima, R., Yang-Yoshihara, M. and Maekawa, M. S. (2021). Using design thinking to cultivate the next generation of female STEAM thinkers. *International Journal of STEM Education*, 8, 1-15. <https://doi.org/10.1186/s40594-021-00271-6>
- Kim, N. J., Belland, B. R. and Axelrod, D. (2019). Scaffolding for optimal challenge in K–12 problem-based learning. *Interdisciplinary Journal of Problem-Based Learning*, 13(1), 1–23.
- Lin, Y. T., Wang, M. T. and Wu, C. C. (2019). Design, and implementation of interdisciplinary STEM instruction: teaching programming by computational physics. *Asia-Pacific Edu Res*, 28(1), 77–91. <https://doi.org/10.1007/s40299-018-0415-0>
- Martin, L. (2015). The promise of the Maker Movement for education. *Journal of Pre-College Engineering Education Research (J-PEER)*, 5(1), 30-39.
- Purzer, Ş., Goldstein, M. H., Adams, R. S., Xie, C. and Nourian, S. (2015). An exploratory study of informed engineering design behaviors associated with scientific explanations. *International Journal of STEM Education*, 2(1), 1-12.
- Siregar, N. C., Rosli, R., Maat, S. M. and Capraro, M. M. (2020). The effect of science, technology, engineering, and mathematics (STEM) program on students’ achievement in mathematics: A meta-analysis. *International Electronic Journal of Mathematics Education*, 15(1), 1-12. <https://doi.org/10.29333/iejme/5885>
- Wang, I. and Chiang, F. K. (2020). Integrating novel engineering strategies into STEM education: APP design and an assessment of engineering-related attitudes. *British Journal of Educational Technology*, 51(6), 1938- 1959. <https://doi.org/doi:10.1111/bjet.13031>
- Yaki, A. A., Saat, M. R., Sathasivam, V. R. and Zulnaidi, H. (2019). Enhancing science achievement utilizing an integrated STEM approach. *Malaysian Journal of Learning, and Instruction*, 16(1), 181-205.
- Yıldırım, B. and Selvi, M. (2017). An experimental research on effects of STEM applications, and mastery learning. *Journal of Theory, and Practice in Education*, 13(2), 183-210. <https://doi.org/10.17244/eku.310143>

- Yücelyiğit, S. and Toker, Z., (2021). A meta-analysis on STEM studies in early childhood education. *Turkish Journal of Education*, 10(1), 23-36. <https://doi.org/10.19128/turje.783724>
- Kavousi, S., Miller, P. A., and Alexander, P. A. (2020). Modeling metacognition in design thinking and design making. *International Journal of Technology and Design Education*, 30(4), 709-735. <https://doi.org/10.1007/s10798-019-09521-9>

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการบริหารจัดการเรียนร่วม
ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาพิเศษ สังกัดกรุงเทพมหานคร
The Relationship between Academic Leadership and Inclusive Educational
Administration among School Administrators in Special Education
Management Schools under the Bangkok Metropolitan Administration

ศิริวิภา หมายเกียวกวาง^{1*} ปทุมพร เปียณอม² และ กมลทิพย์ ทองกำแหง³
Siriwipa Maykewklang^{1*} Patumphorn Piatanom² and Kamoltip Thongkamhaeng³

Received: December 3, 2024; Revised: October 31, 2025; Accepted: November 5, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาพิเศษ สังกัดกรุงเทพมหานคร 2) การบริหารจัดการเรียนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาพิเศษ สังกัดกรุงเทพมหานคร และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการบริหารจัดการเรียนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาพิเศษ สังกัดกรุงเทพมหานคร ประชากร คือ ครูการศึกษาพิเศษ สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 357 คน จากจำนวนสถานศึกษา 158 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูการศึกษาพิเศษ สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2566 จำนวน 183 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient) ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาพิเศษ สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) การบริหารจัดการเรียนร่วมของผู้บริหารในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาพิเศษ สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการเรียนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาพิเศษ สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = 0.845**

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ, การบริหารจัดการเรียนร่วม, ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The objectives of this research were to study: 1) the academic leadership of school administrators in special education management schools under the Bangkok Metropolitan Administration (BMA); 2) the inclusive education administration of school administrators in special education management schools under the BMA; and 3) the relationship between academic leadership and inclusive education administration of school administrators in special education management schools under the BMA. The population was 357 special education teachers from 158 educational institutions in the BMA. The sample size of 183 special education teachers under the BMA in the academic year 2023 was selected by stratified random sampling. The research tool was 5-level rating scale questionnaire. The data were analyzed by mean, standard deviation, and Pearson's Product-moment Correlation Coefficient. The research findings were as follows: 1) the overall academic leadership of school administrators in special education management schools under the BMA was at high level; 2) the inclusive education administration of school administrators in special education management schools under the BMA were at high level and 3) the relationship between academic leadership and inclusive educational administration among school administrators in special education management schools under the BMA showed positive correlation with statistical significance at .01, with a correlation coefficient (r) = .845**

Keywords: Academic Leadership, Inclusive Education Administration, School Administrators

¹*นักศึกษานิเทศศาสตร์โทสาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, E-mail: Siriwipa.a37@gmail.com

(*Corresponding author)

²อาจารย์ ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, E-mail: p.piatanom@gmail.com

³อาจารย์ ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, E-mail: Kthongkamhaeng@gmail.com

¹*Master's degree Student in Educational Administration, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University,
E-mail: Siriwipa.a37@gmail.com (*Corresponding author)

²Lecturer in the Educational Administration Program, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University,
E-mail: p.piatanom@gmail.com

³Lecturer in the Educational Administration Program, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University,
E-mail: Kthongkamhaeng@gmail.com

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั่วโลก ผ่านกระแสโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดดส่งผลให้ภาวะการแข่งขันที่ทวีความรุนแรง สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ และเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงการเปลี่ยนแปลงด้านนวัตกรรมอย่างพลิกผัน (พัชรภรณ์ ดวงชื่น, 2561) สำหรับประเทศไทยได้ดำเนินการขับเคลื่อนการศึกษาโดยการจัดการและการให้บริการการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง ทั้งนี้เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมของความเข้มแข็งทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการเมือง ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 10 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี และการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ ต้องจัดตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2560 - 2579) ที่ได้กำหนดเป้าหมายของการจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนเข้าถึงการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพมีมาตรฐานอย่างทั่วถึง โดยระบุว่า “ผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย ทั้งกลุ่มปกติ ผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ ผู้มีความบกพร่องด้านต่าง ๆ ผู้ด้อยโอกาส และผู้มีภูมิหลังทางสังคมหรือเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ได้รับโอกาสและการบริการทางการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ทั้งนี้การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความต้องการพิเศษต้องคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความต้องการพิเศษ และต้องมีการดูแลช่วยเหลืออย่างเหมาะสมเพื่อให้ได้รับการศึกษา อย่างเต็มที่และมีคุณภาพ

กรุงเทพมหานครถือได้ว่าเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษา ดังนั้นกรุงเทพมหานครจึงมีหน้าที่จัดการศึกษาแก่บุคคลที่มีความต้องการพิเศษ โดยกรุงเทพมหานครในส่วนที่เกี่ยวข้องกับด้านบริหารจัดการศึกษา ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการให้โอกาสทางการศึกษาแก่บุคคลที่มีความต้องการพิเศษ จึงได้กำหนดนโยบายไว้ในแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี ระยะที่ 3 (พ.ศ.2566-2570) ยุทธศาสตร์ที่ 3 การลดความเหลื่อมล้ำด้วยการบริหารเมืองรูปแบบอารยะสำหรับทุกคน เป็นยุทธศาสตร์ที่เน้นการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมีเป้าประสงค์ที่ข้องเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ โดยดำเนินการกำหนดให้สถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานครทุกแห่งสามารถให้บริการการศึกษาสำหรับนักเรียนในกลุ่มที่มีความต้องการพิเศษ พร้อมทั้งพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีทักษะความรู้ ความสามารถในการจัดการศึกษา และดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มที่มีความต้องการพิเศษได้อย่างมีคุณภาพ (สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผลกรุงเทพมหานคร, 2566)

การบริหารจัดการเรียนร่วม มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมในสถานศึกษาทั่วไป ได้รับการจัดการศึกษาที่เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการพิเศษของนักเรียนเฉพาะบุคคล จึงทำให้การจัดการศึกษาเรียนร่วมมีความสำคัญยิ่ง อีกทั้งยังเป็นการลดช่องว่างทางการศึกษาและเสริมสร้างการยอมรับในความหลากหลาย สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2566) ระบุว่า การจัดการเรียนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้เข้าเรียนรู้สังคมและสิ่งแวดล้อมของชั้นเรียนปกติ เพื่อให้ปรับตัวให้เข้าสังคมได้จากการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมและการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียน โดยคำนึงถึงความสามารถของนักเรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสามารถพัฒนาความสามารถของตนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ สำนักงานการศึกษาได้ดำเนินการเปิดการจัดการศึกษาพิเศษในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นสถานศึกษาจัดการเรียนร่วมรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และมีอายุอยู่ในเกณฑ์ระดับการศึกษาภาคบังคับ โดยจัดให้เรียนร่วมในสถานศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 และได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องเรื่อยมา ปัจจุบันจำนวนสถานศึกษาที่เปิดการจัดการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) จำนวน 158 โรงเรียน ซึ่งสำนักงานการศึกษาได้กำหนดเสนอแนะให้นำกระบวนการบริหารจัดการเรียนร่วมโครงสร้างซีท (SEAT) ประกอบด้วย ด้านนักเรียน (Student)

ด้านสภาพแวดล้อม (Environment) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (Activities) และด้านเครื่องมือ (Tools) (สุรศักดิ์ เรือนงาม, 2555, อ้างอิงใน ศศิกาญจน์ อ้าววิจิตรกุล, 2566) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่ง เบลูจา ซอลธาร์นธ์ (2546) ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาพิเศษได้พัฒนามาจากหลักการของ “การศึกษาเพื่อมวลชน” (Education For All: EFA) ที่ให้ความสำคัญกับการได้รับสิทธิในการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยมีหลักการและแนวทางปฏิบัติสำคัญ 2 ประการ คือ การจัดสภาพแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุด และการออกแบบที่เป็นสากล เพื่อความสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษาเป็นกรณีเฉพาะบุคคลเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพที่ดีที่สุด ในการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษา (ชมบุญ แยมนาม, 2560) มาปรับใช้ในการบริหารจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการเรียนร่วมให้มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ วางแผนการดำเนินงาน และบริหารงานวิชาการ ในด้านต่างๆ โดยการโน้มน้าว หรือจูงใจข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีส่วนร่วมจัดการเรียนการสอน และ ส่งเสริมงานวิชาการ ดังนั้นภาวะผู้นำทางวิชาการถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างหนึ่งที่ส่งผลต่อการพัฒนานักเรียนทั้งใน ด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการต่าง ๆ ตลอดจนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนและสามารถนำไปใช้ ในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดังที่ Seyfarth (1999) กล่าวว่า ผู้นำทางวิชาการควรมีมุมมองต่อแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง ด้านหลักสูตร การประเมินผลนักเรียน การจัดโครงการด้านการรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การประเมินผลการสอนของครู และการวางแผนเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพของครู โดยผู้บริหารต้องทำงานร่วมกับครู กระตุ้นครู ให้อำนาจและนำครู และ ประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมมือกันด้วยเทคนิควิธีที่มีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลให้การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา เกิดประสิทธิผลสูงสุด

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่าง ภาวะผู้นำทางวิชาการกับการบริหารจัดการเรียนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาพิเศษ สังกัดกรุงเทพมหานครเพื่อเป็นข้อมูลสำคัญ ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนาศักยภาพนักเรียนให้บรรลุตามเป้าหมาย โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นบุคคลสำคัญ และเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาสถานศึกษา และมีหลักการบริหาร สถานศึกษาที่นำไปสู่การปฏิบัติอย่างมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษาได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาพิเศษ สังกัด กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการเรียนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาพิเศษ สังกัด กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการบริหารจัดการเรียนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาใน สถานศึกษาที่จัดการศึกษาพิเศษ สังกัดกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานการวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการบริหารจัดการเรียนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา ที่จัดการศึกษาพิเศษ สังกัดกรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูการศึกษาพิเศษ สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2566 จำนวน 357 คน จากจำนวนสถานศึกษาทั้งหมด 158 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูการศึกษาพิเศษ สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 183 คน ซึ่งได้จากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางสำเร็จรูป Cohen, Manion, & Morrison (2018) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 183 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นชั้น จากนั้นจึงสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของขนาดกลุ่มตัวอย่าง การแบ่งขนาดของสถานศึกษาใช้เกณฑ์ของ สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (2566) แบ่งออกเป็น 3 ขนาด ได้แก่ สถานศึกษาขนาดเล็ก สถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดใหญ่

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Checklist) ได้แก่ กลุ่มเขตขนาดสถานศึกษา ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยมีลักษณะแบบสอบถามเป็นชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert Scale)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการเรียนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยมีลักษณะของแบบสอบถามเป็นชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert Scale)

2.2 ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถาม มีดังนี้

2.2.1 ศึกษา ค้นคว้า ตำรา เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการบริหารจัดการเรียนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย

2.2.2 นำข้อมูลที่ได้ศึกษามาพัฒนาเครื่องมือในการวิจัยและข้อคำถามเกี่ยวกับหัวข้อวิจัยในแต่ละข้อคำถามให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

2.2.3 นำเครื่องมือที่พัฒนา เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา และสำนวนภาษาให้มีความถูกต้องเหมาะสม จากนั้นปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2.2.4 นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านเพื่อตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม ความถูกต้องของรูปแบบ (Format) ความถูกต้องของภาษาที่ใช้ (Wording) และให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสม โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (itemobjective congruence index: IOC) ระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ

2.2.5 นำผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า ข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 ซึ่งแสดงว่าเครื่องมือมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

2.2.6 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้ตอบแบบสอบถามที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-Total Correlation: r_{xy}) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ พบว่า ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.48 – 0.81 ซึ่งผลการวิเคราะห์หาค่าคำถามที่ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ

2.2.7 วิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's α - coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.984

2.2.8 จัดทำแบบสอบถามออนไลน์ (Google Form) เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง นำส่งไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลข้าราชการครูในสถานศึกษาดังกล่าว

3.2 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูการศึกษาพิเศษในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ผ่านทาง Google Form ระหว่างวันที่ 19 - 30 สิงหาคม 2567 ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 183 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100.00

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยมีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการเรียนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะทางวิชาการกับการบริหารจัดการเรียนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาพิเศษ สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product-moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้าน

(n = 183)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. การกำหนดวิสัยทัศน์	4.34	0.68	มาก	4
2. การบริหารหลักสูตรและการสอน	4.43	0.58	มาก	1
3. การนิเทศการสอน	4.37	0.65	มาก	2
4. การสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	4.36	0.62	มาก	3
รวม	4.38	0.57	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.57) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน รองลงมา คือ ด้านการนิเทศการสอน ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ และด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการเรียนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้าน

(n = 183)

การบริหารจัดการเรียนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. นักเรียน	4.27	0.71	มาก	3
2. สภาพแวดล้อม	4.26	0.71	มาก	4
3. กิจกรรมการเรียนการสอน	4.37	0.64	มาก	1
4. เครื่องมือ	4.28	0.73	มาก	2
รวม	4.29	0.66	มาก	

จากตารางที่ 2 การบริหารจัดการเรียนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.66) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน รองลงมา คือ ด้านเครื่องมือ ด้านนักเรียน และด้านสภาพแวดล้อม ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient) ระหว่าง
ภาวะผู้นำทางวิชาการกับการบริหารจัดการเรียนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาพิเศษ
สังกัดกรุงเทพมหานคร

ภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา	การบริหารจัดการเรียนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา				
	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4	Y_{total}
X_1	0.706**	0.701**	0.686**	0.669**	0.729**
X_2	0.710**	0.696**	0.720**	0.716**	0.750**
X_3	0.731**	0.771**	0.751**	0.779**	0.801**
X_4	0.717**	0.731**	0.708**	0.737**	0.765**
X_{total}	0.794**	0.805**	0.795**	0.806**	0.845**

หมายเหตุ : **p<.01 ผู้วิจัยกำหนดตัวแปร X แทน ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและ Y แทน การบริหารจัดการเรียนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา

จากตารางที่ 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการบริหารจัดการเรียนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาพิเศษ สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = 0.845**$) คู่ที่มีความสัมพันธ์กันสูงที่สุด ได้แก่ ด้านการนิเทศการสอน (X_3) กับ ด้านเครื่องมือ (Y_4) ($r_{xy} = 0.779**$) คู่ที่มีความสัมพันธ์กันต่ำสุด ได้แก่ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ (X_1) กับ ด้านเครื่องมือ (Y_4) ($r_{xy} = 0.669**$)

สรุปผลและอภิปรายผล

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาพิเศษ สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การบริหารหลักสูตรและการสอน รองลงมา คือ การนิเทศการสอน การสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ และการกำหนดวิสัยทัศน์ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหาร

สถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความสามารถบริหารงานวิชาการ พร้อมทั้งโน้มน้าว จูงใจ ครู บุคลากรให้มีส่วนร่วมกำหนด วิสัยทัศน์ บริหารหลักสูตร จัดการเรียนการสอน และสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ส่งเสริมงานวิชาการ เพื่อให้บรรลุ เป้าหมายอย่างมีคุณภาพ ทำให้ระดับการรับรู้ของครูต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ ญัฐชานันท์ โดนาม (2562) ได้กล่าวถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการ ไว้ว่า เป็นการแสดงออกของผู้บริหาร ในการใช้กลยุทธ์บริหารงานวิชาการ โดยร่วมมือกับคณะครู ในการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับแนวคิดของ ศศิกาญจน์ อ่าววิจิตรกุล (2566) ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำทางวิชาการ ไว้ว่า พฤติกรรมของผู้บริหารที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถ ในการบริหารจัดการด้านวิชาการ หลักสูตร และการเรียนการสอน เพื่อยกระดับคุณภาพของนักเรียนและการจัดการเรียน การสอน โดยผู้บริหารจะให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ วิธีการจูงใจและชี้นำ เพื่อให้ทุกฝ่ายเข้าใจและมีส่วนร่วมในการบรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษา ร่วมกันหาแนวทางปรับปรุง การเรียนการสอน พัฒนาบุคลากร ติดตามความก้าวหน้า ใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้ยังสร้างบรรยากาศ ที่เหมาะสมเพื่อบรรลุภารกิจ และยกระดับคุณภาพนักเรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Cavazos (1999) ได้ศึกษาภาวะผู้นำ ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาที่ประสบความสำเร็จในโรงเรียน Hispanic Majority High Schools พบว่า โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็ง ในการสนับสนุนการพัฒนาเป้าหมาย การปฏิบัติงานทางวิชาการของนักวิชาการ การกำหนดวัฒนธรรมของสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอน การสื่อสาร อย่างมีประสิทธิภาพกับผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งการมอบอำนาจให้ครูร่วมกันเป็นผู้นำของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิจิต สุขสันติกุล (2566) ที่ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิกาญจน์ อ่าววิจิตรกุล (2566) ที่ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงวิชาการในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. การบริหารจัดการเรียนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาพิเศษ สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ กิจกรรมการเรียนการสอน รองลงมา คือ เครื่องมือ นักเรียน และสภาพแวดล้อม ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีวิสัยทัศน์ที่ครอบคลุมและชัดเจน ให้ความสำคัญ และดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมอย่างจริงจัง มีการกำหนด นโยบายและเป้าหมายในการพัฒนาการศึกษาที่มีคุณภาพ มีระบบการบริหารจัดการที่ดี พร้อมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วม จากทุกภาคส่วนของสังคมในการจัดการเรียนร่วม ทำให้การบริหารจัดการเรียนร่วมมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ ชนกภัทรานัฐ ข้าวหอม (2563) ที่ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) ของโรงเรียนเรียนรวมสำหรับ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นในเขตพื้นที่ภาคกลาง พบว่า การบริหารจัดการโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) อยู่ระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิรพัฒน์ วรธวัชโกสิน และสายสุตา เตียเจริญ (2566) ที่ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการเรียนร่วมที่ส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียนในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการบริหารจัดการเรียนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา ที่จัดการศึกษาพิเศษ สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r = 0.845$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีภาวะผู้นำทาง วิชาการ ที่มีความตระหนักถึงการบริหารในด้านต่าง ๆ เช่น การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ การบริหารหลักสูตรและ

การสอน รวมถึงการนิเทศการสอน โดยมีการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างชัดเจน ทำให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาพิเศษ สังกัดกรุงเทพมหานครและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเชื่อถือและร่วมมือในการดำเนินงานตามภารกิจจนบรรลุผลตามเป้าหมายการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษายังให้ความสำคัญต่อคุณภาพการศึกษาของนักเรียน โดยสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่อบอุ่น สนับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่ครูผู้สอน เพื่อให้สามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอนได้อย่างราบรื่น เมื่อผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับสูง ก็จะส่งผลให้การบริหารจัดการเรียนรู้อมีประสิทธิภาพมากขึ้น ช่วยผลักดันการศึกษาให้มีความเท่าเทียมระหว่างนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษดีขึ้น และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิกัญจน์ อ่าววิจิตรกุล (2566) ที่ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงวิชาการในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับสถิติที่ .01 และสอดคล้องงานวิจัยของ จิราภา ทิศวงศ์ (2561) ที่ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการเรียนรวมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน องค์ประกอบการนิเทศภายใน การกำหนดวิสัยทัศน์ และการพัฒนาหลักสูตรมีความสามารถพยากรณ์การบริหารจัดการเรียนรวมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี ร้อยละ 68.6

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาพิเศษ สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การกำหนดวิสัยทัศน์ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบายวิสัยทัศน์ และพันธกิจในการจัดการเรียนรู้อย่างชัดเจน เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดการเรียนการสอน
2. จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการเรียนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาพิเศษ สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สภาพแวดล้อม ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในด้านสภาพแวดล้อมและการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และส่งเสริมครูและบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการศึกษาและดูแลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
3. จากผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการบริหารจัดการเรียนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา ที่จัดการศึกษาพิเศษ สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r = 0.845$) โดยเฉพาะด้านการนิเทศการสอน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการนิเทศและติดตามการสอนอย่างใกล้ชิด และควรส่งเสริมให้สถานศึกษาเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC : Professional Learning Community) เพื่อเปิดโอกาสให้ครูร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
2. ควรมีการวิจัยศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการกับการบริหารจัดการเรียนร่วม โดยสอบถามความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. สืบค้น 5 สิงหาคม 2567, จาก <https://drive.google.com/file/d/1IP7PKG1VRKaGXXKHR3BATkSd0Xmg4iE/view>
- จิราภา ทิศวงศ์. (2561). ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการเรียนรวมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 29(3), 113-123.
- ชนกภัทราณัฐ ข้าวหอม. (2563). การบริหารจัดการโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) ของโรงเรียนรวมสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นในเขตพื้นที่ภาคกลาง [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/jsi/article/view/261803/172441>
- ชมบุญ แยมนาม. (2560). การศึกษารูปแบบการจัดการเรียนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนจัดการเรียนร่วมระดับประถมศึกษาในพื้นที่กรุงเทพและปริมณฑล [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. <http://www.repository.rmutt.ac.th/dspace/handle/123456789/3149>
- ณัฐชานันท์ โตนาม. (2562). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายอำเภอบางบัวทองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. <http://www.repository.rmutt.ac.th/xmlui/handle/123456789/4002>
- เบญจา ชลธารันนท์. (2546). คู่มือการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท. เพทายการพิมพ์.
- พัชรภรณ์ ดวงชื่น. (2561). ผู้นำองค์กรในโลก VUCA. วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน, 24(3), 450-458.
- พิรพัฒน์ วรธวัชโกสิน และสายสุตา เตยเจริญ. (2566). การบริหารจัดการเรียนร่วมที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วารสารธรรมเพื่อชีวิต, 30(1), 325-348.
- วิจิต สุขสันติกุล. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทราเขต 2. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 20(38), 51-61.
- ศศิภาณณ์ อ้าวจิตรกุล. (2566). ภาวะผู้นำเชิงวิชาการในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร [ปริญญาานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. <http://ir-ithesis.swu.ac.th/dspace/handle/123456789/2877>.
- สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร. (2566). รายงานสถิติการศึกษา ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร: महाจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2548). การสังเคราะห์งานด้านการจัดการเรียนร่วมสู่ภาพปฏิบัติ เพื่อนำสู่นโยบายการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพสำหรับเด็กและเยาวชนพิการ. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. พรึกหวานกราฟฟิค.

สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล กรุงเทพมหานคร. (2566). *แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี ระยะที่ 3 (พ.ศ.2566-2570)*. บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.

Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2018). *Research Methods in Education (8th ed.)*. Routledge.

Cavazos, J. M. (1999). *The Instructional Leadership of High School Principals in Successful Hispanic Majority High Schools* [Doctoral Dissertation]. The University of Texas.

Seyfarth, J. T. (1999). *The Principal: New Leadership for a New Challenge*. Prentice-Hall.

วารสารวิชาการ ครุศาสตร์สวนสุนันทา

นโยบายของการจัดพิมพ์วารสาร

วารสารวิชาการ ครุศาสตร์สวนสุนันทา จัดทำโดยคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เพื่อเป็นสื่อในการเผยแพร่ผลงานวิจัย ความรู้และวิทยาการทางการศึกษาวารสารเปิดรับบทความจาก ภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยแบบเต็มรูปแบบ (Full Paper) โดยเปิดรับบทความวิจัย (Research Article) บทความที่เสนอเขียนเป็นภาษาไทย วารสารจัดพิมพ์ปีละ 2 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 ระหว่างเดือนมกราคม - มิถุนายน และ ฉบับที่ 2 ระหว่างเดือนกรกฎาคม - ธันวาคม ผู้สนใจสามารถส่งต้นฉบับได้โดยตรงที่บรรณาธิการวารสารวิชาการ ครุศาสตร์สวนสุนันทา โดยบทความดังกล่าวจะต้องไม่เคยเผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการแก้ไขต้นฉบับและการพิจารณาตีพิมพ์ตามลำดับก่อนหลัง

การเตรียมต้นฉบับบทความ

ชื่อเรื่อง	ควรสั้นกะทัดรัดได้ใจความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อเรื่อง (ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
ชื่อผู้เขียน	พิมพ์ชื่อโดยไม่ใช้คำย่อ มีสังกัดหรือสถานที่ทำงาน และ E-mail
บทคัดย่อ	เขียนเป็นร้อยแก้ว เขียนเฉพาะเนื้อหาที่สำคัญ ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการวิจัย และผลการวิจัยหรือข้อเสนอแนะ (อย่างย่อ) และต้องมีทั้ง ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ไม่เกิน 300 คำ)
คำสำคัญ (Keyword)	ควรเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทความ ประมาณ 3-5 คำ ใช้ตัวอักษรภาษาไทย และภาษาอังกฤษ
บทนำ	เขียนอธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย เป็นการเขียนที่แสดงให้เห็นว่า เรื่องที่ทำการวิจัยมีภูมิหลังหรือที่มาของปัญหาอย่างไร ซึ่งอาจอ้างอิงแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่ผ่านมาประกอบ และนำเข้าสู่ประเด็นปัญหาที่ต้องการ จะศึกษาวิจัย พร้อมทั้งชี้ให้เห็นว่าประเด็นปัญหาที่ต้องการจะค้นคว้าหาคำตอบนั้น มีความสำคัญอย่างไร ทำไมจึงต้องทำวิจัย ถ้าไม่ทำจะเกิดผลเสียอย่างไร
วัตถุประสงค์	เขียนจุดมุ่งหมายที่นักวิจัยต้องการค้นคว้าหาคำตอบตามปัญหาวิจัย ซึ่งเขียนอยู่ใน รูปของประโยคบอกเล่า โดยใช้ภาษาสื่อสารที่ชัดเจนตรงประเด็นถึงสิ่งที่นักวิจัย ต้องการจะทำ เช่น เพื่อศึกษา เพื่อสำรวจ เพื่อเปรียบเทียบ เพื่อวิเคราะห์ เพื่อ สังเคราะห์ เพื่อพัฒนา เพื่อประเมิน อาจเขียนแยกเป็นข้อ ๆ ตามลำดับความสำคัญ
สมมติฐาน (ถ้ามี)	เป็นการคาดคะเนคำตอบของปัญหาการวิจัยและสามารถทดสอบทางสถิติได้ ซึ่งได้ จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องหรือจากการสำรวจเบื้องต้น
วิธีดำเนินการวิจัย	อธิบายขั้นตอนการวิจัย โดยกล่าวถึงประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ใน การวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย

ผลการวิจัย	อธิบายถึงสิ่งที่ได้จากการศึกษาหรือวิจัย ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล และการแสดงผลการทดสอบสมมติฐาน ซึ่งการรายงานผลการวิจัยนั้น ควรยึดวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัยเป็นหลัก เพื่อชี้ให้เห็นว่าผลการวิจัยได้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างไรและสอดคล้องกับสมมติฐานที่วางไว้หรือไม่อย่างไร โดยเสนอหลักฐานข้อมูลอย่างเป็นระเบียบและเข้าใจง่าย เช่น ตาราง แผนภูมิ
สรุปผลและอภิปรายผล	เป็นการสรุปเนื้อหาในงานวิจัยทั้งหมดที่กล่าวมา ไม่ควรซ้ำซ้อนกับผลการวิจัยแต่เป็นการสรุปประเด็น และสาระสำคัญของการวิจัย ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งเอาไว้ และการอธิบายขยายความผลการวิจัยที่ได้ว่าสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับกรอบแนวคิดและสมมติฐานการวิจัยหรือไม่อย่างไร การที่ได้ข้อค้นพบออกมาเป็นเช่นนั้นสนับสนุนหรือขัดแย้งกับแนวคิด ทฤษฎี รวมทั้งผลการวิจัยที่ผ่านมาของใครบ้าง และทำไมจึงเป็นเช่นนั้น
ข้อเสนอแนะ	เป็นการเขียนข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย ประกอบด้วยข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ในทางปฏิบัติหรือข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป ซึ่งการเขียนข้อเสนอแนะดังกล่าวต้องเขียน ภายใต้ข้อค้นพบจากการวิจัย
เอกสารอ้างอิง	ให้เขียนเอกสารอ้างอิง แบบ APA7 ตามรูปแบบที่กำหนด

การเขียนเอกสารอ้างอิง

การอ้างอิง ให้ใช้รูปแบบ APA7th (American Psychological Association 7th Edition)

การอ้างอิงในบทความ กรณีที่ผู้เขียนต้องการระบุแหล่งที่มาของข้อมูลในเรื่องนี้ให้ใช้วิธีการอ้างอิงในส่วนเนื้อเรื่องแบบนาม-ปี (author-date in-text citation)

การอ้างอิงท้ายบทความ เป็นการรวบรวมรายการเอกสารทั้งหมดที่ผู้เขียนบทความได้ใช้อ้างอิงในการเขียนบทความ และจัดเรียงรายการตามลำดับอักษรชื่อผู้แต่ง ตัวอย่าง เช่น

ชื่อ นามสกุล ผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อหนังสือ* (พิมพ์ครั้งที่). สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ชื่อ นามสกุล ผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทหรือชื่อบทความ. ใน ชื่อบรรณาธิการ (บ.ก.), *ชื่อหนังสือ* (ครั้งที่พิมพ์). (เลขหน้า). สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ชื่อ นามสกุล ผู้แต่ง. (ปีที่เผยแพร่). *ชื่อวิทยานิพนธ์* [วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์หรือวิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. ชื่อสถาบัน.

ชื่อ นามสกุล ผู้แต่ง. (ปีที่เผยแพร่). *ชื่อวิทยานิพนธ์* [วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิตหรือวิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต]. ชื่อสถาบัน. ชื่อเว็บไซต์.

ชื่อ นามสกุล ผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. *ชื่อวารสาร*, ปีที่(ฉบับที่), เลขหน้า.

ชื่อ นามสกุล ผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่พิมพ์ (ฉบับที่), เลขหน้า. สืบค้นจาก
หรือ <https://www.xxxxxxxx>

ชื่อ นามสกุล ผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่พิมพ์ (ฉบับที่), เลขหน้า.
<https://doi:xxxxxxx>

ชื่อ นามสกุล. (ปี). ชื่อบทความ. ใน ชื่อบรรณาธิการ (บ.ก.), ชื่อหัวข้อการประชุม. ชื่อการประชุม
(น. เลขหน้า). ชื่อหน่วยงานที่จัดการประชุม

ชื่อ นามสกุล ผู้เขียน. (วัน เดือน ปี ที่เผยแพร่). ชื่อบทความ. ชื่อเว็บไซต์. URL

ชื่อ นามสกุล ผู้เขียน. (ปีที่เผยแพร่). ชื่อบทความ. สืบค้น...วัน เดือน ปี... , จาก...ชื่อเว็บไซต์....URL

การส่งต้นฉบับ

1. บทความมีความยาวไม่เกิน 8-12 หน้ากระดาษ A4 การตั้งค่าน้ำกระดาษขอบด้านบนและด้านล่าง 3 ซม. ขอบด้านขวาและด้านซ้าย 2.5 ซม. การกำหนดขนาดตัวอักษรให้กำหนดตามแบบฟอร์ม (Template) ของวารสาร
2. ภาพประกอบ ควรแนบไฟล์ภาพต้นฉบับพร้อมเขียนคำอธิบายภาพ และเขียนหมายเลขกำกับภาพ

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

เลขที่ 1 ถนนอุทองนอก แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

โทรศัพท์ 0-2160-1061-2 , โทรสาร 0-21601057

Faculty of Education Suan Sunandha Rajabhat University

1 U-Thong nok Road, Dusit, Bangkok 10300 Thailand

Tel. 02-160-1061-2 , Fax. 02-1601057

website : so04.tci-thaijo.org/index.php/ssru-edu